

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 80 · 14. mai
Sesjonen 2023–2024

Møte tirsdag den 14. mai 2024 kl. 10

President: Morten Wold

Dagsorden (nr. 80):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om krigspensjonering for militærpersoner og lov om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner (refusjon av egenandeler ved varig innleggelse i institusjon i utlandet) (Lovvedtak 58 (2023–2024), jf. Innst. 291 L (2023–2024) og Prop. 92 L (2023–2024))
2. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 157/2022 av 29. april 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1239 om opprettelse av et europeisk miljø for rapportering fra skip (Innst. 299 S (2023–2024), jf. Prop. 49 S (2023–2024))
3. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Ane Breivik, Guri Melby, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo om en langtidsplan for Norges digitale infrastruktur (Innst. 297 S (2023–2024), jf. Dokument 8:93 S (2023–2024))
4. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentanten Grete Wold om trygge barnehager og skoler (Innst. 310 S (2023–2024), jf. Dokument 8:133 S (2023–2024))
5. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt og Tobias Drevland Lund om å føre økonomisk tilsyn med kommersielle barnehagekjeder på konsernnivå (Innst. 311 S (2023–2024), jf. Dokument 8:138 S (2023–2024))
6. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold og Mona Fagerås om å styrke yrkesfagopplæringen (Innst. 312 S (2023–2024), jf. Dokument 8:132 S (2023–2024))
7. Interpellasjon fra representanten Margret Hagerup til kunnskapsministeren:
«Debatten om skjerm i skolen kan fort basere seg på følelser og egne erfaringer heller enn kunnskap og fakta. I de to temanotatene fra desember 2023 løfter Skjermbrukutvalget frem at «skjerm» er et begrep som er for enkelt og for snevert, og at det er forskjell på skjermbruk som har et pedagogisk formål, og skjermbruk som ikke har det. Høyre imøteiser en debatt som handler om hvordan vi kan sørge

for en differensiert undervisning, med ulike læremidler.

Vil statsråden bidra til en opplyst skoledebatt og ta til orde for at vi slutter å bruke begrepet skjerm?»

8. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i arbeidsmiljøloven mv. (rammer for overtreddelsesgebyr) (Innst. 295 L (2023–2024), jf. Prop. 76 L (2023–2024))
9. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Freddy André Øvstegård og Kirsti Bergstø om å begrense innleie i helse- og omsorgssektoren (Innst. 296 S (2023–2024), jf. Dokument 8:108 S (2023–2024))
10. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om oppfølgingen av 25. juni-rapporten og Særskilt melding til Stortinget om Etterretningstjenestens rolle i 25. juni-saken (Innst. 280 S (2023–2024), jf. Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om oppfølgingen av 25. juni-rapporten og Dokument 7:1 (2023–2024))
11. Referat

Presidenten [10:00:13]: Representanten Frank Edvard Sve vil fremsette et representantforslag.

Frank Edvard Sve (FrP) [10:00:16]: Eg vil på vegner av representantane Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Christian Tybring-Gjedde, Himanshu Gulati, Morten Wold, Erlend Wiborg, Tor André Johnsen og meg sjølv fremje framlegg om å opne opp igjen vegsystemet i og rundt Oslo.

Presidenten [10:00:51]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Valg av settepresident

Presidenten [10:01:00]: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det for vedtatt.

Presidenten vil foreslå Liv Kari Eskeland. – Andre forslag foreligger ikke, og Liv Kari Eskeland anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:01:29]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om krigspensjonering for militærpersoner og lov om krigspensjo-

nering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner (refusjon av egenandeler ved varig innleggelse i institusjon i utlandet) (Lovvedtak 58 (2023–2024), jf. Innst. 291 L (2023–2024) og Prop. 92 L (2023–2024))

Presidenten [10:01:44]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:01:49]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 157/2022 av 29. april 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1239 om opprettelse av et europeisk miljø for rapportering fra skip (Innst. 299 S (2023–2024), jf. Prop. 49 S (2023–2024))

Presidenten [10:02:13]: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Jone Blikra (A) [10:02:44]: Proposisjonen gjelder etablering av et felles europeisk meldings- og informasjonssystem for sjøtransport. Hele formålet med forordningen er å forenkle rapporteringsbyrden for sjøtransporten og en harmonisering mellom de enkelte staters systemer for skip som seiler mellom havner i EU/EØS-området. Det er Kystverket som er utpekt som nasjonal koordinator for forordningen.

Komiteen er opptatt av formålet med regelverket, nemlig økt sikkerhet og effektivitet i maritim sektor, og tilrår enstemmig at Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen.

Komiteens innstilling er forelagt utenriks- og forsvarskomiteen, som støtter transport- og kommunikasjonskomiteens tilråding.

Erlend Larsen (H) [10:03:50]: Denne saken viser hvor viktig et felles Europa er for å forenkle og samordne regelverk slik at det blir rimeligere og mer effektivt å drive næring.

Saken handler om å forenkle rutiner og prosedyrer for skip som seiler mellom havner i EU/EØS, og medfører at informasjon om det enkelte fartøy vil være lettere tilgjengelig for relevante parter. Forordningen innebærer en styrket harmonisering mellom de enkelte staters systemer. Forordningen vil bidra til å redusere de admi-

nistrative byrdene som påhviler sjøtransporten, og dermed styrke sjøtransporten som transportform.

Formålet med EU-regelverket denne forordningen omfatter, er sikkerhet og effektivitet i maritim sektor.

Norge er fortsatt en stor sjøfartsnasjon, og vi er mer enn de fleste andre småland avhengig av et internasjonalt regelverk, og at de store landene respekterer regelverket. Et samlet Europa vil styrke norske rederiers sikkerhet og forutsigbarhet i en urolig verden.

Norge er verdens fjerde største sjøfartsnasjon. Vi skal ta vare på og videreføre våre stolte tradisjoner, noe denne saken bidrar til.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [10:05:03]: Denne saken gjelder EU-forordning 2019/1239, om opprettelse av et europeisk miljø for rapportering, og er et resultat av et arbeid med å evaluere og revidere EU-regelverk som omhandler sikkerhet og effektivitet i maritim sektor.

Formålet med forordningen er å gjøre det enklere for skip å rapportere når de skal anløpe havn. Dette skal skje ved at det etableres et felles europeisk meldingssystem for sjøtransporten som alle EU- og EØS-land vil være forpliktet til å bruke. Alle land skal etablere egne nasjonale meldesystem som skal inngå i dette felles europeiske meldingssystemet. For å forenkle og effektivisere rapporteringen skal de nasjonale meldesystemene harmoniseres gjennom tekniske krav, slik at rapporteringen i størst mulig grad gjøres på samme måte ved havneanløp i EU- og EØS-land. Forordningen innebærer altså en styrket harmonisering mellom de enkelte lands systemer.

Forordningen innfører ingen nye meldeplikter, men gjelder for eksisterende forpliktelser. Forordningen regulerer altså bare måten det skal rapporteres på. Rapporteringsforpliktelsene som omfattes, skal avgis i samsvar med forordningens krav fra august 2025.

Norge har i dag et velfungerende rapporteringssystem for sjøtransporten, SafeSeaNet Norway, som utvikles og driftes av Kystverket. Det må gjøres endringer i dette systemet for at Norge skal møte kravene i forordningen. Det er vanskelig å tallfeste de nøyaktige kostnadene endringene vil medføre på nåværende tidspunkt, men Kystverket har anslått egen kostnad for nødvendige tilpasninger i SafeSeaNet Norway til ca. 9 mill. kr.

Fordi forordningen har budsjettmessige konsekvenser, er Stortingets samtykke nødvendig. De økte administrative kostnadene til Kystverket vil dekkes over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett og vil håndteres i den ordinære budsjettprosessen. Det legges opp til at forordningen gjennomføres i norsk rett i en egen forskrift.

Det er forventet at forordningen vil bidra til å redusere de administrative byrdene som påhviler sjøtrans-

porten, og dermed styrke sjøtransporten som transportform.

Presidenten [10:07:35]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:07:44]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Ane Breivik, Guri Melby, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo om en langtidsplan for Norges digitale infrastruktur (Innst. 297 S (2023–2024), jf. Dokument 8:93 S (2023–2024))

Presidenten [10:08:03]: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tom Einar Karlsen (A) [10:08:31] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteens øvrige medlemmer for samarbeidet i forbindelse med behandlingen av dette forslaget. Jeg vil også rette en takk til alle som bidro i høringen komiteen har gjennomført, og for så vidt forslagsstillerne for anledningen til å diskutere et tema de fleste i komiteen er opptatt av.

Jeg starter med å redegjøre for komiteens syn, og hvis jeg får tid, skal jeg på slutten av mitt innlegg knytte et par kommentarer til hvordan Arbeiderpartiet og Senterpartiet ser på dette.

Dette forslaget besluttet komiteen å legge ut på høring, og man mottok åtte høringsinnspill. Samtlige av innspillene fra markedsaktører innen digitale bransjer eller interesseorganisasjoner for digitale bransjer har således vært faglig relevante og pekt på en rekke interessante problemstillinger, muligheter og sammenhenger mellom digital infrastruktur og øvrig samfunnsutvikling på en bred front.

Forslaget er også vurdert av ansvarlig statsråd, og så vidt komiteen kan se, er både forslagsstillerne, statsråden og flere av høringspartene i stor grad enige om både virkelighetsbeskrivelse, hovedlinjene for IT- og ekompolitikken i Norge og at denne sektoren skal utvikles videre med en markedsbasert og teknologinøytral tilnærming.

Et flertall i komiteen framhever at de i likhet med forslagsstillerne er av den oppfatning at den digitale infrastrukturen er samfunnskritisk infrastruktur som må

utvikles i et tempo og omfang som møter samfunnets behov, samt at det må tas nødvendige hensyn til sikkerhet og beredskap både for den enkelte bruker og for samfunnet som helhet. Dette flertallet viser også til statsrådets beskrivelser og vurderinger av tidligere forsøk på å tallfeste behov og hastighetsmål for bredbånd i et lengre tidsperspektiv, og hvordan den faktiske utviklingen senere har løpt fra målene. Videre vises det til at man allerede i løpet av de nærmeste årene ligger an til å nå et av målbildene i en av rapportene forslaget bygger på. Komiteens tilråding er derfor at man ikke vedtar dette forslaget.

Jeg vil legge til at vi fra Arbeiderpartiet og Senterpartiets side framhever at regjeringen har startet arbeidet med en ny nasjonal digitaliseringsstrategi, samt at komiteen allerede har fått på bordet et omfattende lovforslag som er tenkt å erstatte gjeldende lov om elektronisk kommunikasjon. Det er altså sann at det er stor politisk oppmerksomhet om digital infrastruktur og flere konkrete initiativer i prosess som vil sette oss i stand til å ivareta veldig mange av de hensynene forslagsstillerne er opptatt av.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det vil være mer naturlig å komme tilbake til spørsmålet om en eventuell langtidsplan for digital infrastruktur etter at regjeringen har behandlet ny nasjonal digitaliseringsstrategi, og etter at Stortinget har behandlet forslag til ny ekomlov.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [10:11:42]: Den digitale utviklingen har bundet landet tettere sammen og blitt en grunnleggende forutsetning for frihet, bolyst og trygghet. Under pandemien så vi hvor viktig den digitale infrastrukturen var for å holde hjulene i gang, samtidig som vi holdt smittetrykket nede.

En av regjeringens viktigste satsinger er utbygging av høyhastighetsbredbånd til alle. Fiber i hele landet er viktig for beredskapen og viktig for bosetting og næringsutvikling i hele landet. Fullverdig 5G-dekning vil også være viktig framover. I Norge har vi tre tilbydere, noe som er bedre enn de fleste land i Europa, og som vil skape et godt tilbud og god kapasitet. Med krig i Europa og en mer anspent situasjon globalt vil det være viktigere enn noen gang å sikre at alt ikke bare fungerer daglig, men spesielt i krisesituasjoner.

Det er lett å være enig i mye av det forslagsstillerne tar opp i forslaget. Heldigvis har vi en regjering som tar dette på alvor. Totalberedskapskommisjonen har levert sin rapport. Komiteen har for tiden forslag til ny ekomlov til behandling. Begge deler svarer på det Venstre etterlyser, og Senterpartiet mener derfor det vil være unødvendig byråkrati å bruke offentlige ressurser og personell på å lage en slik langtidsplan.

Mona Fagerås (SV) [10:13:32]: Vi i SV støtter Venstres representantforslag om en langtidsplan for digital infrastruktur. Den digitale infrastrukturen blir en stadig viktigere del av hverdagen vår. Innbyggere, virksomheter, institusjoner og etater er i dag helt avhengig av en sikker digital infrastruktur. Jeg kunne fortalt mye om gjennomføringen av nasjonale prøver med dårlig digital infrastruktur i Utkant-Norge og uthenging av barn, skoler og lærere i media i etterkant – på grunn av dårlige resultater eller dårlig digital infrastruktur. Det har vi holdt på med i dette landet.

I dag forventer vi at digital infrastruktur som data-sentre og mobil- og bredbåndnett leverer grunnleggende tjenester, og det er en forutsetning for videre digitalisering av samfunnet. En sikker og framtidrettet digital infrastruktur i hele landet er viktig for sikkerhet, beredskap, bosetting, arbeidsplasser og det grønne skiftet. Vi mener at den økte betydningen av denne infrastrukturen gjør det nødvendig å arbeide for en sårn plan, og det kan bli et godt verktøy for å legge rammene for det digitale markedet, som ikke kun bør utvikles på markedets premisser. Til tross for at feltet er i konstant utvikling, er klare rammer viktig.

Dette forslaget tar i hovedsak for seg telekommunikasjon, radionett og kabler, ikke digital infrastruktur som helhet. En plan for å nå tidligere satte mål for telekommunikasjon kan være hensiktsmessig, og en langtidsplan må ta for seg alle deler av den digitale infrastrukturen, også programvarer og datalagring. En plan som tar for seg utviklingen av den digitale infrastrukturen i sin helhet, må først definere klare mål som skal ligge til grunn for alle digitaliseringsprosessene.

Viktige mål i digitaliseringspolitikken er å sikre Norges digitale selvstendighet, bidra til å skape kontroll og regulering i landets digitale marked og opprettholde våre demokratiske verdier og befolkningsrettigheter. Det bør være grunnlaget for en slik langtidsplan.

Jeg tar dermed opp forslaget som SV og Venstre står bak.

Presidenten [10:16:18]: Da har representanten Mona Fagerås tatt opp forslaget hun refererte til.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:16:26]: Eg er glad for at ein samla komité sluttar seg til beskrivinga av den røyndomen som gjer at Venstre har fremja dette representantframlegget, nemleg at den digitale infrastrukturen blir ein stadig viktigare del av kvardagen vår – at dette er samfunnskritisk infrastruktur som alle delar av samfunnet vårt er meir og meir avhengige av.

På den bakgrunnen er det likevel skuffande – og eg må få lov til å seie noko overraskande – at det av partia i komiteen berre er SV som sluttar seg til det som er det konkrete framlegget frå Venstre, som altså er:

«Stortinget ber regjeringen snarest starte arbeidet med en langtidsplan for den digitale infrastrukturen, etter modell fra tilsvarende planer fra f.eks. samferdsel, forsvar eller forskning. Planen bør inneholde langsiktige mål for utbygging og utvikling av den digitale infrastrukturen, tydelige politiske prioriteringer og målrettede offentlige virkemidler for å sikre at langsiktige mål og delmål/milepæler nås.»

Eg merkar meg at hovudargumenta mot dette er todelte. Det eine er motargumenta frå Høgre og Framstegspartiet, som går ut på at dette med digital infrastruktur er eit så overvegande privat ansvar at rolla til det offentlege er langt meir beskjeden enn i andre typar infrastruktur. Ja, det er rett at den digitale infrastrukturen skil seg ut ved at det private har ei sterk rolle, men det er ingen tvil om at rolla til det offentlege er og vil bli viktig. Det handlar ikkje berre om løyving av pengar, det handlar om rolla det offentlege har som tilretteleggjar og planmyndigheit for utbyggingar, rolla som etterspørjar av sikker digital infrastruktur og – sjølv sagt – rolla som løyvar av offentlege tilskot til ikkje-kommersiell og/eller samfunnsplågd utbygging.

Ikkje minst handlar dette om å sjå den digitale infrastrukturen i ein ny tryggleikspolitisk situasjon. Dei siste åra har både det sikkerheitsfaglege rådet i Nasjonalt tryggingorgan og totalberedskapskommisjonen tilrådd det Venstre her føreslår, nemleg at det blir laga ein langtidsplan for nasjonal og digital infrastruktur.

Det andre motargumentet kjem frå regjeringspartia, Arbeidarpartiet og Senterpartiet, og går ut på at regjeringa held på med ein ny nasjonal digitaliseringsstrategi, så vi treng ingen plan som går til Stortinget. Vi kan jo tenkje oss reaksjonane i denne salen viss regjeringa hadde gjeve beskjed om at nei, no sluttar vi å lage denne nasjonale transportplanen til Stortinget for veg og jernbane, for no skal regjeringa lage seg ein vegstrategi og ein jernbane-strategi som Stortinget kan lese om i pressemeldingar på nettsidene til regjeringa, så får de sjå korleis det går og korleis vi følgjer opp. Det trur eg ikkje ville ha blitt akseptert. Sånn bør det heller ikkje vere på det digitale området, og difor treng vi ein digital langtidsplan.

Statsråd Karianne O. Tung [10:19:49]: Først hadde jeg lyst til å gi ros til forslagsstillerne for å ta opp et særlig viktig tema, nemlig digital infrastruktur. Jeg er glad for at det er bred politisk enighet om den digitale infrastrukturens betydning for samfunnet.

Tilgangen til gode elektroniske kommunikasjonsnett og bredbånd med høy hastighet til innbyggere og bedrifter i hele landet er et veldig viktig mål for regjeringen. Digital infrastruktur som mobil- og bredbåndnett leverer grunnleggende tjenester og er en forutsetning for videre digitalisering av samfunnet vårt.

Norge har i dag mobil- og bredbåndsnett i verdensklasse. Det er likevel nødvendig at vi kontinuerlig forbedrer den digitale infrastrukturen, både når det gjelder dekning og kapasitet og når det gjelder sikkerhet og beredskap. Samtidig mener jeg at en detaljert langtidsplan for den digitale infrastrukturen etter modell fra Nasjonal transportplan ikke er veien å gå. I motsetning til i transportsektoren står private aktører for over 90 pst. av investeringene i den digitale infrastrukturen i Norge. En slik plan vil kunne forskyve markedet og stå i fare for relativt raskt å bli utdatert på grunn av markedsmessig og teknologisk utvikling.

Samtidig som vi må sette klare mål for sektoren og ha de nødvendige offentlige virkemidlene tilgjengelig, dvs. både reguleringer og tilskuddsmidler, må vi ha nødvendig fleksibilitet til å endre den offentlige innsatsen på området når utviklingen tilsier det. Sektoren er i rivende utvikling, og jeg mener derfor at det ikke er hensiktsmessig å etablere en detaljert langtidsplan som skal gjelde fem eller ti år fram i tid. Dette skyldes at endringene i sektoren som sagt skjer raskt og kan være vanskelige å forutse.

Regjeringen jobber allerede langsiktig gjennom ulike tiltak knyttet til viktigheten og kritikaliteten av digital infrastruktur, i stor grad iverksatt gjennom underliggende etater. Disse tiltakene omfatter f.eks. regionale risiko- og sårbarhetsanalyser av den digitale infrastrukturen, programmet for forsterket ekom og bredbåndstilskudd i områder uten grunnlag for kommersiell utbygging, for å nevne noen.

Presidenten [10:22:05]: Det blir replikkordskifte.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:22:20]: Eg takkar for innlegget og kommentarane frå statsråden på framlegget til Venstre.

Noko statsråden ikkje tok opp, er at regjeringa – trass i det statsråden seier – har fått ganske tunge råd frå instansar som Nasjonal sikkerhetsmyndigheit og totalberedskapskommissjonen, om at det særleg på grunn av ein ny sikkerheitspolitisk situasjon er tilrådeleg å lage nettopp denne langtidsplanen for den nasjonale digitale infrastrukturen med eit 10–20-årsperspektiv.

Det at ein stor del av infrastrukturen blir bygd ut i privat regi, meiner eg og Venstre ikkje er eit sterkt argument mot å lage den overordna planen, for det handlar nettopp om samordningsrolla og ikkje minst den nye sikkerheitspolitiske situasjonen, som handlar om kor robuste og trygge dei mange netta vi har, er.

Korleis tenkjer statsråden å møte dei innspela som har kome frå Nasjonal sikkerhetsmyndigheit og totalberedskapskommissjonen?

Statsråd Karianne O. Tung [10:23:27]: Jeg har merket meg de to rådene fra NSM og totalberedskapskom-

misjonen, og jeg er langt på vei enig i veldig mange av de premissene begge de to instansene legger til grunn – la det ikke være noen tvil om det. Likevel er jeg usikker og tror ikke at det akkurat nå er riktig svar på de premissene å legge en detaljert langtidsplan. Rådene fra NSM er også i hovedsak tatt med utgangspunkt i cybersikkerheten når man har snakket om den langtidsplanen.

Totalberedskapskommissjonen peker på viktigheten av tverrsektorielt samarbeid, noe som selvfølgelig er viktig i pådriverarbeidet. Det er noe vi gjør nå, når vi er i gang med arbeidet og ser ekom og kraft sammen.

Jeg må bare si at vi nå gjør regionale sårbarhetsanalyser. Finnmark er gjort, Troms er gjort, Nordland er gjort, Trøndelag er gjort. Det er viktig for å kunne legge mer langsiktige planer for hvordan vi skal jobbe med sikkerhet og beredskap i den digitale infrastrukturen.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:24:30]: Statsråden er også inne på dette med at regjeringa held på med ein ny nasjonal digitaliseringsstrategi, og at veldig mykje arbeid skjer. Det er sjølv sagt bra og viktig at det blir gjort. Er statsråden likevel einig i at det seier litt om at vi har kome kortare på det digitale området enn det fysiske området, når det for lengst er ei sjølvfølgje at vi har dei overordna planane vi har – ikkje berre på veg og jernbane, men òg på område som forskning, der det er eit stort innslag av private middel og privat finansiering? På det digitale området, som er så viktig i all infrastruktur, er ein ikkje komen dit at det er ei overordna sak som går til Stortinget, på linje med fysisk infrastruktur, forskning og andre ting. Seier det noko om at det digitale ikkje har høg nok status i det politiske miljøet enno?

Statsråd Karianne O. Tung [10:25:32]: Jeg er litt usikker på hva spørsmålet egentlig er, men la meg få kommentere det lite grann.

Stortinget behandler digitalisering på veldig mange måter, både gjennom statsbudsjettet, RNB – som blir framlagt i dag – og nå gjennom forslaget til ny ekomlov som ligger i transport- og kommunikasjonskomiteen. Det er en veldig omfattende og ikke minst viktig lov. Jeg er uenig med representanten Fagerås, som her i stad sa at vi ikke kan overlate det til markedet alene. Nei, vi overlater det ikke til markedet alene, vi regulerer det gjennom å legge fram en lov som gir langsiktighet og forutsigbarhet for markedsaktørene. Bredbåndsutbyggingen i områder hvor det ikke er kommersielt lønnsomt, er Stortinget med og tar stilling til.

Vi skal legge fram en ny digitaliseringsstrategi. Jeg er opptatt av at Stortinget skal få lov til å være med og diskutere den. Hvordan vi skal gjøre det, må vi komme tilbake til, men det er viktig for meg at Stortinget er invol-

vert og får muligheten til både å kommentere og gi sitt syn på den i en eller annen form.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:26:37]: Det siste signalet er eg veldig glad for, og eg vil rose statsråden for at denne digitaliseringsstrategien også – på eit eller anna vis, som statsråden seier – skal drøftast med Stortinget. Det ser vi fram til, og det kjem vi frå Venstre si side til å passe på at blir følgt opp, for det trur eg er rett og klokt gjort.

Eit siste spørsmål frå mi side går på at statsråden har argumentert med at utviklinga på dette området går så fort at det har vist seg prematurt å setje mål, som breibandmål osv. Det er likevel ein interessant refleksjon at dei private tilbydarane, som står for det alt vesentlege av investeringar i digital infrastruktur, klarar å leggje langsiktige planar. Dei blir sjølvsagt endra frå år til år, men dei klarar å ha ei langsiktigheit i det dei gjer, medan staten – meiner statsråden – ikkje kan leggje denne type langtidspanar fordi ting endrar seg så fort.

Kvifor er dette vanskelegare å gjere for staten enn for dei private aktørane på området?

Statsråd Karianne O. Tung [10:27:42]: Hovedargumentet for at jeg ikke mener det er riktig å lage en langtidspan for digital infrastruktur, handler om at 90 pst. av dette markedet består av private aktører. Å legge en plan for 5, 10, kanskje 15 år fram i tid, hvor man legger såpass store føringer på private aktører, mener jeg ikke nødvendigvis blir riktig. At vi i fellesskap kan diskutere hvordan vi skal klare å planlegge for dette, er undertegnede meget innstilt på å gjøre, men jeg tror ikke en plan som NTP er helt riktig.

Vi jobber med mål hele tiden. Vi har et mål om 100 Mbit/s innen 2025. Det er ikke det at vi ser at det begynner å bli lite kapasitet i dag – det er nok – men vi går videre. Dette er et område som er i kontinuerlig utvikling. Som representanten også sier, kommer vi på en måte aldri i mål, for utviklingen går fort. Da må vi legge til rette for at vi sørger for det som er viktig, nemlig at alle kommer seg på nett, og at vi kan bo og jobbe hvor som helst i dette landet.

Presidenten [10:28:45]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:28:57] (leiar i komiteen): Ein god, framtidretta og moderne infrastruktur er avgjerande viktig for å leggje til rette for vekst og utvikling, for å leggje til rette for at folk skal kunne bu, arbeide og leve eit godt liv i heile Noreg. Det å ha eit fokus på sikkerheit og beredskap i eit land som Noreg, med dei nye utfordringane, den endra sikkerheitspolitiske situ-

asjonen som er rundt oss, og eit gjennomdigitalisert samfunn som det norske, er utruleg viktig, og òg å ha fokus på både gode nett og ei kraftfull satsing på utbygging av digital infrastruktur, òg knytt til korleis vi varettek sikkerheit. Dette har vi jobba med målretta over tid frå Senterpartiet og Arbeidarpartiet si side i regjering, og gjennom godt samspel med dei ulike private aktørar som finst innanfor ekomsektoren, bl.a. når det gjeld utbygging.

Som statsråden er inne på, har vi tydelege ambisjonar og mål knytte til utbygging av den digitale infrastrukturen – ein klar ambisjon om at 100 pst., altså alle, både husstandar og næringsdrivande, skal ha tilgang til høghastigheitsbreiband innan utgangen av neste år. Vi er godt i gang med det arbeidet, ikkje minst gjennom dei store investeringane som private aktørar gjer, men òg gjennom ein forsterka innsats frå regjeringa si side og med støtte frå SV i denne salen.

Eg registrerer at Venstre ytrar seg når det gjeld Høgre sine kommentarar på at det er private som i større grad skal vareta utbygginga. Det skjønar eg, det er rett å gjere, for Høgre har i sine alternative budsjett føreslått massive kutt i den statlege overføringa til utbygging av breiband. Det er framleis slik at dei private aktørane står for dei største investeringane, men staten må bidra i område der ikkje marknaden ordnar opp, og slik at vi skal sørge for gode løysingar i heile Noreg.

Så har regjeringa òg satsa tungt på auka sikkerheit innanfor nettet og òg på å redusere sårbarheit. Det eine er det som går på regional risiko- og sårbarheitsanalyse, som ein no gjennomfører i fylke etter fylke. Ein gjennomfører konkrete tiltak i oppfølginga av det som kjem fram i dei analysane gjennom å fortsetje arbeidet med å forsterke ekom, og òg gjennom å fremje forslag om regulering og nye reguleringar av datasenter, som eksempel. Ein har òg underlagd ny verksemd sikkerheitslova, òg på sjøfiberområdet, som har vore viktig for sikkerheit og kontroll i ein omskifteleg kvardag rundt oss. Så regjeringa jobbar operativt med desse spørsmåla, og det kjem ein nasjonal digitaliseringsstrategi, som òg vil følgje opp det vidare arbeidet knytt til digital infrastruktur.

Presidenten [10:32:11]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:32:13]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentanten Grete Wold om trygge barnehager og skoler (Innst. 310 S (2023–2024), jf. Dokument 8:133 S (2023–2024))

Presidenten [10:32:28]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten

slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Abid Raja (V) [10:32:55] (ordfører for saken): Jeg vil takke forslagsstillerne for å ha framsatt forslaget og komiteen for god saksbehandling.

Forslaget dreier seg om å sikre både barn som går i barnehager og på skoler, og de som jobber der, et godt barnehage-, skole- og arbeidsmiljø. Alle barn og unge har rett til et trygt og godt barnehage- og skolemiljø. Ansatte har krav på et trygt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Det gjør denne saken og initiativet forslagsstillerne har tatt, viktig. Mobbing er alvorlig for alle involverte og påvirker barn og unges sosiale ferdigheter og evner til å danne trygge relasjoner. Det gjør det viktig å forebygge og følge opp barnehage- og skolemiljøutfordringer.

Vi vet at arbeidet med barnehage- og skolemiljø er viktig for å forebygge risikofaktorer i ansattes arbeidsmiljø, fordi barnehage- og skolemiljøutfordringer også påvirker de ansattes arbeidsmiljø og risikofaktorer i arbeidsmiljøet. Barn og unge skal heller ikke måtte kjenne på frykt eller være redde for å oppleve mobbing og vold når de er på skolen eller i barnehagen.

Jeg vil nå gå over til å redegjøre for Venstres syn i saken.

Flere utviklingstrekk viser at man ikke har lykkes godt nok i arbeidet med å sikre barn og unge et godt og trygt nok barnehage- og skolemiljø. Selv om barn og unge har krav på et trygt og godt skolemiljø, har det over flere år vært en urovekkende utvikling, der for mange barn og unge forteller at de ikke opplever å ha det nødvendige vernet. Arbeidet med å bekjempe utviklingen er sammensatt. Venstre mener det er behov for mer spisskompetanse for å hjelpe barn, foreldre og ansatte og å håndtere barnehage- og skolemiljøutfordringer når de oppstår, og gi flere verktøy for å forebygge utfordringene.

For å lykkes bedre med forebygging er det viktig at man styrker laget rundt eleven, og en del av dette arbeidet handler om å ha mer spisskompetanse ute på skolene og i barnehagene. Det er ressurskrevende for lærere, barnehagelærere og fagarbeidere å stå alene om å skulle følge opp og løse alvorlige skolemiljøutfordringer. I tillegg mener Venstre at vi må legge bedre til rette for at mer og flere fag og yrkesgrupper kommer ut på skolene. Det krever at skoleeier har ressurser og prioriterer forebyggende arbeid i den enkelte kommune.

Elevrettigheter og retten til et trygt og godt skolemiljø er en viktig del av det å gi barn og unge nødvendig vern

og rettssikkerhet i deres hverdag. Det er rettigheter som gradvis har vokst fram, og er i et lengre historisk perspektiv relativt nye. Barn og unge er prisgitt at storsamfunnet ivaretar deres rettigheter. De har ofte og beviselig ikke samme muligheter til å påvirke som oss voksne. Derfor er de rettighetene vi gir barn, ekstra viktige. Det at forslagsstillerne foreslår at også barnehagebarn skal få lovfestet sine rettigheter til et trygt og godt barnehagemiljø, mener Venstre er et konkret forslag for å fortsette denne viktige utviklingen der barn og unge høres, sees og får ivarett sine grunnleggende rettigheter.

Vi i Venstre støtter selvfølgelig forslaget, og vi ser ingen grunn til at man skal vente med å gi barn de rettighetene og det grunnleggende vernet til de begynner på skolen.

Med det vil jeg ta opp de forslagene som Venstre er en del av.

Presidenten [10:36:00]: Representanten Abid Raja har tatt opp de forslagene han refererte til.

Elise Waagen (A) [10:36:12]: Det er en del bekymringsfulle utviklingstrekk i skolen. Vi ser at viktige skolerresultater har gått nedover, men gjennom Elevundersøkelsen ser vi også at det nå er flere barn som blir mobbet. Vi ser at det er et økende antall saker til statsforvalteren. Det er bekymringsfullt. Det å ha et godt og trygt miljø, både i skolene og i barnehagene, er hele grunnplanken for trivsel, for læring og for trygghet. Det skal være trygt for elevene og for ungene i barnehagen, men det skal også være trygt for de ansatte.

I år prioriterer vi gjennom regjeringen 35 mill. kr til lokale beredskapsteam, og vi utvider Læringsmiljøprosjektet og styrker statsforvalternes arbeid. Det er viktig, for det er viktig å bruke ressursene på det som faktisk virker. Jeg mener at Læringsmiljøprosjektet er noe av det som har vist seg å virke i arbeidet mot mobbing og for å ha et trygt og godt skolemiljø. Det kommer i tillegg til andre viktige tiltak på feltet, som veiledningstilbud, støtte til kompetanseutvikling og en styrket kommuneøkonomi, nettopp for å kunne styrke laget rundt ungene. For det handler til syvende og sist om ungene, om hva slags hverdag de skal ha.

Det er varslet en stortingsmelding, som kommer i løpet av året, om elevene i 5.–10. trinn. Jeg mener det er viktig og riktig at skolemiljø er en viktig del av denne meldingen, for å se læring og læringsmiljø i sammenheng – denne grunnplanken som er så viktig.

Læring, trygghet og trivsel henger sammen. For å lykkes med det er vi helt avhengig av å ha en kommuneøkonomi som styrker dette. Med det er jeg glad for at regjeringen i dag legger fram et forslag til nytt inntektssystem for å ruste kommunene for dette. Regjeringen arbeider også med å styrke kunnskapsgrunnlaget om barns

trivsel i barnehagen. Jeg mener det er et viktig arbeid som må følges opp i det videre.

Det å ha et godt miljø i skolene og barnehagene er en høy prioritet for denne regjeringen. Det har man vist gjennom både prioriteringer og igangsatt arbeid. Jeg tror det er mange som skulle ønske seg at tallene så annerledes ut. Dette er et viktig arbeid som vi må holde fænen høyt for, på tvers av regjeringer, for det handler om framtiden til våre unger.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:39:17]: En trygg barn-dom varer hele livet, og det beste vi som samfunn kan bidra med, er å gi alle barn muligheten til å leke og utvikle seg sammen med andre i trygge omgivelser. Våre barnehager er det. Skal man lære noe, må man trives, og den som er opptatt av kvalitet og innhold i skolen, må derfor også være opptatt av trivsel. Det er et viktig tema som løftes fram i forslaget.

Høyre vil skape muligheter for alle, og vi er klokkeklare på at ingen barn skal begrenses av foreldrenes økonomi. Derfor prioriterte regjeringen Solberg gratis kjernetid og billigere barnehage til familier med lav inntekt, noe som er et målrettet og effektivt tiltak for å øke deltakelsen i barnehagen, samtidig som økonomien til dem som trenger det mest, styrkes. Økningen i andelen barn med rett til gratis kjernetid har økt. Solberg-regjeringen fastsatte også en ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og skjerpet pedagognormen. Det har understøttet kvalitetsarbeidet og økt andelen barnehagelærere betraktelig.

Kunnskap er grunnlaget for demokrati, verdiskaping og velferd. Det viktigste vi kan gi barn og unge, er derfor en god og trygg barnehage, og en skole hvor elevene er trygge, trives, opplever mestring og lærer det de skal. Mye har gått i riktig retning i skolen. Etter åtte år med Høyre i regjering økte andelen elever som fullførte videregående opplæring. Lærerloftet ga hele 4 800 flere kvalifiserte lærere i norske klasserom, nesten 50 000 lærere fikk tilbud om videreutdanning for å utvide sin faglige og pedagogiske kompetanse, og mange lærere har tatt del i lærerspesialistordningen.

Samtidig er det nå flere bekymringsfulle utviklingstrekk som må tas tak i. Etter pandemien er det færre søkere til lærerutdanning. Fraværet – inklusiv ufrivillig skolefravær – øker, og flere elever ligger nå under kritisk grense i lesing, skriving og regning. De aller fleste elever og ansatte føler trygghet i skolehverdagen, men det er nødvendig å styrke laget rundt eleven, rundt læreren og rundt rektor, slik at læreren kan være sjefen i klasserommet og bruke sin tid på undervisning, og rektor kan være en tydelig pedagogisk leder på sin skole.

God ledelse på alle nivåer legger grunnlaget for trygghet og trivsel. Det er skoleeiers ansvar å sørge for at

skolene og skolenes ansatte har muligheter til å oppfylle ambisjonene vi har for norsk skole. Ny opplæringslov trer i kraft i august 2024. Elevers rettigheter er styrket og klargjort i lovverket, samtidig som lærerens muligheter til inngripen er klargjort. Det er bra for norsk skole.

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [10:42:22]: Senterpartiet deler bekymringene som er uttrykt om behovet for et trygt og inkluderende læringsmiljø for alle våre barn. Likevel er det essensielt at de tiltakene vi iverksetter, er både gjennomtenkte og effektive uten å skape unødvendig byråkrati.

Vi deler synet som er påpekt i komiteens innstilling og i statsrådets svar, om at mens hensikten bak representantforslaget er å prise, bør vår tilnærming være integrert og omfattende. Opprettelse av en egen stortingsmelding om skolemiljø, som foreslått, er ikke nødvendigvis veien å gå. Vi må unngå å fragmentere innsatsen vår og i stedet sikre at alle tiltak for trivsel og læring ses i sammenheng.

Vår tilnærming bør være å styrke og forbedre det som allerede fungerer, f.eks. den varslede stortingsmeldingen om 5.–10. trinn som vil ta opp disse bekymringene ved å integrere lærings- og læringsmiljøtiltak. Dette vil skape en mer sammenhengende strategi for å håndtere både læringsutfordringer og trivselsproblemer.

Det er viktig at vi ser på styrking av det eksisterende lovverket framfor å stadig introdusere nye strukturer. Vi trenger en felles forståelse av systematisk og integrert arbeid i skolen, støttet av godt tverrfaglig samarbeid.

Vår regjering har også prioritert midler til læringsmiljøprosjekter og styrking av beredskapsteam, noe som viser en proaktiv tilnærming til disse utfordringene. Disse tiltakene, sammen med en økning i kommunesektorens frie inntekter, understreker vårt engasjement for å forbedre både skole- og barnehagemiljøene.

Til sist: Vi må erkjenne at mens forslaget om en nasjonal organisasjon for mobbeombudene er godt ment, må vi sikre at det ikke fører til redundans og forsinkelser i behandlingen av skolemiljø saker. Vi støtter en mer strømlinjeformet tilnærming som sikrer rask og effektiv håndtering av slike saker. Vi må sørge for at ressursene vi bruker, gir maksimal effekt og faktisk bidrar til bedre miljøer for våre barn og unge, uten å legge til nye lag av byråkrati.

Grete Wold (SV) [10:45:08]: I denne saken er samtlige høringsinstanser, politiske partier og statsråden helt enige. Alle deler bekymringen for et økende antall elever som opplever mobbing i skolen.

Selv om de fleste barn og unge har gode erfaringer i skole og barnehage, er det dessverre altfor høye tall – og her vil jo alle tall være for høye, for ett mobbeoffer er ett for mye – og utviklingen synes å gå i feil retning. Så er det

ikke bare mobbingen som øker, men bruk av vold mot andre elever og vold mot lærere øker også. Det er også alvorlig. Arbeidstilsynet har avdekket at Skole-Norge svikter i forebyggingen av vold og trusler mot lærere, og tall fra SSB viser at andelen ansatte i skolen som har blitt utsatt for vold, har doblet seg de siste tolv årene. Samlet sett ringer det altså farefullt i alle alarmklokker, og ingen virkemidler eller ideer kan være for små eller for store når dette skal snus.

SV mener at dette er et så stort problem – og trolig også så sammensatt – at man trenger en helhetlig tilnærming, noe en stortingsmelding ville kunne gitt oss. Men det som kanskje er det aller viktigste forslaget i denne saken, er en opptrappingsplan for å styrke laget rundt eleven. Vi vet faktisk ganske mye, og vi har nyere forskning som peker på hva som forebygger, hva som faktisk virker, men det hjelper ikke om vi bare prater om det. Så jobber regjeringen nå med en strategi her, og jeg håper at den kommer før heller enn siden, og at en opptrappingsplan også vil være en direkte konsekvens og en naturlig del av denne.

Til punktet om organisering av mobbeombudene: Vi fremmer dette fordi det har kommet tilbakemeldinger om at både mandat og kvalitet spriker rundt i landet. Det skal ikke være sånn at man får ulik hjelp avhengig av hvor man bor. De som har fått hjelp av disse ombudene, er godt fornøyd. Det sier evalueringen fra 2020, men som Redd Barna skriver i sitt høringsinnspill, er det en stor grad av uforutsigbarhet og uvisshet, slik at flere som jobber i disse ombudene, sier opp stillingene sine, og med det mister vi kompetanse og erfaring.

Det siste av forslagene handler om at barnehagebarn skal ha samme vern og rett til en trygg barnehage som skoleelever har i skolen. Rapporten til Foreldreutvalget for barnehager, «Ett skritt videre», viser tydelig hvorfor barnehageloven må styrkes. Barnehagebarns foreldre trenger muligheten til å bringe saker til en uavhengig instans, som jo statsforvalteren er. Både Redd Barna og Skolelederforbundet støtter dette og understreker at det er klokt at lovgivningen er så lik som mulig for barnehage og skole, og man undrer seg over at dette ikke allerede er på plass.

Avslutningsvis: Disse forslagene kan på ingen måte ses på som en erstatning for tilstrekkelig med kapasitet og kompetanse i skole og barnehage. God forebygging vil alltid være det viktigste. Gode rutiner, kvalifiserte ansatte og laget rundt eleven og læreren, men også rundt lederen, vil være det viktigste tiltaket.

Med det fremmer jeg det forslaget som ikke er tatt opp, og som SV er en del av.

Presidenten [10:48:08]: Da har representanten Grete Wold tatt opp det forslaget hun refererte til.

Hege Bae Nyholt (R) [10:48:27] (komiteens leder): Jenta tar tak i skjortekanten og bretter den så godt hun kan under seg. Det er ikke så lett når man har på seg struttetkjørt, men hun gjør alt hun kan for å gjøre seg minst mulig. Sidemannen ser ned på gulvet mellom dem mens hun rynker på brynene og skjærer en grimase, noe som får jenta i struttetkjørt til å krympe seg enda mer. Et «æsj» høres lavt, og jenta i skjørtet gråter stille, mens hun holder på seg selv og skjortekanten for å ta minst mulig plass i samlingsstunden.

Dette er en sann historie fra en småbarnsavdeling med toåringer. Heldigvis hadde personalet hatt fokus på mobbing og krenkelser, og heldigvis ble situasjonen fanget opp, jenta fikk trøst, og man jobbet aktivt for å både løse opp i mobbingen og støtte begge ungene.

Altfor mange mobbesituasjoner oppfattes ikke, men får utspille seg til stor skade både for den som blir mobbet, og for den som utøver det. Mangel på bemanning i barnehage og skole er nok den viktigste årsaken. Det er vanskelig å være tett nok på – i garderoben, på vei ut av klasserommet, i den litt avsidesliggende delen av skolegården, under trappen i barnehagen – og ikke minst ha muligheten til å følge opp mer enn bare det praktiske under måltidet. Det krever nok ansatte med riktig kompetanse og gode rutiner.

Jeg vil takke forslagsstillerne for at de har løftet en så alvorlig og viktig problemstilling som mobbing i barnehage og skole er. Mobbing er svært alvorlig og skadelig, og det har negative konsekvenser for barn. Det går ut over læring, motivasjon, trivsel, helse og utvikling. Mobbing foregår fra barnehagen og begynner blant de aller minste. Vi vet fra Elevundersøkelsen at stadig flere barn forteller at de mobbes på skolen, og vi vet at en stadig større andel utsettes for eller er vitne til trusler og vold på skolen.

Barn trenger trygghet, barn trenger hjelp, og barn trenger veiledning. For å oppnå det må vi faktisk styrke laget rundt eleven, ikke bare snakke om det. For å oppnå det må vi øke bemanningen, sånn at det er nok ansatte i barnehagen gjennom hele dagen, og at det er tid til å planlegge pedagogisk arbeid, faglig oppdatering og evaluering. Vi folkevalgte må ta på alvor et samfunnsproblem som mobbing og vold er, fordi våre barn har rett på en trygg oppvekst i våre skoler og barnehager. Derfor støtter Rødt også svært mange av SVs forslag.

Himanshu Gulati (FrP) [10:51:19]: Jeg deler også forslagsstillerens bekymring over utviklingen i skolen og barnehagen. Det er mange piler som peker feil vei: økt uro, nedadgående motivasjon og økt mobbing. Dette er dramatiske tendenser, ikke minst mobbetallene, som vi må ta på alvor. Derfor har også Fremskrittspartiet det siste året fremmet omtrent tolv forslag i Stortin-

get som tar tak i nettopp disse tingene. Dessverre er nesten alle disse forslagene blitt nedstemt.

Det vi trenger for å bekjempe det vi ser i skolen i dag, er en kombinasjon av konkrete og praktiske tiltak som gjør at lærere og elever skal få trygge og gode arbeids- og læringsmiljøer. Noen av forslagene som vi har fremmet, går ut på økte virkemidler og autoritet til læreren slik at vedkommende faktisk kan være sjef i egen skole. Vi må også ta på alvor at det er noen få elever som i mange klasserom og på mange skoler i dag får lov til å ødelegge for det store flertallet av elever som møter opp for å ha det godt og trygt på skolen. Derfor har vi også foreslått å se til de prosjektene som har lyktes, enten det er f.eks. skoleagentprosjekter her i Oslo, eller det er i Sverige, hvor man har laget egne klassetilbud for de mest utagerende elevene. Vi har også foreslått å se på kapittel 9 a i opplæringsloven, ta på alvor det lærere og tillitsvalgte i organisasjonene sier til oss om at en del av bestemmelsene i 9 a står i veien for å ta tak i disse tingene – samt en rekke andre forslag, uten at jeg skal gjengi alle her.

Dette er en problemstilling vi tar på stort alvor hva gjelder uro både i skolen og i barnehagen, som en del av dette forslaget fra SV går ut på. Jeg vil vise til forslagene som Fremskrittspartiet har fremmet tidligere, og som jeg mener vi egentlig burde ta stilling til på nytt ved en passende anledning, for hvis ikke vi tør å ta tak i de trendene vi nå ser, vil dette fortsette, det vil ikke løse seg av seg selv.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:53:52]: Barnehagen og skolen skal være gode og trygge steder å være for både barn og voksne. Jeg støtter representanten i at det er et behov for å sette dette temaet tydelig på dagsordenen. Derfor har regjeringen inneværende år styrket arbeidet for trygge og gode skolemiljø med 35 mill. kr. Dette kom i tillegg til andre viktige tiltak på feltet.

Jeg vil likevel understreke at vi må sikre god sammenheng i og mellom de tiltakene vi utvikler. Dette er avgjørende for at vi skal kunne møte de komplekse utfordringene som vi ser. Vi har over tid utviklet mange ulike virkemidler som skal støtte barn, elever, foreldre, barnehager, skoler og eiere i arbeidet med barnehage- og skolemiljø. Enkelttiltakene er gjerne gode i seg selv, men de inngår i en stor vifte av tiltak og virkemidler som ikke nødvendigvis henger godt nok sammen.

Noe vi derimot vet henger sammen, er trivsel og læring. Det langsiktige, systematiske arbeidet med et trygt og godt skolemiljø skal være en integrert del av den pedagogiske praksisen på hver skole, i hvert klasserom og i opplæring i hvert fag. Derfor vil elevenes skolemiljø være et sentralt tema i stortingsmeldingen om 5.–10. trinn, som regjeringen etter planen vil legge fram for Stortinget senere i år. I meldingen vil regjeringen komme med et forslag til hvordan vi kan få til god og helhet-

lig innretning på tiltakene på feltet. Dette inkluderer å se nærmere på tiltak som mobbeombudsordningen og laget rundt eleven.

Når det gjelder spørsmålet om det trengs nye regler i barnehageloven, vil jeg understreke at det allerede følger av dagens regler at barnehagene skal jobbe for at alle barn har det trygt og godt i barnehagen. Hvis et barn opplever at det ikke er trygt og godt å være i barnehagen, så skal det gjøres noe med det. Vi har nylig fått evalueringen av barnehagesektorens arbeid med regler om psykososialt barnehagemiljø. Denne evalueringen gir oss viktig kunnskap – kunnskap som jeg tar med meg inn i det helhetlige arbeidet med trygge og gode barnehager og skolemiljø.

Presidenten [10:54:12]: Det blir replikkordskifte.

Grete Wold (SV) [10:56:28]: Jeg takker først statsråden for et godt innlegg. Det er ikke noen tvil om at statsråden også er opptatt av dette. Det er ikke første gangen, og det blir helt sikkert heller ikke siste gangen, vi diskuterer og setter dette med mobbetall og uheldig utvikling på dagsordenen. Som flere har vært innom, ødelegger det liv.

Så må vi ikke se oss helt blinde på utfordringene, vi må også fokusere litt på hva som fungerer, og hva som faktisk er bra. Det er det vi må øve enda mer på. Statsråden viste til strategien for 5.–10. trinn. Det er veldig gledelig at det der blir nevnt både mobbeombud og dette med laget rundt eleven. Kan statsråden utdype litt og komme så nært en garanti for at vi faktisk får en reell opptrapping av laget rundt eleven, som det er mulig?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:57:14]: Jeg vil at lærere skal få bruke tiden til å være lærere, og vi trenger derfor et sterkere lag rundt både barnet, eleven og læreren. Jeg mener det er viktig å få flere folk med ulik fagkompetanse inn i skole- og barnehagehverdagen. Det står også i Hurdalsplattformen.

Å styrke laget rundt handler om å gi alle gode muligheter til å lære og utvikle seg. Utfordringene barn og unge har med seg inn i skolehverdagen, vet vi at påvirker læring, trygghet og trivsel, uavhengig av om det er skoleutfordringer eller problemer utenfor skolen. Skoleeiere og skoleledere har et ansvar der, og en viktig del av å styrke nettopp skoleeiers ansvar har vært å sørge for god kommuneøkonomi.

Jeg kan ikke allerede nå si hva som kommer i stortingsmeldingen, men den vil berøre dette temaet på en god måte – en god måte som vil få satsinger ute i de enkelte klasserom.

Grete Wold (SV) [10:58:18]: Takk for svar, det var i hvert fall litt nærmere dit antakeligvis vi begge ønsker oss.

Vi har vært inne på dette med hva som virker, og jeg vet jeg har nevnt dette med læringsmiljøteam på Gjøvik for statsråden før. Statsråden kjenner sikkert også til enda flere gode tiltak som settes i gang rundt omkring. Så er det noe med å kunne samle noe av den erfaringen og noe av kunnskapen som er der ute, for verden ser annerledes ut enn det den gjorde for 10, 15 og 20 år siden, og nye erfaringer må også settes i system.

På hvilken måte vil statsråden jobbe med å legge til rette for å stimulere til at man faktisk får delt gode tiltak, og at man får tilstrekkelige ressurser og støtte til de kommunene og skolelederne som faktisk tør å gjøre ting litt utenfor boksen og tør å gjøre seg noen nye erfaringer? Hvordan kan vi samle dette på en best mulig måte?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:59:09]: Regjeringen har allerede styrket arbeidet med å prioritere 35 mill. kr ekstra i 2024-budsjettet til en rekke tiltak.

Tiltak én er 15 mill. kr til nettopp lokale beredskapsteam som skal gi grunnskolene tettere oppfølging av dedikerte ressurspersoner for å sikre raskere og bedre innsats der skolemiljøet ikke er godt nok. I tillegg er det 10 mill. kr til å utvide Læringsmiljøprosjektet med 35 skoler. Det er mange elever. Læringsmiljøprosjektet er et tilbud til barnehager, skoler og kommuner som har slitt lenge med dårlig skolemiljø, og som har behov for veiledning utenfra. Skolene som har deltatt, har gått fra å være over snittet til under snittet i mobbeandel – så det er gode resultater der. Når det gjelder tiltak tre, er det 10 mill. kr som går nettopp til statsforvalternes arbeid med å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.

Jeg vil understreke viktigheten av å jobbe forebyggende og komme tidlig inn. Det er et fellestrekk som går igjen blant mange av dem som opplever gode resultater av dette arbeidet.

Grete Wold (SV) [11:00:12]: Takk for svar. Det er kanskje så langt vi kommer på akkurat det sporet i dag.

Jeg har lyst til å benytte anledningen til å ta opp det siste forslaget vi har i dag, som jeg ikke registrerte at statsråden var inne på i sitt innlegg, nettopp dette med barnehagebarns rettigheter – på lik linje med skolebarns rettigheter. På hvilken måte vil statsråden sikre at foreldre som har barn i barnehage, også kan få en uavhengig vurdering når det oppstår situasjoner som ikke nødvendigvis er så lette å løse med de to – kall det – partene som oppstår i en sånn situasjon?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:00:47]: Arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø er et prioritert område for regjeringen. Det er viktig, som jeg sa i mitt innlegg, at barnehagene skal jobbe for at alle barn har det trygt og godt i barnehagen, og med at alle ansatte har en plikt til å følge med på hvordan ungene i barne-

hagen har det. Hvis det ikke oppleves trygt, skal det gjøres noe med.

Vi vil styrke kunnskapsgrunnlaget om barns trivsel i barnehagen og barnehagens arbeid med å følge opp regelverket om et trygt og godt barnehagemiljø. Vi har nå mottatt rapporten om evalueringen av barnehagesektorens arbeid med det psykososiale barnehagemiljøet, og den gir oss viktig kunnskap som jeg vil ta med meg inn i det videre arbeidet med trygge og gode barnehagemiljøer.

Jeg mener det er viktig at vi gjør en grundig vurdering av den kunnskapen vi har, før vi endrer regelverket for barnehagesektoren. Evalueringen viser at de nye reglene allerede har bidratt positivt til endring i barnehagens arbeid, men at det fortsatt er mer å gjøre for å støtte barnehagene i arbeidet med regelverket.

Himanshu Gulati (FrP) [11:01:54]: I fjor behandlet Stortinget en ny opplæringslov, som jo er det viktigste dokumentet vi har for Skole-Norge. Der fremmet Fremskrittspartiet et forslag om en handlingsplan mot vold og trusler i skolen. Det ble dessverre nedstemt, også av regjeringspartiene. Når man ser utviklingen som har vært det siste året, med skoler som er stengt ned, alvorlige tilfeller med både kniv og skytevåpen og andre mindre alvorlige, heldigvis, men likevel bekymringsfulle hendelser med vold og trusler i norsk skole, mener statsråden at det forslaget bør tas opp til behandling på nytt?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:02:38]: Jeg er helt enig med representanten i at det er helt uakseptabelt at lærere eller elever opplever vold i skolen. Skoleeier har plikt til å ivareta elever etter opplæringsloven og lærere og andre ansatte etter arbeidsmiljøloven. Skolene skal være et sted der både elever og ansatte er trygge.

I de siste undersøkelser, medieoppslag og innspill fra flere organisasjoner, og som representanten viste til, er det i Skole-Norge vist en økning i vold og trusler mot ansatte, og det er alvorlig. Jeg har nylig invitert sentrale organisasjoner i skolesektoren til å diskutere sammen hvordan vi best kan jobbe for å løse disse utfordringene hver for oss og ikke minst sammen. Jeg ser fram til den dialogen og at vi sammen kan finne gode tiltak.

Presidenten [11:03:28]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:03:48]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt og Tobias Drevland Lund om å føre

økonomisk tilsyn med kommersielle barnehagekjeder på konsernnivå (Innst. 311 S (2023–2024), jf. Dokument 8:138 S (2023–2024))

Presidenten [11:04:07]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Grete Wold (SV) [11:04:40] (ordfører for saken): Først en takk til komiteen og alle gode støttespillere rundt som har bidratt til en rask og god behandling av dette forslaget fra Rødt. Forslaget adresserer utfordringen med å ha tilstrekkelig tilsyn med private barnehagers bruk av tilskuddsmidler fra det offentlige. Komiteen og statsråden er opptatt av at tilsynet skal være tilstrekkelig, slik at vi sikrer at barnehager drives i sin helhet for barnas beste.

For SV er dette et område vi opplever har gått – kan man vel si – noe under radaren over mange år. Det har vokst fram en bransje, et marked og profittmuligheter godt hjulpet av offentlige midler. Dette er tilskudd fra fellesskapskassen, som alle har betalt inn til. Det er tilskudd som i sin helhet skal komme barna til gode i form av trygge, gode barnehager, barnehager med tilpassede, gode lokaler, fine uteområder, nok personell med både høyere og eventuelt ikke så høy utdanning og fornøyde foreldre som kan være trygge på at barna har det godt mens de selv er på en annen viktig jobb.

Så er det slik at synet på kommersielle barnehagekonsern kanskje splitter partiene noe politisk. Jeg opplever allikevel at det er en enighet om at tilskuddsmidler ikke skal brukes til andre formål enn til barnehagedrift, og dermed også enighet om at tilsyn må til slik at vi sørger for at det ikke skjer. Det er også stor enighet fra høringsinstansene. Som KS skriver, er det viktig å sikre at de 25 mrd. kr som kommunene betaler ut til private barnehager, disponeres til formålet. Når tilsyn avdekker at det ikke alltid skjer, er det helt nødvendig å øke tilsynet.

Kommunene våre sliter. Det må kuttes i viktige tjenester mange steder rundt om i landet. Om det da også viser seg at pengene renner ut til profitører som driver med eiendomssalg og trekker verdier ut av landet, vil det være meget skadelig, og hele systemet vil miste sin legitimitet – og det med god grunn.

SV støtter derfor Rødts forslag og mener det er viktig å få dette på plass i god tid før vi vedtar en ny barnehagelov. Det er viktig at vi har mest mulig relevant infor-

masjon før det. Vi kan ikke la dette fortsette å gå under radaren. Så må vi, siden det ikke blir flertall for forslagene her i dag, sette vår lit til at statsråden tar bekymringene med seg og sørger for at tilsynet faktisk blir godt nok i framtiden. Med det fremmer jeg de forslag SV er en del av.

Presidenten [11:07:09]: Da har representanten Grete Wold tatt opp de forslagene hun refererte til.

Elise Waagen (A) [11:07:21]: Det er viktig, når vi bruker fellesskapets penger og foreldrebetaling i barnehager, at vi vet at det kommer ungene til gode. Vi i Arbeiderpartiet deler engasjementet, og vi er opptatt av at de pengene som går til barnehage, nettopp skal gå til kvalitet og innhold. Derfor er det viktig med effektive og gode tilsyn, nettopp for å sikre at vi har tillit, men også et best mulig barnehagetilbud. Det er viktig med gode og effektive tilsyn, men i forslaget som ligger på bordet, ønsker man å fravike et prinsipp som nå ligger til dem som utfører tilsynet.

I dag gjennomfører direktoratet det økonomiske tilsynet på uavhengig grunnlag, og det er opp til dem som tilsynsmyndighet å vurdere gjennomføringen av tilsyn konkret. Det gjør de på bakgrunn av en risikovurdering. Jeg mener, i likhet med statsråden, det er klokt at man gjør denne uavhengige risikovurderingen, at det ikke er opp til oss på Stortinget eller regjeringen, uavhengig av politisk farge, å gjøre denne vurderingen.

Det å ha denne uavhengigheten, det å gjennomføre risikoen, bør ligge i direktoratets hender. Så er det opp til oss politisk å sørge for at man har de ressursene som trengs for å kunne ha gode, effektive tilsyn, og at man har de virkemidlene som trengs.

Regjeringen avsluttet nettopp høring om et nytt system og regelverk for barnehager, og i det er det foreslått noen nye virkemidler for tilsyn for kommunene og det nasjonale tilsynet. Jeg ser fram til at vi skal få den saken til behandling, nettopp også for å kunne behandle den delen av regelverket.

Vi i Arbeiderpartiet er opptatt av at vi skal ha gode, trygge barnehager, uavhengig av om de er private eller offentlige. Vårt mål er å sikre et barnehagetilbud av høy kvalitet. Det å være sikre på at pengene kommer barna til gode, sikrer forutsigbarhet og det sikrer et mangfold. Det er derfor regjeringen nå har satset stort på barnehage, både ved å senke maksprisen og også ved å kunne løfte kompetansen og styrke kommunene. I det videre arbeidet ser jeg fram til at vi sammen skal få på plass et nytt finansieringssystem, også for å trygge kvaliteten i framtiden.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:10:23]: Høyre mener barnehager med et variert tilbud av høy kvalitet og kom-

petente ansatte er det beste vi kan tilby barna våre. Det å få lov til å utvikle seg sosialt og etter hvert faglig i trygge rammer er av stor verdi for barn, familier og samfunnet.

Høyre mener det er av stor betydning at vi har en mangfoldig barnehagesektor med kommunale, private og ideelle barnehager. Høyre vil ha lik behandling av barnehagene og sikre foreldrenes mulighet til å kunne velge barnehage for sitt barn. Private og ideelle barnehager har bidratt til større valgfrihet og høy kvalitet, noe som har kommet hele sektoren til gode. Vi er helt tydelige på at offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal gå til kvalitet og innhold i tilbudet til barna. Derfor innførte også regjeringen Solberg et nasjonalt barnehagetilsyn.

Offentlig-privat samarbeid i Norge har fungert godt og bidrar til å sikre tilgang og kvalitet i sentrale velferdstilbud. Velferdstjenesteutvalget peker på at man ikke kan finne urimelige overskudd i barnehagesektoren. Flere private barnehager går med underskudd, og det totale overskuddet i sektoren har sunket.

Høyre vil understreke viktigheten av et finansierings- og styringssystem som sikrer en forutsigbar og rettferdig likebehandling, med tilstrekkelige rammer for å utvikle kvalitet i barnehagene og sikre økt kompetanse blant de ansatte.

Dagens regjering har i flere omganger strammet inn regelverket og finansieringen for private barnehager. Det har skapt stor uro i sektoren og kan over tid skade både etablerings- og investeringsviljen i private barnehager. Dette vil gå ut over tilbudet til barna og innovasjon og mangfold i sektoren.

Jeg har sagt det før, og jeg sier det igjen: Høyre ønsker et nytt, bredt barnehageforlik, og vi mener det er mulig å få til. Barnehagesektoren trenger ro og forutsigbarhet. Skal dagens regjering lykkes med sitt prosjekt – som de påstår er bedre løsninger for framtidens barnehagesektor, og som skal stå seg over tid – må de komme til enighet med Høyre. Vi mener det er mulig, men valgfriheten for foreldrene og lik behandling av offentlige og private barnehager er prinsipper vi ikke fraviker. Vår oppfordring er: Legg vekk de mest radikale forslagene, og inviter oss til forhandlingsbordet.

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [11:13:05]: Jeg vil takke for muligheten til å diskutere et vesentlig tema i denne debatten.

Fra Senterpartiets side har vi vurdert disse forslagene nøye. Vi mener det er viktig å anerkjenne og bygge videre på det arbeidet som allerede er utført av Utdanningsdirektoratet. Kunnskapsministeren har tydelig informert oss om at direktoratet allerede fører tilsyn med økonomiske forhold i private barnehager i samsvar med

gjeldende lovverk. Dette tilsynet baseres på risikovurderinger og stikkprøvekontroller, som er både effektive og målrettede metoder for å sikre at midler brukes korrekt.

Videre er det viktig å anerkjenne at det økonomiske tilsynet med de private barnehagene har vært under stadig utvikling og forbedring siden overføringen av ansvaret fra kommunene til Utdanningsdirektoratet. Statsråden har også påpekt at erfaringer fra tidligere tilsyn danner grunnlaget for hvordan tilsynsressursene disponeres.

Senterpartiet står sammen med flertallet i komiteens innstilling og støtter ikke behovet for nye og omfattende tiltak utover det som allerede er implementert. Vi mener det ville være unødvendig og potensielt ineffektivt å legge ytterligere belastning på et system som allerede fungerer godt. Direktoratet har kompetansen og de nødvendige verktøyene for å utføre tilsynsoppgavene på en adekvat måte, og vi stoler på deres faglige vurderinger og uavhengighet i tilsynsarbeidet.

Det er også verdt å nevne at vi må være varsomme med å innføre tiltak som kan oppfattes som overregulering. Dette kan føre til unødvendige byrder for barnehageaktørene, og til slutt kan det ha negative konsekvenser for barnehagetilbudet til norske barn. Dette er en sektor hvor mangfold og valgfrihet har vært til stor fordel for barnehagetilbudet nasjonalt, og det må vi fortsette å beskytte.

Himanshu Gulati (FrP) [11:15:28]: Det er vanskelig å snakke om barnehager og de private barnehagenes vilkår uten å se det litt lange perspektivet. Norge var jo et land med lange barnehagekøer. Så fikk vi et barnehageforlik, hvor Fremskrittspartiet og SV i sin tid var initiativtakere, som gjorde at private og offentlige krefter gikk sammen og i løpet av få år fikk tusenvis av nye barnehageplasser på plass. Gjennom foreldrenes valgfrihet og en form for økonomisk likebehandling har vi sørget for både full barnehagedekning og fornøyde foreldre og barn over hele landet. Faktisk er det sånn at de private barnehagene ofte har skåret høyere på tilfredshet og hatt lavere sykefravær, uten at det er et poeng i seg selv i denne debatten.

Etter forrige regjeringsskifte fikk vi imidlertid en rekke innstramminger for private barnehager, både i tilskudd og i rammevilkår, og det har gjort at mange private barnehager i dag sliter. Det er vel nå nesten én av to private barnehager som går i null eller minus. Flere har kastet inn håndkleet. Konkret var det vel 99 i 2022. Vi ser også at flere barnehager, også ideelle eller foreldredrevne ikke-kommersielle barnehager, skylder på innstramminger og kuttene som en direkte konsekvens. Dette forslaget, og egentlig de fleste forslag som angår private barnehager, må ses i den konteksten.

Fremskrittspartiet er for tilsyn. Det skulle bare mangle, det er bra at man passer på at offentlige midler brukes slik de skal, men vi ser en serie med angrep mot private barnehager fra venstresiden og regjeringspartiene som gir oss et dårligere tilbud og skaper stor usikkerhet i sektoren.

Jeg er redd for at dette forslaget kommer med den intensjonen, og det er ikke heldig. Det vi trenger, er på nytt å innføre en reell økonomisk likebehandling mellom private og offentlige barnehager og snu den negativiteten og usikkerheten som er skapt hos private barnehager, for det vil føre til store utfordringer for antall barnehageplasser i Norge de kommende årene. Fremskrittspartiet håper derfor at flertallet i Stortinget vil snu den linjen som er lagt, og at vi igjen skaper forutsigbarhet og stabilitet i barnehagesektoren, til beste for norske familier og barn.

Hege Bae Nyholt (R) [11:18:23] (komiteens leder): Når vanntilførselen svikter på kjøkken, bad og vaske-rom i huset mitt samtidig, renser jeg slukene. Hvis ikke det hjelper, ringer jeg en rørlegger, og det viktigste rørleggeren da må sjekke, er hovedledningen. Hvorfor renner ikke vannet, og hva er kilden til problemet?

På samme måte er det med skattepenger norske kommuner gir til private barnehager. De gir pengene de får til å drive et av våre viktigste velferdstilbud. Noen steder er det likevel grunn til å tro at ikke alle pengene kommer barna til gode. Det er stopp i velferdskranen.

Udir har som jobb å sjekke dette: om pengene flyter sånn som de skal. De har ført økonomisk tilsyn med private barnehager siden 2022. Siden februar i år har de gjort funn om barnehagekjeden Læringsverkstedet som burde interessere alle som vil det beste for barnehagene våre. Jeg tar de viktigste eksemplene.

1. Det var bevisst feilprising da Læringsverkstedet solgte eiendommer til det svenske eiendomsselskapet SBB. Udir krever å få tilbakebetalt et mellomlegg på 39 mill. kr for tre bygg. Så langt har Udir gransket 3 av 139 bygg. Dersom dette skulle stemme for alle de solgte eiendommene, er det milliarder av skattebetalernes penger som skulle ha gått til barnehagene, som i stedet har havnet hos eiere av Læringsverkstedet.
2. Læringsverkstedet belaster barnehagene i kjeden med altfor mye, bl.a. med en flat franchiseavgift for å bruke navnet Læringsverkstedet. Denne modellen er helt lik i hele konsernet.
3. Ved tre kjente tilfeller har Læringsverkstedet latt kostnader for oppkjøp av barnehagen gå på bekostning av barna og driften.

I tillegg til dette kommer at det er blitt avdekket at husleien i barnehageeiendommene som er blitt skilt ut til utenlandske eiere, ble fordoblet i prosessen.

Hva er det disse sakene har til felles? Det er to ting. For det første må de pengene det er snakk om, tas fra tilskuddet, altså de pengene som skal komme barna til gode. For det andre: Kilden, problemet som må undersøkes, ligger hos barnehagekonsernet – ikke i den enkelte barnehagen. I dag har Udir bare hjemmel til å undersøke den enkelte barnehagen.

Rødt foreslår å utvide tilsynshjemmelen sånn at Udir kan undersøke konsernet direkte når det er relevant. Da må vi også kunne prioritere det. Vi foreslår helt enkelt at de som har verktøyet, faktisk skal finne problemene og åpne kranen.

Vi må ikke glemme hva dette handler om. Det handler om at de pengene som er ment til vikarer, lekestativer og bleier, brukes til franchise og doble husleier i stedet. Rødt vil at de pengene som fellesskapet bevilger til fellesskap, skal gå til fellesskap – nemlig velferden – og ikke til enkeltpersoner som beriker seg på barnehagedrift.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:21:28]: Jeg er enig med komiteen i at det er viktig å føre tilsyn med barnehagene, og at nasjonalt tilsyn er nødvendig. Jeg er videre enig i at barnehager ikke skal være investeringsobjekt for kommersielle interesser. Jeg deler også forslagsstillernes bekymring for at det har vært mange oppkjøp av barnehageeiendommer og salg til utlandet. En konsekvens av salgene er at flere barnehager bruker mer av tilskuddene på dyrere leie av lokaler som de tidligere eide. Vi ser også en tendens til at husleien ikke bestemmes ut fra reelle eiendoms-kostnader, men ut fra hvor mye barnehagene mottar i tilskudd. Høye leiekostnader gjør at det blir mindre penger igjen til ungene.

Utdanningsdirektoratet har ansvaret for å føre tilsyn med at barnehagelovens bestemmelser om bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling er oppfylt. Direktoratet gjennomfører tilsyn på uavhengig grunnlag, og det er opp til dem å vurdere tilsyn ut fra en konkret risikovurdering. Slike risikovurderinger gjennomføres fortløpende og danner grunnlag for hvordan tilsynsressursene disponeres.

I sin årsrapport for 2023 skriver Utdanningsdirektoratet at de åpnet tilsyn med 6 pst. av de private barnehagene i 2023. De skriver også at tilsyns- og veiledningsarbeidet har bedret deres risikoforståelse av sektoren, og at forståelsen øker etter hvert som de får mer erfaring med eksisterende og nye tilsynsystemer. Jeg mener direktoratet har kompetanse og forutsetninger for å utføre gode risikovurderinger i tilsynsarbeidet. Det gir dem et godt grunnlag for å vurdere hvordan tilsynsressursene bør benyttes.

Regjeringen ønsker å ha kommunale og private barnehager. Barnehagepolitikken skal først og fremst

handle om ungene våre og gi bedre kvalitet i barnehagene i årene som kommer. Regjeringen har nylig hatt på høring en rekke forslag til endringer i systemet for styring og finansiering av barnehagesektoren. Jeg merker meg at det i innstillingen til representantforslaget som behandles her i dag, også er løftet fram aktuelle tema for høringen. Jeg er glad for dette engasjementet for sektoren. Som det tidligere er opplyst Stortinget, arbeider departementet med oppfølging av høringen, med sikte på å fremme en lovproposisjon om dette i 2025.

Presidenten [11:24:09]: Det blir replikkordskifte.

Grete Wold (SV) [11:24:24]: Når vi har tilsyn som avdekker kritikkverdige forhold, blir det lett et fokus på de aktørene som trekkes fram, og det opplever jeg kanskje også har preget litt av behandlingen i denne saken – at man er noe mer opptatt av å adressere dem enn kanskje nødvendigvis å se den strukturelle svakheten i systemet. Så er kanskje ikke et representantforslag stedet hvor regjeringen ønsker å ta disse grepene, men på hvilken måte vil statsråden sikre at vi har god nok kontroll på disse kommersielle og etter hvert veldig store aktørene, som jo ødelegger for de aktørene som vi alle ønsker å beholde?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:25:01]: Som jeg var inne på i mitt innlegg, er det arbeidet som foregår med tilsyn, som sikrer at vi har god kontroll. Som sagt er det enkelte risikovurderinger, og en har hatt gode erfaringer med det arbeidet som er gjort så langt. Jeg føler meg trygg på at det blir gjort på en god måte av direktoratet. Vi har nå forslag til endringer. Vi har allerede innført krav om eget rettssubjekt, som gjør det enklere å føre tilsyn – mye enklere – og ikke minst har vi forslag på høring som innebærer ytterligere innskrenkninger. Vi jobber oss nå gjennom de mange høringsforslagene vi har fått. Hensikten med å sende forslag til høring er å få mange innspill og ha god forankring i det videre arbeidet. Vi skal bruke disse høringsvarene godt videre og tar sikte på å få landet dette om ikke altfor lenge.

Hege Bae Nyholt (R) [11:26:22]: Å drive med tilsyn er i utgangspunktet å løpe etter problemene og prøve å rette dem opp i etterkant. Det er enormt ressurskrevende, og man risikerer å fange opp bare en brøkdel av problemene. Jeg listet opp en rekke metoder Udir har avdekket at barnehagekonsernene har brukt for å trekke tilskuddspenger ut av driften. Statsråden henviser ofte til den kommende barnehageloven, som jeg nå hørte kommer i 2025, når hun konfronteres med disse. Har statsråden tro på at et flertall på Stortinget vil regulere de kommersielle barnehageaktørene, sånn at alt løser

seg, og at det ikke lenger er behov for tilsyn på konsernivå?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:27:01]: Hvert år overfører vi 27 mrd. kr til private barnehager i Norge, og for oss er det viktig at tilskuddet og foreldrebetalingen går til barna, og at vi sikrer et likeverdig barnehagetilbud for alle barn. Som representanten har vært inne på, har det over mange år blitt tydeligere og tydeligere at det er lett å tjene penger på barnehagedrift og salg av eiendommer. Det er tatt ut gevinster for 16,8 mrd. kr på salg av eiendommer i perioden 2014–2021, ifølge Telemarksforskning, og dette er en uønsket utvikling. Regjeringen er derfor tydelig på at private barnehagers hovedoppdrag er å drive god pedagogisk virksomhet, ikke å være eiendomsinvestor, og det mener jeg at forslaget som har vært ute på høring, legger godt til rette for. Jeg ser fram til å ferdigstille dette.

Presidenten [11:27:55]: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:28:06]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold og Mona Fagerås om å styrke yrkesfagopplæringen (Innst. 312 S (2023–2024), jf. Dokument 8:132 S (2023–2024))

Presidenten [11:28:20]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Himanshu Gulati (FrP) [11:28:44] (ordfører for saken): Som sakens ordfører vil jeg takke komiteen for samarbeidet i denne saken, som er et representantforslag fra SV om å styrke yrkesfagopplæringen. SV har lagt fram tolv tiltak de mener vil bidra til dette. Komiteens innstilling er å avvise forslaget, selv om flere av partiene støtter enkelte av forslagene.

Så tar jeg på meg partihatten og tar opp de to forslagene Fremskrittspartiet er med på. Det ene går på at vi må styrke de fylkesvise yrkesopplæringsnemndenes rolle, slik at fordelingen av elev- og lærlingplasser i større grad fastsettes ut fra framtidens og samfunnets behov. Det mener vi vil være et godt tiltak.

Det andre forslaget vi er med på, er å be regjeringen gjennomføre systematiske piloter på andre modeller enn to år i skole etterfulgt av to års læretid i bedrift, slik at flere elever som ønsker det, kan få mer tid i bedrift tidligere i utdanningsløpet. Vi mener det er viktig at vi tenker nytt og utenfor boksen for å få opp både attraktiviteten til yrkesfagene og gjennomføringen, og at vi også her kan lære av de miljøene og stedene rundt omkring i landet som virkelig har lyktes med egne modeller for å få opp attraktiviteten til yrkesfagene, få opp søker-tallene og ikke minst redusere frafallet.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over president-plassen.

Presidenten [11:30:13]: Representanten Himanshu Gulati har teke opp dei forslaga han refererte til.

Øystein Mathisen (A) [11:30:28]: Arbeiderpartiet støtter intensjonen i mange av forslagene som ligger i Dokument 8-forslaget. Mye av det som trekkes fram, er ting som allerede er igangsatt og er i god rute.

Vi ser veldig positive resultater av satsingen som har vært på yrkesfag i lengre tid. Det er økte søker-tall. Det er flere som oppnår fagbrev eller svennebrev. For at denne utviklingen skal fortsette, må vi fortsatt gi gode rammer for yrkesfagene, sånn at elever ønsker å søke seg til disse utdanningsløpene.

Økt fokus på tiltak som fremmer gjennomføring i yrkesfagopplæringen, er helt nødvendig. Det ble gjort et godt arbeid i forbindelse med behandlingen av opplæringsloven. Endringer som ble gjort, styrket yrkesfagene, og noe som vil bety mye, er fullføringsrett og rett til omvalg. Ansvaret for planlegging og dimensjonering av yrkesfagene ligger hos fylkeskommunen. Da de er nærmere tilknyttet behovene som næringslivet og kommunene har i sin region, mener vi dette er den beste måten å sørge for at vi svarer på de kompetansebehovene som er ute i landet.

Bevilgningene til formidling og kvalifisering til læreplasser i videregående opplæring har økt betydelig de siste årene, med en tildeling på 485 mill. kr for 2024. En sterk og god fylkesøkonomi er også viktig for å gi gode studietilbud og for arbeidet med å sikre alle sammen lærlingplasser.

Alle partiene som kutter i budsjettene til fylkeskommunen, kutter også i muligheten for å utdanne flere fagarbeidere, kutter i lærerressurser, utstyr og oppfølging av lærlinger. Det er ikke noe Arbeiderpartiet eller Senterpartiet kommer til å gjøre i våre budsjetter. Regjeringen har løftet borteboerstipendet og utstyrsstipendet i videregående opplæring, og det har også stor betydning for manges mulighet til å fullføre utdanningen.

Vi kan avslutte med å nevne betydningen av opplæringskontorene, at de skal drive med opplæring og er en viktig del av utdanningsløpet.

Margret Hagerup (H) [11:32:57]: Regjeringen Solberg løftet yrkesfagene gjennom å øke lærlingtilskuddet, stille krav til lærlinger ved offentlige anbud, etablere en merkeordning for lærebedrifter og endre strukturen på yrkesfag, slik at elevene fikk mer og tidligere spesialisering. Det var fordi vi visste at fagarbeidere er helt avgjørende for at Norge skal lykkes, og for at vi skal sikre gode tjenester til alle innbyggere.

Det er derfor svært gledelig at tallene for søkere til yrkesfag fortsetter å gå opp, og at en samlet komité er tydelig på viktigheten av fortsatt satsing på yrkesfagene både i videregående skole og på fagskolene.

Rekordmange oppnår nå fag- eller svennebrev, og andelen som fullfører yrkesfag, har økt betydelig de siste ti årene. Da regjeringen Solberg våren 2021 la fram fullføringsreformen i videregående opplæring, var det en historisk utvidelse av retten til å fullføre videregående skole. I opplæringsloven er dette fulgt opp gjennom flere endringer som vil innebære et løft for yrkesfagene. Fullføringsretten, retten til å ta et nytt fagbrev og rett til omvalg vil bidra til at flere kan fullføre en yrkesfaglig utdanning.

Læreplasser er avgjørende for å lykkes, og det trengs et godt samarbeid mellom skole og næringsliv. I arbeidet med opplæringsloven fikk Høyre gjennomslag for at dimensjoneringen i større grad skal ta hensyn til næringslivets behov. Det vil sikre at lærlinger i enda større grad kan lykkes med å komme ut i jobb etter endt læreløp. Høyre mener offentlig sektor med fordel kan ta inn flere lærlinger og sikre at de får den kompetansen de trenger i framtiden.

Heller enn å lovfeste rett til læreplass bør en bruke tid, krefter og ressurser på å sørge for at fylkeskommunene og opplæringskontorene sammen med arbeidsgivere har ressurser og handlingsrom til å finne gode løsninger, både i etablering av nye læreplasser og i oppfølging av eksisterende læreløp. Høyre har jobbet for å sikre opplæringskontorenes rolle til å formidle, veilede og sikre en god gjennomføring av læretiden for lærlinger og bedrifter. Opplæringskontorene er en avgjørende faktor i det samspillet som sikrer gode læreplasser som gir gode fagarbeidere.

Yrkesfaglig fordypning, eller YFF, er et viktig fag både for å gi elevene en smak av yrkesfagene og som en inngang til læretiden. Kvaliteten på YFF blir til gjennom et godt samspill mellom skole, bedrift og lærling, og det må være klare rammer for innholdet i oppfølgingen. Lærere må sikres tilstrekkelig tid til den oppfølgingen. I Høyre er vi usikre på om det er riktig å regulere eksakt ti-

metall, som foreslått, og vi frykter at det vil være for rigid for både skolen og bedriftene.

Høyre støtter imidlertid intensjonen i mange av forslagene, og vi merker oss at kunnskapsministeren vil be Utdanningsdirektoratet om en vurdering av YFF-faget for å se om det er behov for å gjøre endringer for å sikre kvalitet i opplæringen og ivaretagelse av elevenes rettigheter. Vi mener det er klokt å avvete resultatene fra dette arbeidet før vi konkluderer.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:36:00]: Jeg synes intensjonene i forslaget vi nå diskuterer, er gode, og at det ligger mye som er godt tenkt for yrkesfagene her. Vi trenger flere som velger yrkesfag, og vi trenger flere som fullfører med fag- eller svennebrev og går ut i arbeid.

Vi vet også at inflasjon i anmodninger gjør at hvert enkelt anmodningsvedtak blir litt mindre verdt. Dermed er det bare for meg og en del av regjeringsfraksjonen i Stortinget å gjenta at det ikke trenger å bli gjort anmodning for at det skal skje noe godt for yrkesfagene. Det skjer veldig, veldig mye godt i regi av dagens regjering.

Stortinget har også bidratt godt, bl.a. ved å vedta bevilgninger som styrker fylkeskommunenes økonomi, og vi har vedtatt en ny opplæringslov som trer i kraft denne høsten, med bl.a. den historiske fullføringsretten. Det er nå implementert nye læreplaner og jobbes videre med det, og det er blitt lagt fram en strategi for rekruttering av lærere, for vi vet at yrkesfaglærere er noe av den største utfordringen og akilleshælen for å ha gode yrkesfagtilbud i hele landet.

Det å styrke yrkesfagene er noe som har engasjert Senterpartiet både i tidligere regjeringer, i opposisjon og nå igjen i regjeringssposisjon. Et eksempel på det mener jeg er arbeidslivsfaget. Det er ikke så lenge siden jeg var og besøkte Gausdal ungdomsskole, som lykkes utrolig godt med å rekruttere fra alle ulike felt og deler av elevgruppene sine til arbeidslivsfaget, enten elevene ønsker seg videre til studiespesialiserende, eller – og kanskje aller viktigst i denne sammenhengen – hvis de ønsker seg videre til yrkesfag. Da har de både praktisk og billedlig med seg verktøy i verktøykassen som styrker dem i møtet med å velge utdanning og fullføre utdanningen videre.

Jeg synes vi kan glede oss over at det nå er rekordmange som søker seg til yrkesfag, at det er den høyeste andelen siden 2012, og at vi også har en rekord i antall oppnådde fag- og svennebrev i perioden 2022/2023, med hele 30 200 fag- og svennebrev. Dette er enkeltpersoner som har oppnådd en stor bragd de får stor glede av når de går videre.

Ellers jobber vi på flere måter med å styrke vilkårene for yrkesfag og det å få læreplass. Det er blitt bevilget be-

tydelige midler i budsjettene for både 2022, 2023 og inneværende år for å løfte vilkårene til yrkesfag videre. Vi må stå på, sånn at folk ser at det er karrieremuligheter her, bl.a. innen fagskolesektoren.

Siste ord er ikke sagt for yrkesfagene. Vi står på videre. De er ekstremt viktige.

Grete Wold (SV) [11:39:12]: Bakteppet for dette forslaget er faktisk ganske alvorlig og litt dystert – Norge vil mangle 90 000 fagutdannede om ti år hvis vi ikke tar kraftige grep nå.

NHOs kompetansebarometer fra 2023 viser at behovet for folk med yrkesfaglig utdanning vil være prekärt og har vært det over flere år. Det er derfor avgjørende at vi legger bedre til rette, slik at flere får fullført yrkesfaglig utdanning.

Det er likevel ikke helt uten lys i denne tunnelen. Tallene på dem som søkte seg til ulike yrkesfag, har gått opp i år, så vi heier selvfølgelig alle på dem. Vi må da sørge for at de får så optimale forhold som mulig, sånn at flere velger å møte opp til høsten, og at alle klarer å fullføre.

Det er nettopp det SVs forslag – ja, faktisk alle de tolv forslagene i denne saken – handler om:

- Hvordan legge til rette for at alle har tilgang på en relevant yrkesfaglinje hvor man får testet ut ulike løp som passer den enkelte både i by og i distrikt? Steigenmodellen er én av flere som har hatt stor suksess.
- Vi må sikre reell rett til læreplass. Uten visshet om at man får en læreplass, vil flere naturlig nok ikke velge seg inn på det yrkesfaget man kanskje hadde som prioritet nummer én.
- Ikke minst må vi sikre at alle får en kvalifisert faglærer som tar ansvar for det faglige innholdet og koordineringen av helt nødvendig opplæring. Relevant kompetanse er helt avgjørende for at eleven får nødvendig oppfølging, og dermed vil selvsagt også muligheten for å gjennomføre økes.

Ifølge Utdanningsforbundet fungerer ikke faget yrkesfaglig fordypning etter hensikten. Det er behov for å ta en grundig gjennomgang av forskriften. Faget blir nedprioritert, fylkeskommuner og skoler har store utfordringer både fordi elever ikke får oppfølging av faglærere, og ved at ansvaret mellom skolen og praksisplassen er utydelig. Det går selvsagt ut over eleven. I verste fall kan det ende med at eleven faktisk gir opp og faller ut av utdanningsløpet. Det har vi ikke råd til, gitt bakteppet med manglende kompetanse i 76 pst. av de spurte bedriftene i undersøkelsen, som sier at de mangler fagfolk.

Jeg hadde håpet på noe mer støtte for våre forslag her i dag. Jeg kan ikke se at det er så store politiske hindringer i veien for det, men vi jobber videre med dette i

SV, da vi mener det er viktig at vi får et betydelig løft for yrkesfagopplæringen. Selv om statsråden sier at det er mye bra på gang – det regner jeg med at vi får høre nå snart – mener SV at det ikke dekker alle de hull og svakheter som må rettes opp. Vi heier på alle gode tiltak, men hadde håpet at det også ble lyttet til våre forslag.

Jeg vil selvfølgelig benytte anledningen til å fremme de forslag som SV har alene eller sammen med Rødt eller med Venstre, og melde at vi subsidiært også stemmer for forslagene nr. 13, 14 og 15, fra Venstre, som ikke er fullt så gode som SVs forslag, men de er også viktige skritt i riktig retning.

Presidenten [11:42:03]: Då har representanten Grete Wold teke opp dei forslaga ho viste til.

Hege Bae Nyholt (R) [11:42:18] (komiteens leder): Landet bygges av flittige hender, kloke hoder og bankende hjerter. Det sa min bestefar til meg. Det hadde han rett i, og det kunne han si med stolthet og eierskap, for han var en av de mange, mange tusen som bygde landet. Men landet ble ikke bygd en gang for alle. Det må stadig utvides, endres, tilpasses og utvikles. Vi er helt avhengig av dyktige fagarbeidere for å sikre en trygg velferdsstat med god omsorg for syke og gamle og gode dager for barn og unge. Vi trenger tømrere, vi trenger «trikkere», eller det heter kanskje elektrikere, rørleggere, IKT-arbeidere, stillasbyggere, vi trenger sjåfører til buss, trikk, bane, osv.

Listen er lang og illustrerer bare én ting: Vi trenger fagarbeideren for at samfunnet skal fungere. Dessverre er det også sånn at vi mangler fagarbeidere, og vi kommer til å mangle stadig flere fagarbeidere i årene som kommer. Det er et ansvar som hviler på oss som komité, det er et ansvar som hviler på oss som folkevalgte, og det er et ansvar som hviler på samfunnet. Derfor setter vi enormt pris på at det fremmes forslag som nettopp handler om å styrke yrkesfagopplæringen, som handler om at de elevene som velger å gå fagutdanninger, skal ha like høy kvalitet på sin undervisning, like gode muligheter til å gjennomføre og akkurat de samme mulighetene til å bli den beste utgaven av seg selv, om det er som rørlegger eller barne- og ungdomsarbeider.

Vi trenger fagarbeideren, og derfor vil også Rødt støtte en rekke av de forslagene som er fremmet i dag.

Abid Raja (V) [11:44:29]: Å sørge for at elevene som går på yrkesfag, får et godt første møte med yrkeslivet, er viktig. Det er den første smakebiten av livet på utsiden av skolegården. Det gir elevene læring og erfaringer man ikke kan skaffe seg bak en pult i et klasserom. Derfor må vi gjøre det vi kan for at yrkesfaglig fordypning får de ressursene og den oppmerksomheten faget trenger for å være det gode første møtet. Hvis vi ikke klarer

det, skaper vi unødvendige hull i læringsløpet til elevene, som gjør at de mister motivasjon, og det utsetter dem for situasjoner der de mangler nødvendig kobling og oppfølging mellom det de skal lære, og bedriftene de er ute hos for å lære.

Det er bra at statsråden varsler en gjennomgang av yrkesfaglig fordypning. Venstre er imidlertid enig med forslagsstillerne i at det ikke er nødvendig å vente på en slik gjennomgang for å slå fast at det er skolen og lærerne som har opplæringsansvaret for elevene. Vi må ha som en forutsetning at fagansvaret er plassert hos fagfolkene. Det er de som til enhver tid har og bør ha både ansvaret og forutsetningene for å vurdere læringsutbytte og koble læring til læringsmål og utvikling av ferdigheter hos elevene. Når regjeringspartiene nå stemmer ned initiativet forslagsstillerne har tatt, håper vi at de i det minste kan vurdere å følge opp de viktige problemstillingene forslaget reiser, i gjennomgangen.

Det er viktig for yrkesfagelevne våre at vi følger opp de bekymringene som har kommet. Tilbakemeldingene fra dem som er ute og har skoene på, er at det ikke er tilstrekkelig antall timer til faglærer. Nok tid er en forutsetning for at faglærer skal kunne følge opp elevene og deres utvikling og behov på en god måte. Uten nødvendig tid og oppmerksomhet klarer vi ikke å få til det gode samspillet mellom faglærer og bedrift for å sikre god kvalitet på opplæringen. Dette samspillet forutsetter at faglærer har nok tid til å følge opp hver enkelt elev. Derfor har Venstre i denne saken bedt om at det i statsrådens varslede gjennomgang gjøres en vurdering av måten faget gjennomføres på i dag, med formål om å se på tiltak som gir faglærer og bedrift tilstrekkelig tid til å følge opp elevene.

I lys av innspillene som har kommet i behandlingen av saken, mener Venstre at vi også bør se på hva vi kan gjøre for å gi arbeidsgiverne som tar imot elevene, flere ordninger for å sikre kvalitet og oppfølging ute i bedriftene. Selv om opplæringsansvaret helt åpenbart skal ligge hos skolen, mener vi at det er viktig å bygge en struktur rundt opplæringen som gir bedriftene så gode forutsetninger som mulig, for å ta imot, støtte, veilede og følge opp elevene når de er ute i praksis.

Med det vil jeg ta opp de forslag Venstre har fremmet.

Presidenten [11:47:14]: Representanten Abid Raja har teke opp dei forslaga han refererte til.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:47:34]: Vi trenger flere dyktige og dedikerte fagarbeidere. De skal være med på å løse de store samfunnsutfordringene som ligger foran oss. Derfor må vi legge til rette for at flere søker seg til yrkesfagene og faktisk gjennomfører opplæringen.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at det er viktig å satse på tiltak som kan øke gjennomføringen av yrkesfagopplæringen. Vi har fortsatt utfordringer, men jeg vil nå i starten vise til at det også skjer mye positivt. Denne regjeringen har gjennomført et kraftig løft for yrkesfagene, og det ser vi resultatene av nå. I år er det rekordmange som søker seg til yrkesfag, 53 pst. av dem som har søkt til Vg1, ønsker å gå på yrkesfag. Det er den høyeste andelen siden 2012.

Det er også rekordmange som oppnår et fag- eller svennebrev. Hele 30 200 oppnådde et fag- eller svennebrev i perioden 2022–2023, en økning på 1 200 fra året før. De siste ti årene har det vært en kraftig økning i andelen som fullfører blant elever som starter på yrkesfag. Dette hadde ikke vært mulig uten at vi også har kunnet satset økonomisk på dette, sammen med SV.

Vi vet at en læreplass er viktig for at flere til slutt sitter med et fagbrev i hånden. Den nye opplæringsloven innebærer historiske endringer i retten til videregående opplæring. Vi innfører en fullføringsrett, som vil bidra til at flere fullfører og oppnår studie- og/eller yrkeskompetanse. Vi innfører også en rett til å ta et nytt fagbrev selv om man har et fra før.

Selv om søkerne etter den nye opplæringsloven ikke vil ha en absolutt rett til læreplass, har søkerne rett til et annet opplæringstilbud på videregående trinn 3 som er bygd på det programområdet han eller hun har gjennomført på videregående trinn 2. Sammen med fullføringsretten sikrer dette at søkerne kan fullføre et fag- eller svennebrev.

Det er imidlertid ikke nok bare å vedta lover. Jeg vil understreke at det er avgjørende at vi også støtter opp om og legger til rette for at fylkeskommunene og skolene klarer å realisere intensjonene bak loven. Derfor har vi prioritert ekstra midler for å sikre at alle skal få en læreplass. Disse midlene har økt hvert år siden vi kom i regjering, og i år er det bevilget hele 485 mill. kr.

Satsingen har som mål at alle elever som er formelt kvalifisert, skal få læreplass. I tillegg vil jeg vise til at både borteboerstipend og utstyrsstipend for elever på fag- og yrkesopplæring har økt det siste året. Samlet viser det at regjeringen prioriterer betydelige økonomiske midler for å styrke fag- og yrkesopplæringen.

Forslagsstillerne viser til Utdanningsforbundets bekymring om at YFF ikke virker etter hensikten og blir konsekvent nedprioritert. Jeg tar denne bekymringen på alvor og ønsker å skaffe meg mer kunnskap om utfordringene det faget har.

Presidenten [11:50:38]: Det blir replikkordskifte.

Grete Wold (SV) [11:51:00]: Når vi snakker om yrkesfaglig fordypning, er det noe som ofte blir betegnet som motoren i yrkesfagene. Det er noe vi trenger – skal

vi gå framover, trenger vi en sterk og god motor. Det som pekes på nå, er behovet for en forskriftsendring. Det trenger vi nettopp fordi elevene trenger oppfølging fra en faglærer, og vi trenger en tydeliggjøring av ansvarsfordelingen. Så registrerer jeg i avslutningen i statsrådens innlegg at hun har tatt imot det budskapet. Det var noe av bakgrunnen for at jeg var litt forvirret med tanke på hvordan jeg nå skulle formulere spørsmålet mitt til statsråden, men jeg oppfatter altså at hun anerkjenner problemet. Hvordan vil statsråden gripe an denne utfordringen nettopp for å få gjort dette på en skikkelig måte?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:51:49]: Jeg tar bekymringene som saken viser, på alvor. Jeg ønsker å skaffe meg mer kunnskap om utfordringene faget har. Før vi eventuelt starter med å vurdere endringer i forskriften, ønsker jeg meg et bedre kunnskapsgrunnlag. Jeg kommer derfor til å be Utdanningsdirektoratet om en vurdering av YFF-faget og i hvor stor grad det er behov for å gjøre endringer for å sikre kvaliteten i opplæringen og ivaretagelsen av elevenes rettigheter.

Grete Wold (SV) [11:52:18]: Takk for gode svar. Jeg har lyst til å benytte anledningen til å ta opp fleksible utdanningsløp. Det vet jeg statsråden også er opptatt av. Jeg henviste bl.a. til Steigenmodellen i mitt innlegg, som én av flere gode modeller hvor man har en mer fleksibel tilnærming, noe som kanskje er mer nødvendig i distriktene enn i byområder som det vi befinner oss i nå.

Er dette noe statsråden også har tatt til seg og ønsker å jobbe videre med?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:52:50]: Fylkeskommunene har stort handlingsrom til å bruke andre opplæringsmodeller – hvis jeg forstår representanten riktig – enn den tradisjonelle to pluss to-modellen. Fylkeskommunene kan f.eks. bruke vekslingsmodeller, slik at elever kan få mer tid i bedrift tidligere i utdanningsløpet. Jeg besøkte Thor Heyerdahl videregående skole for ikke så lenge siden, og de hadde nettopp gjort det, til stor begeistring blant både ansatte, elever og kommunen. Det var i helse- og omsorgsfaget. Jeg synes det er veldig interessant. For at flere skal fullføre, er det viktig at denne fleksibiliteten i regelverket utnyttes på en hensiktsmessig måte som gir best mulig opplæring til den enkelte. Jeg mener derfor det er bra at fylkeskommunene vurderer å iverksette slike initiativ ut fra de behovene de har lokalt, og de prioriteringene de velger.

Grete Wold (SV) [11:53:41]: Det er betryggende å høre. Så vil det ofte oppstå en utfordring når man skal

ha en forutsigbarhet i disse ordningene, og de må justeres. Vi vet at fylkeskommunen er et av nivåene som har en økonomisk utfordring på dette området. Veldig store deler av budsjettene går til videregående opplæring, og det er i utgangspunktet bra. Vil statsråden også ta med seg ønsket fra flere fylkeskommuner om en noe mer forutsigbar finansiering, og mulighetene for å utvikle større grad av pilotprosjekter og en mer fleksibel tilnærming? Det koster penger.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:54:15]: Det er som jeg var inne på i mitt innlegg, allerede satset stort knyttet til fullføringsreformen, og at den skal være fullfinansiert. En har lyttet til fylkeskommunene der. Med en så stor historisk endring og med den ønskede fleksibiliteten som ligger i det, vil vi alltid ha ørene godt skrudd på, lytte og være lydhøre med tanke på innspill underveis, for det er en stor endring som nå rulles ut. Det er viktig at vi sikrer elevene best mulig opplæring og sikrer deres rettigheter.

Hege Bae Nyholt (R) [11:55:09]: Mannsutvalget la nylig fram sin rapport. Et av tiltakene de peker på, er å sikre retten til læreplass. Det handler om noe så grunnleggende som å gi elevene på yrkesfag samme type fullføringsrett som elever som «bare» skal gå på skolen, nå får gjennom den nye opplæringsloven. I dag vet vi at det er elevene med de tynneste lommebøkene som sliter mest med å få læreplass. Dette er en kritisk fase for mange unge. Som utvalget skriver:

«Overgangen til læretid er en sårbar fase for fall, og mangelen på læreplass har blitt omtalt som et strukturelt hinder for gjennomføring av videregående opplæring.»

Dette vil bare bli viktigere de neste årene. Nå er det rekordmange unge som vil til yrkesfagene, og de fortjener en rett til å fullføre hele utdannelsen sin, også læretiden. Mitt spørsmål er derfor: Hva vil statsråden gjøre for at flere skal få læreplass, og er det aktuelt å lovfeste retten til læreplass?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:56:06]: Vi vet at en læreplass er viktig for at flere til slutt sitter med et fagbrev i hånden. Den nye opplæringsloven innebærer historiske endringer i retten til videregående opplæring og innfører nå som sagt en rett for å bidra til at flere fullfører og oppnår studie- eller yrkeskompetanse, og ikke minst retten til å ta et nytt fagbrev om man har et fra før.

Det er imidlertid sann at det ikke er nok bare å vedta lover. Jeg vil understreke at denne regjeringen har prioritert å bedre rammevilkårene for fag- og yrkesopplæringen. Det er avgjørende at vi støtter opp om og legger til rette for at fylkeskommunene klarer å realisere inten-

sjonen bak loven. I 2023 var det i underkant av 6 000 søkere som ikke fikk læreplass. Derfor har denne regjeringen satset betydelig på at flere skal få og bli kvalifisert til læreplass, og bevilgningene har gått fra 370 mill. kr i 2022 til 485 mill. kr i år.

Formålet er nettopp å øke fullføringen i fag- og yrkesopplæringen. I tillegg vil jeg vise til at regjeringen har prioritert og økt både borteboerstipendet og utstyrsstipendet, og at dette samlet sett er betydelige økonomiske midler for å styrke fag- og yrkesopplæringen. Jeg er helt enig med representanten i at det er veldig viktig også framover.

Presidenten [11:57:45]: Då er replikkordskiftet avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [11:58:00]: Det er tydelig at denne regjeringen har gjort betydelige løft i yrkesfagene, noe som reflekteres i økningen av søkere og utstedte fagbrev. Dette framhever en positiv trend som vi må fortsette å støtte og videreutvikle.

Komiteens innstilling og statsrådets respons viser at vi er på rett spor, og det er helt essensielt at vi gir disse tiltakene tid til å virke fullt ut før vi introduserer nye endringer. Likevel ønsker jeg å trekke fram en sentral del av vår diskusjon, nemlig viktigheten av faget yrkesfaglig fordypning, YFF. YFF er fundamentalt for at elevene skal få muligheten til å utforske ulike lærefag, oppleve realistiske arbeidssituasjoner og knytte viktige kontakter med potensielle lærebedrifter. Dette faget gir våre unge mennesker en unik mulighet til å forstå og navigere i framtidige karrierevalg. Det er derfor viktig at vi fortsetter å satse på og styrke YFF som en integrert del av yrkesfagopplæringen.

Det er oppmuntrende å se at kunnskapsministeren har tatt initiativ til å vurdere YFF-faget nærmere. Statsrådets forespørsel til Utdanningsdirektoratet om å evaluere faget for å sikre at det holder høy kvalitet og ivaretar elevenes rettigheter, er et vitnesbyrd om regjeringens engasjement for å forbedre og tilpasse opplæringen etter våre elevers behov.

Senterpartiet deler oppfatningen om YFFs betydning. Dette faget er ikke bare viktig for faglig fordypning, men også for å styrke båndene mellom skole og arbeidsliv, noe som er avgjørende for en vellykket overgang fra utdanning til yrkesliv.

Jeg må også poengtere det viktige arbeidet regjeringen har gjort knyttet til opplæringskontorene, hvor vi sammen i Stortinget tydeliggjorde at opplæringskontorene selvfølgelig skal drive med opplæring.

Framover er det viktig at vi nøye vurderer eventuelle nye forslag basert på grundige evalueringer og den fakt-

iske effekten av tiltakene. Det er vår plikt å sikre at hver elev som velger yrkesfag, får en utdanning som er relevant, av høy kvalitet, og som møter samfunnets behov.

Presidenten [12:00:28]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [12:00:35]

Interpellasjon fra representanten Margret Hagerup til kunnskapsministeren:

«Debatten om skjerm i skolen kan fort basere seg på følelser og egne erfaringer heller enn kunnskap og fakta. I de to temanotatene fra desember 2023 løfter Skjermbrukutvalget frem at «skjerm» er et begrep som er for enkelt og for snevert, og at det er forskjell på skjermbruk som har et pedagogisk formål, og skjermbruk som ikke har det. Høyre imøteser en debatt som handler om hvordan vi kan sørge for en differensiert undervisning, med ulike læremidler.

Vil statsråden bidra til en opplyst skoledebatt og ta til orde for at vi slutter å bruke begrepet skjerm?»

Margret Hagerup (H) [12:01:28]: Det siste året har debatten om digitalisering og skjerm i skolen skutt i været, anført av bekymrede foreldre og politikere som skal ta ansvar. Det er en viktig debatt, men den fortjener at vi tar den med innestemme.

Utdanningsforbundet, Skolelederforbundet, Elevorganisasjonen, Foreldreutvalget og KS har sendt et åpent brev til komiteen hvor de ber oss om en god og åpen debatt om bruken av digitale verktøy i skolen. De ønsker at alle som er kritisk til bruken av digitale verktøy i skolen, også skal anerkjenne og berømme de gode, etiske og pedagogiske valgene som tas i bruken av digitale verktøy i opplæringen. De ønsker samtidig at kritiske røster som peker på problematiske forhold som oppstår med digitaliseringen, skal lyttes til, slik at implementeringen av ny teknologi skal bli best mulig for elevene. Jeg håper både komiteen og ministeren lytter til disse stemmene.

Regjeringen har satt ned et skjermbrukutvalg som bl.a. skal se på digitale læremidler og mobiltelefon i skolen. Så langt har de konkludert med at det finnes lite forskning, og at mye er avhengig av bruk, tid, sted og rom. Det er forskjell på om en iPad brukes som en hammer, til å se på YouTube eller til å lese inn leseleksen. Som forelder er det stor forskjell på hva jeg selv synes om begrepet «skjerm», alt ettersom jeg hører tilbakemeldingen åtteåringen har fått på sin høytlesing, eller den samme åtteåringen scroller på YouTube eller TikTok hjemme, uten lov.

Det er et eksempel som er et argument for at vi må være mer presise, for språk er makt. Dessverre er det slik

at debatten om skjerm i skolen fort kan basere seg på følelser og egne erfaringer heller enn kunnskap og fakta. Det er det elevene som vil tape på. Jeg mener bruken av ordet «skjerm» hindrer en viktig debatt.

Skjermbrukutvalget trekker også fram at «skjerm» er et for enkelt og snevert begrep. Skjermbruk i skolen kan være både nettbrett, pc-er, smartboards, mobiltelefoner, smartklokker og mye mer. De viser også til at det er forskjell på bruk av skjerm med et pedagogisk formål og bruk som ikke har slikt formål, og at måten skolen bruker skjermene på, er tett koblet til lærernes profesjonsfaglige og digitale kompetanse.

Digitale løsninger kan bidra til gode læringseffekter, men de kan også skape forstyrrelser og konsentrasjonslekkasjer for elevene. Vi trenger dermed mer kunnskap om når verktøyene tas i bruk, overfor hvilke elever, og i henhold til hva som skal læres, for vi må ha en større bevissthet rundt hvilke læringssituasjoner som krever det enkelte læremiddelet. Det er ikke et ja eller et nei, men heller at det må inngå i et variert tilbud av læremidler og -ressurser.

La meg ta lesing som et eksempel. Der kan en jo si at en leser på skjerm. Å lese på skjerm kan påvirke leseforståelsen negativt, knyttet til egenskaper ved både leseren og teksten. Skjerm anses som mindre egnet til å lese lengre, sammenhengende informasjonstekster, men lesing på skjerm kan være bedre hvis visningen etterligner bøker. Elever med lave leseferdigheter har lavest utbytte av å lese på skjerm. Samtidig kan elever med læringsutfordringer ha god nytte av å lese på skjerm fordi skjermen kan gi mer motivasjon og en kombinasjon av video, lyd og bilder i tillegg til tekst. Når en blir en bedre leser, spiller valg av skjerm eller papir en mindre rolle. Oppsummert kan vi si at det er liten tvil om at elever bør lese lengre tekster i bøker og på papir. Det bør antageligvis vi voksne også gjøre, for vi er viktige rollemodeller i barnas liv.

Hvis vi ser på skriving, viser forskningen at både tastatur og penn kan være kognitivt krevende, på hver sine måter. Mangel på klare fordeler med det ene eller det andre tyder på at læreren bør ha en viss metodefrihet til å velge når de vil bruke håndskrift, og når de vil bruke tastatur i begynneropplæringen.

Et samlet Skole-Norge har i brevet til komiteen bedt om at vi viser lærere og ansatte i skole og barnehage tililit. Vi anmodes om å heie på profesjonens gode faglige valg, samtidig som det skal være rom for kritiske røster. De skriver i brevet til oss:

«Vi skal ikke være naive, men skal heller ikke iverksette tiltak som gjør skolen passiv eller reaktiv i møte med den digitale utviklingen. Vi må sikre variasjon i opplæringen. Barnehagens og skolens mandat gir et krystallklart oppdrag i å utvikle elev-

ers digitale kompetanse – det må vi ivareta. Vi utdanner for fremtiden!»

Høyre imøteser en debatt som i større grad handler om hvordan vi kan sørge for en variert undervisning, med ulike læremidler, basert på og med tillit til lærernes gode, etiske og pedagogiske valg. Høyre håper statsråden vil bidra til en opplysende skoledebatt og ta til orde for at vi slutter å bruke begrepet «skjerm» i debatten om læremidler i skolen, for vi bør være presise. Jeg vil si at i skolesammenheng er det vel nesten kun når en leser på skjerm, at en kan bruke skjerm. I andre eksempler er det digitale læremidler av ulik grad en bruker, og det er noe helt annet enn det som foregår på skjermen i hjemmet. Jeg håper at statsråden vil ta imot den invitasjonen.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:06:43]: I høst ble vi presentert for nedslående resultater i PISA-undersøkelsen. Resultatene var i tråd med tall fra andre internasjonale og nasjonale undersøkelser. Tall som burde gå opp, går ned, mens tall som burde gått ned, går opp. Norske barn skårer historisk dårlig i matematikk og leser dårligere. Elevene trives dårligere på skolen, og mobbetallene går opp.

Dette er ikke følelser og egne erfaringer. Det er konkrete tall. Det er alvorlige meldinger om resultater som vi må ta tak i, og vi gjør det nå.

Regjeringen har satt i gang flere tiltak, og det er mitt håp at også et bredt stortingsflertall ser samme behov for kraftfulle grep. Interpellanten fra Høyre har tidligere vært negativ til regjeringens grep for å få mobilen ut av klasserommet og vekk fra friminuttene i skolen. Nå – noen måneder senere og samtidig som regjeringen kommer med en historisk satsing på trykte lærebøker i skolen – er Høyres bidrag å gjøre norsk skole bedre gjennom en interpellasjon om å slutte å kalle skjerm for skjerm.

Det er dessverre vanskelig å se på dette som noe annet enn en stor ansvarsfraskrivelse fra partiet som altså hadde statsministeren i åtte av årene tiendeklassingene som ble testet i PISA-undersøkelsen, gikk på skolen. La meg være tydelig: Det er en oppfordring jeg ikke akter å følge. Det handler om ungene våre og framtiden deres.

Naturligvis er det forskjell på skjerm, sånn det for den saks skyld også er forskjell på bøker og penner. Noen digitale verktøy gir god læring, andre ikke. Men det er en fullstendig avsporing fra det reelle problemet i norsk skole å skulle ha en debatt om en skjerm kan kalles skjerm.

Representanten etterlyser fakta. La meg kort presentere noen: Norge er på OECD-toppen i skjermbruk i skolen. Norske elever er også blant dem som bruker skjerm mest på fritiden. Det er heller ingen hemmelighet at det er lett å la seg distrahere på pc eller iPad, og at

disse digitale enhetene i læringssituasjonen også brukes av elevene til helt andre ting enn skolerelatert arbeid. Vi ser med spenning fram til skjermbruketvalgets konklusjoner og anbefalinger. Jeg gleder meg spesielt til å se de helsemessige vurderingene av barns skjermbruk i tillegg til de pedagogiske.

Norsk skole skal fortsatt bruke skjerm og andre teknologiske verktøy der det gir best læring. Det vi vet, er at lærere også må ha muligheten til å bruke trykte bøker fordi det på flere områder gir mer og bedre læring. Da må de faktisk ha bøker å tilby elevene sine. Det er derfor vi bevilger 300 mill. kr i RNB til trykte bøker i skolen – på toppen av de 115 mill. kr som ble satt av i fjor. Årets bevilgning gir én million ekstra nye bøker i skolen.

Jeg er ikke bekymret for at noen bruker ordet «skjerm» i norsk skole. Jeg er bekymret for at norske elever ikke gjør det bedre eller lærer nok på skolen.

Margret Hagerup (H) [12:10:10]: Jeg må si jeg synes det er litt oppsiktsvekkende at statsråden sier at representanten mener noe annet om mobilbruk og har sagt noe annet. Det vi har sagt, er at vi mener det løses godt på den enkelte skole i form av et regelverk. Jeg har selv fire unger som går på skole, og er helt klar og tydelig på at mobiltelefonen har svært lite i et klasserom å gjøre, og ofte har de godt av å leke sammen i friminuttet. Det prøver jeg også å forfekte hjemme – at en ikke skal springe rundt med mobiltelefonen i tide og utide.

Vi er veldig glade for at en har bevilget mer penger til bøker, for det er ingen uenighet om at en skal ha både bøker og digitale læremidler. Det vi er redd for, er at denne debatten handler om ja eller nei til skjerm i skolen og ja eller nei til mobiltelefon i skolen – i stedet for om hvordan vi kan fremme at barn og unge opplever en hverdag både på skolen, på fritiden og i hjemmet der de har trygghet for at de kan bruke de verktøyene de skal.

Regjeringens eget nedsatte skjermbruketvalg er de som har vært tydelige på at «skjerm» er et dårlig ord og begrep i denne sammenhengen. Jeg synes det er overraskende at regjeringen ikke bruker tid til å vente med å se hva skjermbruketvalget faktisk kommer tilbake med.

Digitaliseringen i skolen har foregått over lang tid. Den startet med Stoltenberg-regjeringen i 2012–2013, og siden den gang har skiftende regjeringer fulgt opp med strategier og gitt overordnet retning for dette. Det var mange kommuner som fulgte den nasjonale strategien og har gjort det opp gjennom årene. De har, i motsetning til andre som kanskje bare har kjøpt inn og delt ut f.eks. iPad, lyktes med dette på en god måte.

Derfor mener jeg at det å si at skjermbruken har tatt av i norsk skole, eller at digitaliseringen har gått for langt, er veldig vanskelig. Den har det i enkelte skoler. I enkelte kommuner har en kanskje ukritisk kjøpt en

iPad til alle på ett eller flere trinn og tenkt at nå har en løst dette, men det finnes også veldig mange eksempler der en har gjort dette på en god måte.

Ifølge VG i 2016 ville Trond Giske, da han ledet utdanningskomiteen, gi nettbrett til samtlige elever i grunnskolen. Da ville Høyre heller prioritere lærerkompetanse og tidlig innsats. Det var ikke fordi vi ikke var positive til nettbrett i skolen, men vi var tydelige på at utstyret i seg selv ikke gir en bedre skole. Det er jo det som er poenget her. En iPad i seg selv gir ikke bedre læring i klasserommet, men at lærerne får tillit til å ha variert undervisning der de bruker det læremiddelet som best fremmer læring, gir god undervisning.

Jeg er glad for at KS er en tydelig pådriver for at kommunene skal ha en tydelig strategi for dette med en helhetlig plan, at de ansatte skal ha god kompetanse i bruk, og at en sikrer at alle kommuner har tilstrekkelig tilgang på læremidler. Noen mangler digitale læremidler, mens andre mangler bøker. Her er det for store forskjeller i Kommune-Norge i dag, og det er dessverre sånn at læreren ikke alltid har et reelt valg i klasserommet. Det må vi snakke mer om – hvordan en sikrer at de har et reelt valg for å sikre den beste undervisningen.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:13:26]: Grunnen til at jeg viste til innlegg fra interpellanten, er at det en måned etter at jeg tiltrådte som statsråd, var et innlegg i VG fra interpellanten der overskriften var: «Skolene må få bestemme mobilbruken selv!» Videre sto det: «Det er læreren som er sjef i klasserommet, ikke Kari Nessa Nordtun.» Det var altså bakgrunnen for at jeg viste til det i mitt innlegg.

Jeg opplever at interpellanten nå er mer enig i den linjen som er valgt, og det er bra. Det er veldig mange skoler over hele landet som i lys av den diskusjonen og debatten som kom, og de anbefalingene som kom fra direktoratet, nå har hatt en mer helhetlig praksis rundt dette. Det mener jeg er bra for den enkelte elev, for da lærer en bedre på skolen i undervisningen, og ikke minst er det bedre sosialisering i friminuttene. Det hører vi om mange gode eksempler på, også om rektorer som omtaler dette som magisk, for å bruke rektorens egne ord.

Interpellanten sier at en vanskelig kan si at digitaliseringen har tatt av. Der er jeg ikke enig med representanten. Det vi faktisk ser, er undersøkelser som er tydelige for oss f.eks. når det gjelder lesing. Når vi har dårligst leselest av alle 65 land som er med i den internasjonale leseundersøkelsen PIRLS, og norske elever leser dårligere og mindre enn noen gang – i hvert fall ut fra det som er registrert i de siste tallene vi har – er det en utvikling vi er nødt til å ta på alvor, spesielt når vi ser at så mange gutter er overrepresentert også i dette. Vi ser også det som skjermbrukutvalget sier – og som også interpellan-

ten sa i sitt innlegg – at det å lese komplekse og lengre tekster er vanskeligere på digitale enheter enn i fysiske læremidler. Vi kan også se dette i lys av de resultatene vi ser i OECD, at vi i Norge er på topp når det gjelder skjermbruk i skole og fritid. Jeg mener det er med på å påvirke, og at det er lett å si at digitaliseringen har tatt av med de tallene vi har.

Derfor mener jeg det er viktig at vi faktisk satser på fysiske lærebøker, at vi faktisk satser på skolebibliotekene, og at vi derfor også satser på Lesesenteret og på kompetansetiltak til lærerne for å få snudd denne negative utviklingen, for sånn kan vi rett og slett ikke ha det.

Elise Waagen (A) [12:16:11]: Høyre inviterer i dag til et seminar om begrepsbruk. Det er samtidig som man i norske klasserom har en reell mangel på lærebøker, og man har en ubalanse. Høyres representant har på denne talerstolen også sagt at det er overraskende at man ikke venter på et utvalg. Hva skulle vi ventet på? Skulle vi ventet på et utvalg før vi sørget for at ungene hadde bøker på skolen? Det burde egentlig være å slå inn åpne dører at en skole trenger bøker. Man kan ikke fjerne fysiske lærebøker og læremidler fra det å handle om innhold. Man trenger en sykkel for å kunne sykle, og man trenger en bok for å kunne lese.

Digitaliseringen er en fundamental endring i den norske skolen, det er kanskje den største endringen som har vært de siste tiårene. Vi i Norge er på topp blant OECD-landene i digitale hjelpemidler i skolen. Digitaliseringen kan være positiv på enkelte områder, men vi har ikke hatt den store diskusjonen før vi rullet det ut over det ganske land. Det er helt riktig at det ikke har vært god nok forskning på det, men selv om det ikke har vært god nok forskning, har det vært tatt i bruk i stort monn. Det er heller ikke sånn at alle elever har både iPad, nettbrett og fysiske lærebøker. I altfor mange tilfeller ser vi at iPad, nettbrett og digitale læremidler fortrenger de fysiske læremidlene. Det er samtidig som vi får urovekkende tall fra PISA- og PIRLS-undersøkelser. Vi vet at selv om vi har verdens beste utgangspunkt for å ha gode resultater i vår skole, ligger vi på bunnen blant alle 65 land når det gjelder våre tiåringsers leselest. Det er rett og slett ikke godt nok.

Det blir stadig mer uklart for meg hva Høyre egentlig mener om digitalisering av skolen. For mens noen fra Høyre har vært ute og ment at det er helt greit at man innfører ChatGPT og KI i Osloskolen før man har innført nasjonale retningslinjer, og før man har rustet opp skolen til det, også helt ned til syvåringer, inviterer denne interpellasjonen i dag til en begrepsdrøfting. Vi har også et Høyre som har sagt at man ikke bør ha nasjonale regler for mobil i skolen.

Jeg lurer på om Høyre rett og slett har berøringsangst for det som er den viktigste diskusjonen ute i norske skoler her og nå. Det handler ikke om et enten–eller, det handler om å ha den riktige balansen. Det handler om at det finnes gode bøker og dårlige bøker og gode digitale læremidler og dårlige digitale læremidler. Men sånn det er der ute nå, er det altfor mange som mangler den fysiske boken. Vi får etter hvert også mer og mer kunnskap om det å lese godt og det å ha en god leseforståelse. Langlesingen gjøres best med bøker.

Dette handler om å øke læringen i skolen. Det handler om å sette våre barns behov først. Jeg er stolt av at Arbeiderpartiet i regjering har prioritert nettopp dette. I fjor fikk vi 115 mill. kr til fysiske læremidler i RNB, i år kommer det 300 mill. kr. Det tilsvarer ca. 100 mill. kr til fysiske lærebøker. Vi har styrket skolebibliotekene, vi har satset på kompetansetiltak for lærerne, vi har styrket Lesesenteret, vi legger om kort tid fram en leselestestrategi, og vi har styrket leseprosjekter.

For meg dannes det etter hvert et ganske klart inntrykk av et Høyre som ikke helt klarer å balansere denne debatten. Høyre vil fjerne moms på bøker og gjøre bøker dyrere. Man kritiserer satsingen på fysiske læremidler og har uttalt at man ikke ønsker å videreføre den. Man vil heller ikke ta et standpunkt om mobil i skolen. Jeg savner et Høyre som vil være med, som vil være de voksne i klasserommet, og sørge for at man setter barns læring først.

Kari-Anne Jønnes (H) [12:21:22]: Samfunnet og arbeidslivet taper på regjeringens polarisering av debatten om bruk av digitale læremidler i skolen. Det har vi ikke råd til. Regjeringen, med kunnskapsministeren og statsministeren i spissen, burde tenke gjennom hvordan de omtaler digitale læremidler, og hvordan lærerne bruker disse i skolen.

Stoltenberg II-regjeringen la fram en digitaliseringsstrategi, og Solberg-regjeringen fulgte opp med flere. Det har vært en plan for digitalisering av Norge og av skolen gjennom de siste fire regjeringstidene. Det har norsk skole og arbeidsliv vært godt tjent med, og det har vært bred politisk enighet om det aller meste.

Det er ikke annet enn trist at vi nå har en regjering som hopper på enkle, populistiske debatter og feilinformerer befolkningen når de snakker om hodeløs digitalisering. Det er feil, og jeg tør påstå at det er farlig retorikk.

Norsk skole skal gi barn like muligheter til å tilegne seg kunnskap og ferdigheter slik at de kan lykkes i framtidig arbeids- og samfunnsnivå. Barn har dessverre ulike forutsetninger. Det er skolens viktigste oppgave å utjevne sosiale forskjeller, slik at ungdommene våre kan fullføre og bestå videregående opplæring og gå ut i arbeid

eller i videre studier, godt skodd for å klare seg og bidra i samfunnet.

Den feilinformasjonen regjeringen nå holder på med rundt hodeløs digitalisering, og lærere og skolelederes manglende fornuft i bruken av digitale læremidler i skolen, bidrar til større forskjeller. Denne regjeringens tillit til fagfolk er forsvinnende liten, og det på tross av at man gikk til valg på en tillitsreform. Trøsten er at fagfolks tillit til denne regjeringen også svinner hen. Det er nemlig feil og grunnløs kritikk i regjeringens framstilling av bruken av digitale læremidler i skolen. Høyre har bred støtte i den påstanden.

Skolen er det eneste stedet alle barn og unge møtes. Derfor er det viktig at skolen bidrar til sosial utjevning og lik mulighet for alle barn til å tilegne seg kunnskap for framtiden.

Framtidens arbeidsliv krever digital kunnskap, uansett hva man skal jobbe med. Industrien er automatisert, robotisert og digitalisert. Ingen lærling kan komme ut i en bedrift uten digital kunnskap. Det samme gjelder entreprenørbransjen. Det meste av det som før var manuelt lese- og skrivearbeid, er nå digitalt. Det samme er maskiner, verktøy og kjøretøy. Digitale ferdigheter er dermed avgjørende for å kunne fungere. Hjemmetjenesten bruker digitale hjelpemidler, og mangel på ferdigheter kan være alvorlig for pasienten. Det samme gjelder på sykehjem og på sykehus.

Læreplanene er tydelig på at elevene skal lære å lese på skjerm og på papir, og de skal skrive med penn og på tastatur.

Norske klasserom er fylt av dyktige lærere som hver dag jobber for å oppfylle målene i læreplanene. Deres jobb er også til enhver tid å vurdere hvordan hver enkelt elev best kan oppfylle sitt potensial til fulle, hvilke læremidler som er mest formålstjenlig til bruk i undervisningen, og hvordan skolen kan bidra til å løfte dem som trenger litt ekstra hjelp.

Jeg mener regjeringen feiler fullstendig når den bare lytter til dem som roper høyest, som ikke selv aktivt regulerer egne barns bruk av digitale flater, enten det er telefon, pc, nettbrett eller tv. Jeg er enig med rektoren som i fjor uttalte til NRK at det er lurt med balansert og regulert bruk av digitale læremidler i skolen, at det bidrar til økt kunnskap og forståelse.

Det er den kunnskapen og forståelsen arbeidslivet er avhengig av når man søker kompetanse. Denne regjeringen er glad i å gjenta at vi kommer til å gå tom for folk før vi går tom for penger. Vi er ikke uenig i det, og vi har selv regnet oss fram til det. Nettopp derfor er det så viktig at vi forvalter den viktigste kapitalen vi har, nemlig folka, våre barn og unge, best mulig. Da må vi ta kunnskapsbaserte debatter om det som er helt avgjørende for

å løse framtidens oppgaver: digitalisering, og hvordan den kan bidra til et bedre samfunn for oss alle.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:26:33]: Høyre ber om innestemme, men er selv de som løfter debatten og kan virke som de ønsker å fremme kimen til konflikt. Det er grunn til bekymring for hvilke konsekvenser digitaliseringen og økt skjermbruk har for læring og undervisning. Vi må stille spørsmålene: Hva betyr det for leseferdighetene og leseferdighetene over tid? Hva betyr det for skolemiljøet? Hva fortrenger skjermen? Det er retoriske spørsmål for å belyse problemstillingen: Vi trenger mer kunnskap, og det er en del prinsipper som kan peke på at føre var bør veie tyngre enn det har gjort til nå.

Vi vet f.eks. heller ikke nok om hvordan økt bruk av digitale enheter påvirker samhandlingen mellom lærere og elever. Da er det et feilspor å initiere en debatt om begrepsbruken i debatten om skjerm i skolen. Kunnskapsgrunnlaget fra skjermbrukutvalget viser oss at leseforståelsen er dårligere på skjerm enn på papir for lengre tekster. Lesing av lengre tekster på papir kan derfor også bidra til å øve opp viktige kognitive ferdigheter. Hjerneforskere påpeker vilkår for konsentrasjon, der det nettopp er et poeng å legge bort mobilen når du skal dypdykke i mye stoff og prestere på f.eks. eksamen. Psykologforeningen har vært tydelig med oppfordring om fysisk aktivitet og mestring for å fremme mer læring.

Skjermdebatten er altså høyst reell og bekymrer både foreldre og lærere, og det har stor betydning for dagens barn og unge at skolegangen og kunnskapen de får der, sammen med ferdighetene, skal ruste dem for å møte samfunns- og arbeidsliv. Da er Senterparti–Arbeiderparti-skolen langt bedre enn Høyres alternativ. Høyre bør slutte å debattere begrepsbruk og heller debattere den virkeligheten lærere står i. Flere av oss i komiteen var f.eks. på Pedagogstudentenes landsmøte nylig og ble spurt om det bør bli mer eller mindre kunstig intelligens i skolen. Jeg sa nei til at det bør bli mer, for jeg mener vi allerede har et stort innslag av kunstig intelligens i skolen. Jeg mener skjerm versus ikke skjerm er helt reelt. Vi vet hva ikke skjerm medfører i praksis, men det å ha skjerm innenfor stadig flere fagfelt, innenfor stadig flere læringsmetoder, vet vi ikke det samme om. Jeg lurar rett og slett på: Er ikke Høyre urolige eller bekymret for konsekvensene av skjerm for læring?

Lillehammer videregående skole har flere lærere som er bekymret for den grunnleggende skriveferdigheten til flere elever. De har nå elever i videregående som har hatt iPad siden 1. klasse. De henter så mye tekst fra andre steder at det i seg selv å skrive en tekst, er en ferdighet de ikke har fått øvd på. Universitetet i Tromsø dokumenterte nylig at seks av ti unge voksne bruker kuns-

tig intelligens i skole, studier og jobb. En stipendiat ved Universitetet i Oslo, Naomi Lintvedt, innledet tidligere i dag for Stortingets teknologigruppe om KI-forordningen EU er i gang med å lande, som snart vil være helt reelt gjeldende i Norge. Hun kunne bl.a. fortelle at den sannsynligvis vil stille krav til fornyelsen og forsterkningen av regelverket knyttet til bl.a. bruk av kunstig intelligens i skole fordi våre barn og unge er særlig sårbare, og særlig samfunnskritiske institusjoner som er berørt av kunstig intelligens, trenger sterkere vern.

Jeg er teknologioptimist, og jeg er selv utdannet realist, men vi må samtidig være bevisste. Teknologi har løftet oss og samfunnet, men koronapandemien har også vist oss sårbarhetene ved kun digital undervisning. Elever må ha det bra for å lære bra. Det kan være på tide å se på grunnleggende ferdigheter og hva skolen skal tilføre for å realisere et iboende potensial til å lykkes, som absolutt alle barn har. Er grunnleggende skriving det det var? Hva skal skolen tilføre av grunnleggende lærdom i digitale ferdigheter? Jeg synes det er betegnende at Høyre ikke tar selvkritikk eller har selvinnsikt rundt skjermens og skjermpolitikkenes konsekvenser for våre oppvoksende generasjoner. Vi trenger langt mer kunnskap, vi trenger en bevisst politikk, og det er jeg glad for at dagens regjering har.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Himanshu Gulati (FrP) [12:31:47]: Digitale virkemidler gir oss fantastiske muligheter. Samtidig skal jeg være den første til å innrømme at mobilen og skjermen ofte fort blir herre over eget liv. Enten man er voksen, barn eller ung, er mobilbruk noe som fort distraherer, enten det er i politiske møter eller i undervisningssammenhenger. Derfor har vi også gitt ros til kunnskapsministeren for initiativet med å begrense mobilbruk i skolen. Vi mener at klasserommene bør være frie for mobilbruk fordi det distraherer og forstyrrer undervisningen. Samtidig skulle det bare mangle at vi bruker digitale virkemidler der det har en pedagogisk effekt, og det har det i mange situasjoner.

Jeg synes det er bra at Høyre inviterer til en debatt om hva skjerm og digitale virkemidler er, for det er så mangt. Jeg hadde nylig et møte med et firma og et prosjekt fra Innlandet, som bruker VR-briller til å hjelpe ungdommer til å mestre skolehverdagen og til å kontrollere egen atferd fordi de ser at det virkemiddelet fungerer godt i de typer situasjoner.

Vi må være kreative og åpensinnede når det gjelder å bruke nye digitale virkemidler til opplæringsformål, ikke minst for å fange opp dem som ellers kanskje sliter litt mer på skolen enn andre. Mobilbruk og distraksjoner har ikke noe rom i undervisningen, etter min me-

ning, men selvfølgelig må vi ha et bevisst forhold til bruk av digitale virkemidler der det gir pedagogisk effekt. Vi trenger en nyansert og god debatt om hva som bidrar til det.

Jeg er også glad for satsingen som har kommet på papirbøker i skolen. Det er viktig fordi vi har sett eksempler på at økonomi enkelte steder kanskje har vært en større grunn for prioriteringene man har gjort, enn hva som gir best pedagogisk effekt.

Jeg ønsker debattene velkommen, både den kunnskapsministeren har startet vedrørende mobilbruk i skolen, og den Høyre starter, om hva skjerm er, og hvordan vi kan ha et bevisst forhold til digitale virkemidler.

Grete Wold (SV) [12:34:28]: Det er vel få saker som har skapt mer oppmerksomhet enn nettopp skjerm i skolen, og dessverre blir mediebildet lett litt klikkbasert, litt tabloid og kanskje også noe forenklet. Vi som jobber med dette politisk, vet godt at det er sammensatt, og skjerm i skolen er verken en ulempe eller en fordel om den ikke brukes fornuftig.

Jeg har også som interpellanten henvist til bruk av innestemme, ikke fordi jeg på noen som helst måte ikke ønsker å ta debatten, men jeg har et ønske om å nyansere den. Det er ikke en debatt vi skal haste igjennom fordi vi tror at vi har et svar som løser alle de utfordringene skolen har i dag. Om det er slik at skjermen er problemet, er det i så fall et samfunnsproblem, som også forrige representant var inne på, og ikke kun et skoleproblem.

Det vi må adressere, er minst to forhold nå:

For det første må vi ta kontroll på et marked som har fått legge premissene for dette altfor lenge. Skoleeiere, lærere og rektorer må få kompetanse og makt til å definere hva de trenger, ikke hva store tek-selskaper ønsker å selge oss.

Det er pedagogene ute i Skole-Norge som har kunnskap om når og hvordan undervisningsmidlene er best. Det er de som har oppgaven med å lære kommende generasjoner det samfunnet vil trenge framover. Et høyst digitalt samfunn er et samfunn med høy grad av velferdsteknologi, kunstig intelligens og uante muligheter eldre damer som meg ikke har forstand til å forstå.

For det andre må de samme lærerne og rektorene få reelle valg. Skjerm skal være et supplement og et alternativ – ikke en erstatning. Trykte bøker er bra og helt nødvendig, spesielt i barneskolen, og vi må jobbe for å få opp leseevnen, som flere har vært inne på, også når det gjelder utholdenhet på lengre og kompliserte tekster.

Dette kan ikke isoleres til et skoleproblem. Det gjelder i hele samfunnet. Noen ganger er det ikke problematisk. Vi har andre måter å tilegne oss relevant kunnskap på, og ja, den er ofte digital og effektiv. Men andre ganger begrenser den vår evne til å se sammenhenger,

holde konsentrasjonen og frarøver oss viktige erfaringer.

Boken skal selvsagt ha en sentral plass, og takk til statsråden som har ordnet friske midler til nettopp det. Da er det på sin plass å minne om at tidligere erfaringer har vist at ikke alle penger alltid har gått til formålet, så det er viktig at vi får på plass en innretning som sørger for at alle disse pengene går til trykte bøker til elevene våre. Ved å ha tilgang på gode bøker, men også egnede skjermer så vil nettopp læreren med sine team rundt seg kunne foreta de pedagogisk gode valgene, og det kan de. Det må være slik at vi sikrer barna våre grunnkompetanse, men vi må også gi dem bredde og en spesialisert kompetanse som vi trenger i samfunnet framover.

Jeg vil avslutningsvis takke Hagerup for interpellasjonen og anledningen til å komme med noen ord med så stor grad av innestemme som det lar seg gjøre fra denne talestolen. Framtiden kommer, forskning kommer, erfaringer gjøres, og sammen kan vi utvikle en skole som er en del av den tiden vi lever i, men vi kan selvsagt ikke kaste gammel lærdom og erfaringer på båten. Jeg har trua på at vi kan klare begge deler.

Hege Bae Nyholt (R) [12:37:57]: Det foregår et teknologisk eksperiment i skolen. Barna våre er forsøkskannabinene. Nå er vi endelig kommet dit at vi kan snakke om skjerm i skolen, men mens vi andre er opptatt av konsekvensen av dette for våre barn og unger i skolen, vil Høyre heller diskutere hvilke ord vi skal bruke. Det er selvsagt korrekt, som representanten Hagerup påpeker, at «skjerm» fort blir upresist eller for enkelt. Men er det viktig? Jeg for min del er mer opptatt av hva vi gjør, enn hvilke ord vi bruker i debatten. Det tror jeg de fleste foreldre og foresatte også er.

Vi vet at byråkrater og kommunestyre har presset på for å bytte ut bøker med touchskjerm og tastatur fordi det er billigere. Vi vet at elevene våre sliter mer med å lese lengre tekster. Vi vet at samtidig er det mange lærere som ikke har noen reelle muligheter til å velge de læremidlene som de vet er best for sine elever. Rundt om i Skole-Norge går det derfor varmt i kopimaskinene. Oppi alt dette øker også mobbetallene. Dette er problemene vi må diskutere. Her hadde jeg ærlig talt forventet litt mer av kunnskapspartiet Høyre.

Rødt har vært tydelig. Vi vil ha mobilforbud i skolen. Vi vil ha flere trykte lærebøker, mindre skjerm, mer lek og mindre stillesitting i klasserommet. Betyr dette at elevene ikke skal få lære seg å skrive på tastatur, at de ikke skal lære seg viktige digitale ferdigheter som vil bli viktig senere i livet, at vi skal tilbake til den samme skolen som jeg og interpellanten gikk på? Selvfølgelig ikke. Vi trenger en skole med et mer bevisst forhold til skjermbruk, en skole der skjermen ikke fortrenger

penn, papir og fysiske bøker, en skole der elevene vender fram mot læreren og ikke ned i en pc.

Jeg er rett og slett usikker på hva det er Høyre ønsker å oppnå med en debatt som dette. Alle, både vi her på Stortinget og i befolkningen, forstår hva som menes med en skjerm. Det er ingen som har tatt til orde for et totalforbud mot alle former for skjerm i skolen – ikke at jeg helt ser for meg hvordan det skulle fungert heller. Hvis Høyre mener at dette handler om såkalt kunnskapsbasert debatt, er det de nå bedriver, en slags kunnskapsløs skyggeboksing. Verken statsråden eller jeg er med på å fordumme debatten gjennom å bruke ordet «skjerm». Jeg vil heller tørre å påstå at vi bruker et språk som folk flest forstår, selv om forskere og kanskje Høyre gjerne skulle sett at begrepene var enda mer presise, enda mer nyanserte.

Men det som er mer interessant enn representanten Hagerups retoriske øvelser i salen i dag, er jo hva hennes eget parti faktisk mener om saken. I debattprogrammer på tv har Hagerups kollegaer mang en gang tatt til orde mot både skjerm og mobil. Når vi i vår har stemt over to konkrete forslag om å stramme inn på skjermbruk, har Høyre stemt imot. Dette skal selvfølgelig være lov, men komikken blir fullkommen når både partilederen i Høyre og lederen i ungdomspartiet i går rykket ut i Dagbladet med partiets «guttepakke». Der skal bl.a., med Høyres egne ord, mobil og skjermbruk under lupen. Vi vil gjerne diskutere skjerm, men la oss diskutere skjerm og hva det gjør med elevene våre.

Øystein Mathisen (A) [12:41:35]: Vi trenger en kunnskapsdrevet debatt om skjerm og digitalisering i norsk skole, ikke å skape forvrengte bilder av hva virkeligheten i skolen er, og hva de forskjellige partiene mener.

Representanten Jønnes beskriver at det som er sagt, var feilinformering av befolkningen. Hennes beskrivelse av virkeligheten kjenner jeg meg virkelig ikke igjen i – hvordan dette debatteres, og spesielt ikke fordi denne regjeringen virkelig har lagt til grunn at vi skal ha bedre kunnskap om de avgjørelsene som tas om digitalisering og bruk av skjerm i norsk skole.

Vi har nedsatt skjermbrukutvalget, som nå har kommet med et temanotat, som går nøye igjennom og legger masse kunnskap til grunn for hvordan digitalisering påvirker læringsmiljøet, lese- og skriveferdighetene til elevene, tidsbruk og læringsutbytte i undervisningen. Dette løfter debatten og bidrar også til kunnskap i lokale og nasjonale debatter om skjerm og digitalisering i skolen. Gjennomgående viser vi også til at det er både muligheter og utfordringer med digitalisering i skolen.

Vårt mål i Arbeiderpartiet er at vi skal ha en balanse mellom bok, skjerm, digital og praktisk undervisning. Vi

skal skape reell metodefrihet for lærerne, for når man snakker med lærerne der ute, er det mange som forteller at man ikke har bøker, man har ikke mulighet til å gjøre noe annet enn å bruke de digitale virkemidlene. Da er det ikke reell metodefrihet. Da er det behov for å kjøpe inn bøker. En vente-og-se-holdning, at man ikke skal gjøre disse grepene mens man venter på at skjermbruk-utvalget skal levere, hadde vært det motsatte av det man får kritikk for andre steder. Det er helt avgjørende at man gjør to ting samtidig og har to tanker i hodet også her. Og de bøkene man i to runder nå har bevilget ekstra penger til, kommer veldig godt med for å skape læring ute i skolene.

En debatt om debatten og en debatt om ordet «skjerm» tror jeg er en avsporing. Som representanten før meg nevnte, brukte partileder Erna Solberg og ungdomspartileder Ola Svenneby i Dagbladet ordet «skjerm» selv og tok til orde for mer bevisst skjermbruk i skolen. Jeg tror at før vi tar debatten her, kunne gjerne Høyre tatt en intern debatt om man skal bruke ordet «skjerm» eller ikke.

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [12:44:21]: Dette er et tema som engasjerer mange, ikke minst fordi det berører kjernen i vår oppgave som utdanningspolitiker: å forme et læringsmiljø som er både trygt og framtidsrettet for våre elever.

Senterpartiet mener at anbefalingene som Utdanningsdirektoratet nylig har presentert, er både viktige og riktige. Jeg har lyst til å benytte anledningen til å takke statsråden for å ha tatt initiativ til en så grundig gjennomgang av hvordan mobiltelefoner og smartklokker påvirker skolehverdagen. Som det framgår av rapportene og anbefalingene, er det klare pedagogiske fordeler med å begrense bruken av personlige enheter også i undervisningstiden.

Forskning viser at ustrukturert og uhensiktsmessig skjermbruk kan være forstyrrende og dempe elevers læringsevne og sosiale samspill. Dette underbygger behovet for de restriksjonene som nå foreslås, og som sikrer at teknologien brukes på en måte som fremmer, heller enn å hindre, pedagogisk progresjon.

Vi i Senterpartiet er spesielt fornøyd med hvordan veilederen gir kommuner og skoler fleksibilitet til å tilpasse lokale ordensregler som tar hensyn til lokale forhold og behov, samtidig som den setter en klar nasjonal standard. Det er viktig at vi gir rom for at skoler kan være innovative i sin bruk av teknologi, men at vi også setter tydelige rammer for å sikre et godt og trygt læringsmiljø.

Statsråden har vist lederskap ved å foreslå at vi tenker nytt om skjermbruk i skolen. Vi ser at det ikke bare er et spørsmål om å forby, men om å regulere og veilede. Dette er et eksempel på hvordan vi kan bruke nasjonale

retningslinjer for å støtte opp under lokale beslutninger og samtidig opprettholde høye nasjonale standarder.

Når skjermene går bort, skal læringen fram. Da må vi prioritere tiltak som direkte støtter opp under denne visjonen ved å fjerne de digitale distraksjonene som hindrer effektiv læring og engasjement i klasserommet.

Vårt mål må være å sørge for at hver skoletime maksimerer potensialet for dyp læring og meningsfull interaksjon mellom elever og lærere. Det er gjennom slike innsatser vi kan omdanne vår pedagogiske praksis til det bedre og sørge for at våre elever er rustet til å møte framtidens utfordringer med selvtillit og kunnskap.

Det er vår oppgave å sikre at skolen forbereder våre unge på framtidens utfordringer, og det inkluderer å utvikle deres digitale ferdigheter på en måte som er ansvarlig og målrettet. Vi må sørge for at våre barn og unge ikke bare er brukere av teknologi, men også kritiske og informerte aktører i en digital verden.

Jeg tror det også er samfunnsutfordringer knyttet til det å bruke skjerm, og det handler om bruk av skjerm, mobil, nettbrett og tv på hjemmebane. Jeg tror det også er en debatt vi må ta og noe vi må snakke om. Vi vet at jo yngre barna er, jo vanskeligere er det for dem selv å regulere bruken av noe som faktisk er avhengighetsskapende. Den debatten trenger vi å ta. Det skal ikke handle om å regulere i det private hjemmet. Det skal handle om å bidra med kunnskap – om å bidra med kunnskap på feltet og hvordan man kan få til et godt hjem-skole-samarbeid også når det gjelder bruk av skjerm.

Jeg håper alle her i salen vil støtte regjeringen i denne viktige saken, slik at vi sammen kan sikre at norsk skole er et sted hvor teknologi kan brukes på den beste og mest formålstjenlige måten.

Margret Hagerup (H) [12:48:43]: Jeg må først og fremst takke for en utrolig bra interpellasjonsdebatt. Jeg tror aldri det har vært så mange på talerlisten og kanskje sjelden så lite mobilbruk i salen.

Høyre er bekymret for at leseferdighetene går ned, og det er også et samlet Skole-Norge, men det løses ikke ved at ministeren fortsetter å legge opp til en polarisert debatt. Én av tre foreldre leser ikke for ungene sine. Det viser forskning at er viktig. Samtidig innreder vi stuene våre med bøker sortert etter farge i stedet for kanskje å lese og være de rollemodellene vi må være. Vi må ha tillit til at skoleledere og lærere går på skolen hver dag for å skape en skole og et klasserom med mestring og læringsglede.

Representanten Waagen må begynne å lytte, for både i Dagsnytt 18 og her i salen har jeg sagt at vi er kjempeglade for at regjeringen kjøper mer bøker. Det trengs mer bøker; det er ingen som er kritiske til det. Vi er også tydelige på at det finnes gode og dårlige eksemp-

ler på bruk av både iPad, bøker og digitale læremidler i skolen. Jeg bruker også skjerm, i likhet med Erna Solberg og mange andre i denne sal, men jeg ber om at vi skal slutte å bruke begrepet «skjerm».

Dette er ikke et seminar om begrepsbruk. Det handler om å bygge tillit. For foreldre er ikke «skjerm» det samme som skjer i klasserommet. «Digital» betyr ikke stillesitting, sosiale medier og å slutte å lese, skrive og tenke. En roman leses best på papir, men skal man lage en dokumentarfilm, bruker man ikke penn og papir. Da må man ha kamera, mikrofon, programvare og veiledning fra lærere som er gode til å veilede.

Hvis vi skal snakke om mobiltelefonen: Den har svært lite på grunnskolen å gjøre, men kanskje burde vi snakke om at det finnes biologitimer i videregående skole der man kan gå ut og ta bilder av arter og gå tilbake til klasserommet og sjekke dem opp mot et leksikon.

Vi snakker for lite om foreldrene, for det er klart at foreldre treffer denne skjermbruken. På Jåtten skole hadde de et foreldremøte der de fortalte om hvordan de brukte digitale læremidler. Da kom det en forelder og sa: Jeg skulle ønske jeg visste dette.

Når en leser debatten og hører debatten vi politikere som står her i en boble, har, kan vi være enige om at vi skal være balanserte, men skjerm betyr underholdning, skrolling på sosiale medier, i stor grad i det private rom, og det betyr at en ofte sitter med mobiltelefonen.

Temaet er bredere enn det som skjer i skolen. Jeg synes det er oppsiktsvekkende at en ser helt vekk fra Utdanningsforbundet, Skolelederforbundet, Foreldreutvalget, KS og Elevorganisasjonen, som ber oss om å ha en mer nyansert stemme. De mener jo også at «skjerm» er et begrep som forvirrer, og de mener at dette må løses i samarbeid med hjemmet og tilliten til foreldrene. La oss slutte å bruke «skjerm»; la oss snakke om læremidler som best fremmer læring. La oss sørge for at lærerne får den tilliten, og ikke minst at de faktisk har et reelt valg ved at vi sørger for at det er tilgjengelige bøker og digitale læremidler for å skape en variert hverdag.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:51:56]: Elevene er på skolen for å lære. Jeg er opptatt av å øke resultatene i norsk skole og at elevene skal lære mer og bedre.

I en digital verden vil digital kompetanse, kritisk tenkning og digital dømmekraft være sentralt for å kunne ta gode valg. Vi trenger mye større bevissthet rundt bruk av digitale verktøy i skolen. Disse skal bare brukes når de fremmer læring, og ikke brukes hvis de fører til forstyrrelser fra læring og til et dårligere sosialt miljø.

Høyre gir uttrykk for at debatten er polarisert. Jeg er usikker på hva Høyre legger i dette begrepet, men jeg mener at vi må være ærlige. Ansvarsfraskrivelse er ikke tillit. Vi må ha en balanse mellom skjerm og bok og tas-

tatur og penn, men når skoler ikke har fysiske lærebøker i et fag, kan ikke læreren velge mellom skjerm og bok. Tillit uten det handlingsrommet er lite verdt – om ikke ingenting verdt. Regjeringen vil være sikker på at læreren har dette handlingsrommet, av hensyn til nettopp den enkelte elevs læring og i lys av det forskning viser.

Skal vi vise til resultater, viste siste PISA-undersøkelse at over 30 pst. av elevene blir distraheret av egne eller medelevers digitale verktøy. Det er en kjempestor andel, når de egentlig skal være opptatt av å lære best mulig. Derfor tar regjeringen dette på stort alvor. Derfor vil vi gi det handlingsrommet. Derfor vil vi få opp konsentrasjonen i klasserommet. Derfor øker vi satsingen på lærebøker. Derfor øker vi satsingen på skolebibliotekene. Derfor skal vi nå fremme en leselyststrategi, og derfor har vi kompetansetiltak for lærerne.

Jeg håper dette er noe Høyre kan være med på, men det konkrete tiltaket jeg har klart å lese meg fram til – det kan hende det er noe jeg ikke har fått med meg – og det jeg så i statsbudsjettet for i år, er å innføre en avgift på bøker. Det mener jeg vil redusere nettopp den satsingen vi trenger, og det jeg opplever at Høyre snakker om. Det vil redusere sannsynligheten for at flere foreldre faktisk leser sammen med barna sine, hvis det blir enda dyrere med fysiske lærebøker, sånn Høyre la opp til i sitt alternative statsbudsjett for i år.

Jeg håper vi kan ha en felles innsats og satse på nye, gode tiltak, styrke de gode tiltakene vi vet at virker, av hensyn til elevenes læring, for den må bli mye bedre enn den er i dag.

Presidenten [12:54:49]: Sak nr. 7 er dermed omme.

Sak nr. 8 [12:54:54]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i arbeidsmiljøloven mv. (rammer for overtredelsesgebyr) (Innst. 295 L (2023–2024), jf. Prop. 76 L (2023–2024))

Presidenten [12:55:10]: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Aleksander Stokkebo (H) [12:55:35] (ordfører for saken): Jeg vil takke komiteen for godt samarbeid, idet vi nå gir tilslutning til å heve rammen for overtredelsesgebyr fra dagens 15 ganger grunnbeløpet til 50 ganger

grunnbeløpet, eller inntil 4 pst. av virksomhetens årlige omsetning.

Hvorfor gjør vi det? Jo, fordi kriminaliteten blir stadig grovere og mer kompleks, og fordi det da blir viktig at Arbeidstilsynets verktøykasse er oppdatert. Useriøse aktører kan spare store summer på å unnlate å gi de ansatte lønn og på å gi blanke i stansingsvedtak. I altfor mange tilfeller kan også gevinsten av lovbruddet bli større enn det maksimale gebyret Arbeidstilsynet har lov til å gi, slik at man sitter igjen med en netto gevinst som kriminell aktør. Slik kan vi selvsagt ikke ha det.

Derfor sier det seg selv at vi er nødt til å heve overtredelsesgebyret, slik Stortinget har gått inn for, slik at gebyret igjen får sin effektive og preventive effekt, og slik at vi unngår at overtredelsene ender med å bli lønnsomme. Politiet skal selvsagt fortsatt håndtere de groveste bruddene, men vi må erkjenne at også de har begrensede ressurser og aldri vil kunne håndtere alt. Da er det viktig at også Arbeidstilsynet har en verktøykasse som virker.

For så å ta på meg Høyre-hatten: Jeg vil i denne saken anerkjenne regjeringen for at man nå følger opp vedtaket om å heve Arbeidstilsynets gebyrtak betydelig, på tross av at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i Stortinget stemte imot, og på tross av at daværende statsråd ikke så nødvendigheten av tiltaket og kalte det symbolpolitikk. Å slå ned på det useriøse arbeidslivet og fjerne den kriminelle profitten er ikke symbolpolitikk. Derfor er jeg glad for at stortingsflertallet den gang ga en klar marsjordre til regjeringen.

Nå ser vi fram til at forslaget trer i kraft, og vi ser også fram til at man oppdaterer Arbeidstilsynets øvrige verktøy og virkemidler mot arbeidslivskriminaliteten.

Torbjørn Vereide (A) [12:58:32]: La det ikkje vere nokon tvil: Arbeidarpartiet har ein klar ambisjon om å knekkje ryggen på arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Det har vore ei kampsak for partiet vårt og bevegelsen vår i alle år, og den kampen har vi ikkje lagt på hylla.

I kampen mot arbeidslivskriminalitet vil det vere ei prioritering av kva tiltak som er mest effektive. Det betyr ikkje at tiltaka vi ikkje har prioritert i første rekke eller i første omgang, er dårlege – langt derifrå. Vi meiner at det skal koste, at det skal svi, å vere ein useriøs aktør som bryt reglane. Saman med ein samla komité går vi difor med på det forslaget som ligg i botnen her, der vi legg til rette for at ein kan gje 50 G i straffesanksjonar.

Eit veldig viktig poeng er at den avskrekkande effekten med å ha ei høg grense først og fremst vil vere avskrekkande viss vi har eit sterkt nok apparat til at folk i utgangspunktet kan bli tekne. Viss vi ikkje klarer det, er effekten forsvinnande liten.

Dette har eg sjølv opplevd. Eg har jobba i LO og hatt ansvaret for noko som heiter LOs sommerpatrulje. Det er dyktige ungdomar som reiser rundt kvar einaste sommar og kartlegg korleis ungdom har det på sommarjobben. Då eg hadde fått samla opp mange av dei grovaste overtrampa, som var alt frå ulovleg overvaking til atterhald av løn eller trakassering av ungdomar, ringde eg til Arbeidstilsynet, la fram sakene og spurte om det var moglegheit for at dei kunne ta tak i dei. Då opplevde eg dessverre at han svarte – han sa sikkert dette fordi han antok at han ikkje ville bli sitert på det – og eg skal ikkje sitere med namn: Du veit jo korleis det er. Vi har ikkje kjempemasse tid og ressursar, så eg tviler eigentleg litt på at vi får tid til å besøke desse ungdomane og bedriftene og ta tak i saka.

Det gjorde meg litt lamslått den gongen. Eg tenkte at eg hadde lovt desse ungdomane, sett dei i auga, teke dei i handa og sagt at eg skulle ta saka vidare, og så klarte eg ikkje å innfri på det fordi det ikkje var sterke nok ressursar i førstelinja hos Arbeidstilsynet.

Nettopp difor er eg glad for at eg no kan sjå dei same ungdomane i auga og seie at no, med Arbeidarpartiet i regjering, styrkjer vi det fotarbeidet som ligg i Arbeidstilsynet. Vi gjer det som trengst for at førstelinjeforsvaret mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping skal verke. Då vil også større gebyr og bøter kunne avskrekke.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:01:43] (komiteens leder): Arbeidslivskriminalitet, eller bare det å utnytte arbeidsfolk i strid med loven ellers, må aldri lønne seg. Derfor er det bra at regjeringen nå følger opp Stortingets vedtak fra 2022, hvor vi ba regjeringen heve den øvre grensen for illeggelse av gebyr betydelig.

Det viktigste vernet mot utnyttelse av arbeidsfolk er et organisert arbeidsliv med sterke fagorganisasjoner der arbeidstakerne står sammen og selv kan si fra og slå ned på dårlige forhold. Derfor må vi fortsette å føre en politikk for hele og faste stillinger, mot sosial dumping og for et seriøst og velorganisert arbeidsliv.

Likevel må vi stadig passe på at de verktøyene som Arbeidstilsynet og andre myndigheter har, er oppdatert der hvor vi er nødt til å bruke sterkere lut, og at sanksjonene vi kan gi ved brudd på arbeidsmiljøloven, er sterke nok. Sånn har det dessverre ikke vært. Useriøse og kriminelle aktører har sett seg tjent med å bryte folks lovfestede vern.

Derfor er denne saken et skritt i riktig retning, og det er gledelig, men vi trenger mer. Derfor er SV med på flere forslag, i tråd med innspill fra noen av dem som jobber i front med dette, som Fair Play Bygg. De peker på at det trengs tydelige retningslinjer for hvilke saker som skal anmeldes, og pålegg om utbetaling av lønn. Derfor foreslår vi det sammen med Rødt. I tillegg foreslår vi at et

helt konserns omsetning kan legges som et alternativt grunnlag for beregning av gebyrramme, for å unngå noe som i verste fall kan utvikle seg til å bli et smutthull hvor en unngår store gebyrer i virksomheter som har lav omsetning og er en del av større konserner.

Jeg tar opp de forslagene SV er med på.

Presidenten [13:03:54]: Representanten Freddy André Øvstegård har tatt opp de forslagene han refererte til.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [13:04:10]: Som det ble sagt, er saken en følge av et anmodningsvedtak som Fremskrittspartiet sto bak. Fremskrittspartiet står ikke inne i flertallets innstilling. Grunnen er så enkel som at vi mener en dobling av gebyrgrensen i første omgang burde være tilstrekkelig. Samtidig savner vi faktisk at man kommer med noen verktøy i denne berømte verktøykassen som gjør at man får flere saker til anmeldelse, for historien viser også at svært få av disse sakene kommer til rettsapparatet. Det mener vi er nødvendig hvis man skal klare å gjøre noe med dette.

Det er egentlig hovedessensen. Vi er like enig som alle de andre partiene i at det er svært viktig å få på plass ordninger som gjør at det ikke skal lønne seg å ta lønnen fra noen, eller andre ting. Det må være sterke virkemidler for det, men de virkemidlene vi savner her, er rett og slett dem som skal medføre at flere havner i rettsapparatet, og det ser vi ikke ligger inne i dette. Det er bakgrunnen for at Fremskrittspartiet ikke står inne i flertallsinnstillingen, men er enig i saken slik den ligger: at vi må gjøre det vi kan for å slå ned på arbeidslivskriminalitet.

Med dette regner jeg Fremskrittspartiets forslag i saken som tatt opp.

Presidenten [13:05:42]: Da har representanten Dagfinn Henrik Olsen tatt opp det forslaget han refererte til.

Mímir Kristjánsson (R) [13:05:52]: Det var trist at de rojale gjestene måtte gå før jeg som islandsk statsborger kunne framføre noen uavhengighetsgloser her på talerstolen, men det får man spare til neste gang det danske kongeparet er på besøk.

Bakgrunnen for denne saken er en varslet storrensjøring i det norske arbeidslivet som jeg tror alle i denne salen er helt enige om at er nødvendig. Vi har sett et økende problem med arbeidslivskriminalitet i Norge, og realiteten i veldig mange områder er at kriminalitet i arbeidslivet nærmest er lov, og at det i praksis i liten grad blir oppdaget og straffet. Derfor trenger vi å fylle verktøykassen til alle dem som jobber mot arbeidslivskriminalitet, både med penger og med nye lovhjemler som gjør det mulig å ta dem som er skurker i arbeidslivet. Det er minst like alvorlig å stjele penger fra noen som jobber

for en, som det er å rane noen på Karl Johan. Det er ikke ukriminelt, noen av delene.

Bakgrunnen for det vi diskuterer her i dag, er et forslag som Rødt la fram, og som vi fikk flertall for her i salen. Jeg opplever at det er bred politisk enighet på akkurat dette området, og at vi samarbeider godt i komiteen om å få til det vi gjør. Bakgrunnen er at vi så at de bøtene og gebyrene som kommer fra Arbeidstilsynet, er så lave at det lønner seg å drive med arbeidslivskriminalitet. Det lønner seg å prøve på lønnstyveri, og selv om man blir tatt – og risikoen for det er også liten – er den boten man maksimalt kan få, lavere enn den pengesummen man har tatt fra sine ansatte. Det var ikke holdbart.

Derfor foreslår regjeringen i dag å øke gebyrgrensen, noe som er bra, men også – i tillegg til en økning til 50 G – å innføre et prosentmål, altså en prosentandel av selskapets omsetning, sånn at også de helt store selskapene skal få en smekk på pungen dersom de bedriver alvorlig arbeidslivskriminalitet på denne måten.

Det er mange spor vi må føre kampen mot arbeidslivskriminalitet langs. Det første og viktigste er den jobben fagbevegelsen gjør ute på arbeidsplassene. Det andre er det vi gjør i dag, Arbeidstilsynet, og det tredje er den jobben politiet gjør. Disse sporene står ikke i motsetning til hverandre. Derfor foreslår Rødt bl.a. i dag at det må komme bedre rutiner for hvor ofte Arbeidstilsynet må være med og anmelde til politiet de tingene de oppdager.

Så må vi hele veien være på jakt etter å tette de hullene som finnes. Der har Rødt egne forslag som bl.a. skal sikre at ikke konserner kan planlegge seg ut av det som egentlig burde ha vært saftige bøter. Likevel er det et stort framskritt vi vedtar i dag, og jeg er glad for at regjeringen har fulgt dette opp og lagt det fram på en skikkelig måte.

Med det tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten [13:08:56]: Dermed har representanten Mimir Kristjánsson tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Tonje Brenna [13:09:04]: For regjeringen er det helt sentralt at myndighetene har verktøy som gjør at vi kan slå ned på useriøse og kriminelle aktører som utfordrer det trygge, produktive og seriøse norske arbeidslivet. Arbeidslivskriminalitet har store konsekvenser for arbeidstakerne som rammes, og for samfunnet, og kan aldri aksepteres. Derfor er jeg glad for at en nær samlet arbeids- og sosialkomité støtter regjeringens lovforslag til heving av den øvre rammen for Arbeidstilsynets overtredelsesgebyr. Som kjent kvitterer forslaget ut Stortingets anmodningsvedtak 61 i forbindelse med Innst. 51 S for 2022–2023.

I dag er taket på 15 G, dvs. ca. 1,8 mill. kr etter 2023-satser. Vi foreslår nå at den øvre rammen skal økes til 50 G eller 4 pst. av virksomhetens årlige omsetning. 50 G er i underkant av 6 mill. kr etter 2023-satser. Det innebærer en betydelig økning. For å fange opp alvorlige lovbrudd fra særlig ressurssterke virksomheter foreslår vi dessuten en alternativ ramme på 4 pst. av virksomhetens årsomsetning. På denne måten sikrer forslaget at gebyrene skal kunne virke likt for store og små virksomheter.

Med disse satsene mener jeg vi har funnet en riktig balanse mellom hensynet til å kunne fastsette gebyrer som svir for dem som fortjener det, og rettssikkerheten til virksomhetene, men det er naturligvis ikke nok å se til at vi har gode nok sanksjonshjemler i loven. De må også brukes i praksis. Nye tall fra Arbeidstilsynet viser at det i 2023 ble ilagt rekordmange overtredelsesgebyrer. Dette er i tråd med tydelige føringer fra regjeringen, og jeg er glad for at Arbeidstilsynet følger dette opp.

Som vi også understreker i lovproposisjonen: Det er samtidig svært viktig at de mest alvorlige sakene fortsatt skal gå i straffesporet. Arbeidstilsynet har derfor fått en tydelig instruks om at grov arbeidslivskriminalitet og lovovertridelser hvor overtredelsesgebyr ikke vil ha tilstrekkelig effekt som sanksjon, rutinemessig skal politianmeldes.

Regjeringen fortsetter arbeidet med å utvide Arbeidstilsynets verktøykasse. Jeg tar også sikte på å sende en utredning av Arbeidstilsynets tilsyn og sanksjonshjemler og forslag i den forbindelse på alminnelig høring, enten like før eller like etter sommeren.

Presidenten [13:11:31]: Det blir replikkordskifte.

Aleksander Stokkebo (H) [13:11:44]: Arbeidstilsynet har et så lavt gebyrtak i dag at store kriminelle aktører kan trosse reglene og påbudene de får, og på tross av gebyrene sitte igjen med store gevinster. Derfor bestemte stortingsflertallet, den gang mot Arbeiderpartiets og Senterpartiets stemmer, at vi skulle heve taket betydelig. Daværende statsråd protesterte og kalte det symbolpolitikk, på tross av at vi vet at dette kan bidra til å begrense de useriøses profitt. Er statsråden enig i at det var feil å kalle dette tiltaket for symbolpolitikk?

Statsråd Tonje Brenna [13:12:25]: La meg være helt tydelig på at jeg mener summen av det vi gjør i dag, sammen med en generell styrking av Arbeidstilsynet, den større gjennomgangen vi nå har av de ulike virkemidlene Arbeidstilsynet har, og høy organisasjonsgrad, er blant de viktigste tingene vi gjør for et fortsatt anstendig arbeidsliv. Det norske arbeidslivet er produktivt, og det er omstillingsdyktig. Vi har høy sysselsetting. Vi har sterke fagforeninger, og vi har godt organi-

serte arbeidsgivere. Det er summen av dette, sammen med muligheter for sanksjoner når lover og regler brytes, som gjør at det både oppleves som noe som ikke lønner seg, hvis du vurderer å være useriøs, samtidig som vi klarer å samarbeide godt for å være seriøse. Derfor mener jeg at det Stortinget i dag gjør, er klokt. Jeg mener også at arbeidet regjeringen har gjort med å øke fagforeningsfradraget, slik at det koster folk mindre å være organisert, er et viktig bidrag til det samme, for vi er avhengig av både å ha virkemidler fra myndighetenes side og et godt organisert arbeidsliv for å ha ryddige forhold i hele arbeidslivet.

Mímir Kristjánsson (R) [13:13:48]: Jeg vil først takke statsråden for en god sak. Jeg tror vi alle er enige om at dette er helt nødvendige grep å ta, og det er viktige verktøy i den felles kampen vi fører mot arbeidslivskriminalitet.

Så er det noen hull vi i Rødt gjerne skulle ha tettet. Ett av dem er knyttet til dette med konsernomsetning. Der er frykten vår at man skal organisere seg sånn i et konsern at man har et underselskap som driver med arbeidslivskriminalitet. De får så en bot, og den er på 15 G, men i det underselskapet er omsetningen så lav at det ikke har så mye å si for det store konsernet. Sånn omgår man den bestemmelsen som her er lagt fram fra regjeringen, nemlig at det skal være mulighet til å ilegge prosentvise gebyrer av selskapets omsetning. Jeg lurer på om statsråden kan redegjøre for hvorfor man eventuelt ikke ønsker å innføre en sånn regel?

Statsråd Tonje Brenna [13:14:50]: Jeg er enig med representanten i at vi skal være på vakt for den type endringer og tilpasninger i alle lovendringer vi gjennomfører fra Stortingets side, for målet er helt klart, nemlig at det ikke skal lønne seg å bryte lover og regler eller å utnytte arbeidstakere.

Jeg mener at der vi er nå, har vi ikke grunn til å tro at dette er et problem i dag. Det betyr ikke at jeg ikke mener at vi skal følge med på om det forekommer tilpasninger som gjør at loven virker svakere enn det den er ment til. Så jeg deler bekymringen for at dette kan skje. Per i dag er ikke dette et problem, basert på det vi vet ut fra høringsrundene og de diskusjonene som har kommet i kjølvannet av dette, men jeg er åpen for å se på det hvis det skulle vise seg å bli et problem og tilpasninger må gjøres i fortsettelsen.

Mímir Kristjánsson (R) [13:15:40]: Vi tenker nok at på dette området hadde det vært bedre å være føre var, men jeg tar imot det svaret. Jeg aksepterer det og oppfordrer regjeringen til å følge nøye med på dette.

Et annet innspill, som har kommet fra f.eks. Fair Play Bygg, er knyttet til Arbeidstilsynets mulighet til å gi geby-

rer direkte til personer. Da dreier det seg om folk som legger ned selskaper, oppretter nye selskaper, legger ned selskaper og oppretter nye selskaper. Det finnes jo allerede tilsynsmyndigheter i Norge, bl.a. Luftfartstilsynet, som har mulighet til å gi gebyrer ikke bare til selskaper, men også til personer. Hadde det ikke vært en fordel om også Arbeidstilsynet fikk dette verktøyet i verktøykassen sin?

Statsråd Tonje Brenna [13:16:24]: Det kan hende at det er en fordel for Arbeidstilsynet å ha dette verktøyet i verktøykassen, og det er noe av det vi vil komme tilbake til når jeg etter hvert vil fremme forslag knyttet til den brede gjennomgangen vi nå gjør av Arbeidstilsynets virkemidler.

Jeg tror vi må ta fullt ut innover oss – og det tror jeg representanten er helt enig i – at i utgangspunktet stiller den enkelte arbeidstaker svakt overfor en arbeidsgiver som i sin natur er sterkere enn den enkelte. Derfor er summen av en god vernelov gjennom arbeidsmiljøloven, høy organisasjonsgrad og Arbeidstilsynets muligheter for å sanksjonere eventuelle brudd viktig for at vi skal ha et trygt og godt arbeidsliv. Og derfor er jeg glad for at den brede gjennomgangen av Arbeidstilsynet straks er gjennomført, og at vi kan følge opp med konkrete forslag til endringer. Det kan tenkes at det representanten peker på, vil være en del av dette.

Presidenten [13:17:12]: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [13:17:21]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Freddy André Øvstegård og Kirsti Bergstø om å begrense innleie i helse- og omsorgssektoren (Innst. 296 S (2023–2024), jf. Dokument 8:108 S (2023–2024))

Presidenten [13:17:40]: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tor Inge Eidesen (Sp) [13:18:09]: Saken gjelder spørsmålet om å begrense innleie i helse- og omsorgssektoren. Forslaget går ut på å fjerne unntaket i arbeidsmiljøloven som åpner for tidsbegrenset innleie av helsepersonell. Helsepersonell kan leies inn fra bemanningsforetak etter to paragrafer i arbeidsmiljøloven.

Her er det også åpning for at departementet i forskrift kan gi regler om tidsavgrenset innleie av helsepersonell for å sikre forsvarlig drift av helse- og omsorgstjenesten. En slik regel er gitt i forskrift om innleie fra bemanningsforetak. I § 3 a står det:

«Innleie fra bemanningsforetak er tillatt uavhengig av vilkårene i arbeidsmiljøloven § 14-12 når det gjelder: a. Innleie av helsepersonell for å sikre forsvarlig drift av helse- og omsorgstjenester.»

Det er altså dette unntaket som foreslås fjernet.

Virksomheter innen helse og omsorg kan på samme måte som alle andre virksomheter bruke vikarbyråer for å leie inn arbeidsfolk til konkrete vikariater. Denne muligheten er ikke oppe til behandling nå. For innleie etter § 14-12 (2) er det ingen særregler for helsepersonell. I henhold til denne paragrafen kan virksomheten som er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett, etter arbeidstvistloven inngå skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie med tillitsvalgte, som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder – en skikkelig munnfull der. Det betyr at innleie fortsatt ville være mulig selv om unntaket skulle bli opphevet.

Den gode norske arbeidslivsmodellen bygger på prinsippet om direkte ansettelser mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Det å ha nok personell med riktig kompetanse er helt avgjørende for å kunne levere gode helsetjenester i hele landet, og det er viktig å ha rammer som stimulerer til løpende kompetanseheving og opplæring i virksomhetene. På denne bakgrunn er det særlig viktig å ha et velorganisert arbeidsliv i helse- og omsorgssektoren.

Komiteen foreslår i sin tilråding at representantforslaget ikke vedtas. Ansatte i faste stillinger direkte i topartsforhold skaper forutsigbarhet og trygge rammer for både den enkelte arbeidstaker og arbeidsgiver. Senterpartiet og Arbeiderpartiet har sammen i regjering tatt grep for å stramme inn i innleiereglene. Det må ikke bli sånn at det utvikler seg et alternativt arbeidsmarked der bruken av innleid arbeidskraft tar over og skviser ut ansatte i ordinære topartsforhold. Vi mener at trygg og forutsigbar arbeidshverdag er nødvendig for å beholde og rekruttere ansatte i det offentlige helsevesenet. Det er viktig at vi på den ene siden har klare regler og på den andre siden er offensive i forhold til rekruttering. Derfor fremmer Arbeiderpartiet og Senterpartiet forslag om å utrede fjerning av unntaket for helsesektoren i regelverket for innleie.

Jeg tar dermed opp forslaget Senterpartiet er med på.

Presidenten [13:21:17]: Da har representanten Tor Inge Eidesen tatt opp forslaget han refererte til.

Bjørnar Skjæran (A) [13:21:39]: Innleie har gjennom det siste tiåret fått en altfor stor plass i norsk arbeidsliv. Alle vet at det er helt nødvendig å håndtere sesong- og arbeidstopper i flere sektorer, og at mange virksomheter har bruk for vikarer i ulike sammenhenger, men utviklingen under høyreregjeringen utfordrer den norske arbeidslivsmodellen på flere områder, og det har derfor vært helt nødvendig å ta et oppgjør med det. Høyre og Fremskrittspartiet bekrefter ikke overraskende i dag at deres tro på innleie som en måte å bygge samfunnet på, står ved lag.

For Arbeiderpartiet er det grunnleggende at ansatte i hele og faste stillinger i et direkte topartsforhold er det som skaper forutsigbarhet og trygge rammer, både for den enkelte arbeidstaker og for arbeidsgiver, og dermed også for samfunnet og velferdstjenestene våre. Arbeiderpartiet mener at en trygg og forutsigbar arbeidshverdag er nødvendig for å beholde og rekruttere ansatte i det offentlige helsevesenet. For å sikre et sterkt og godt offentlig helsevesen er det derfor avgjørende for oss at vi fortsetter å forsterke utviklingen fra innleie til hele, faste stillinger. Regjeringen har gitt klare føringer for arbeidet i spesialisthelsetjenesten, og vi ser allerede resultater. Alle sykehusene hadde en reduksjon i innleie fra 2022 til 2023, med størst reduksjon i Helse nord, på over 10 pst.

I budsjettvedtaket for statsbudsjettet for i år ble det satt av midler til et rekrutteringstilskudd til Helse nord, med mål om å rekruttere, stabilisere personellsituasjonen og begrense bruken av innleie. Jeg vil benytte denne anledningen til å berømme SV for at de bidro så sterkt til denne løsningen. Samtidig vil jeg understreke at dette grepet må få virke.

Arbeiderpartiet vil fortsette arbeidet med å ta ned innleie i helsesektoren, men vi kan ikke være med på å gjøre det på en måte som setter tilbudet til pasienter i fare. Det er forskjell på å barbere seg og å skjære av seg hodet, og det tar noe tid å rydde etter åtte år med en politikk som trekker i feil retning.

Helseministeren er krystallklar på at han og regjeringen gjør alt de kan for å få ned ventetidene i sykehusene. Dette arbeidet må Stortinget støtte opp om, og derfor har vi fremmet forslag i denne saken, sammen med Senterpartiet.

Anna Molberg (H) [13:24:33]: Da regjeringen fikk igjennom sine innstramminger i innleiereglene i fjor, var det noen få utvalgte grupper som trakk et lettelsens sukk. Det var bl.a. de som forsøker å få kabalen i norsk helsevesen til å gå opp. Helsepersonell fikk nemlig unntak fra de nye innstrammingerne, og regjeringen begrunnet unntaket for helsepersonell med at innleie i noen tilfeller er nødvendig for å sikre forsvarlig drift.

Regjeringen sa også at det er avgjørende at virksomheter innen helse og omsorg har tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Særlig i distriktene mente regjeringen at det er vanskelig å rekruttere helsepersonell for direkte ansettelse, og behovet for innleie kan også oppstå raskt, f.eks. ved utbrudd av sykdommer og større ulykker. Vi skal ikke lenger tilbake enn til pandemien da vi så behovet for å ha mulighet til å skaffe helsepersonell på kort varsel, og det er velkjent i helsesektoren at man er avhengig av utenlandsk arbeidskraft for å kunne bemanne sykehusene i helgene. Videre er det flere som også jobber frivillig deltid, som supplerer inntekten sin med å ta vakter når det passer inn i den såkalte tidsklemma. Det gir en fleksibilitet som faktisk ikke er så vanskelig å forstå at noen ønsker.

Men det viktigste hensynet for et unntak i helsesektoren er uten tvil statens og kommunenes lovbestemte ansvar for å tilby en forsvarlig helsetjeneste. Dette var fremdeles begrunnelsen til regjeringen da SV fremmet forslag om å fjerne unntaket for helsepersonell. I sitt svarbrev, som komiteen mottok for noen uker siden, skriver statsråden at det er avgjørende for helsesektoren å ha tilgang på personell som kan utføre helsetjenestene, og at mangel på kvalifisert personell i verste fall kan få konsekvenser for liv og helse.

Høyre har som kjent vært motstander av innleieinnstrammingene til regjeringen, men når regjeringen heldigvis har sett at det har vært nødvendig med et unntak for helsepersonell, er vi også selvsagt helt enig i begrunnelsene. Problemet nå er at regjeringspartiene på Stortinget ser ut til å gå bort fra sin egen regjerings begrunnelse for helseunntaket. Plutselig foreslår Senterpartiet og Arbeiderpartiet langt på vei å komme forslagsstillerne i møte. De foreslår nemlig å utrede en fjerning av unntaket for helsesektoren i regelverket for innleie.

Ingen er uenig i at det må være et mål å sikre flere heltidsansatte i helsesektoren, og at det er i ferd med å bli et stort problem at vi mangler arbeidskraften, men i det hele tatt å vurdere å strupe tilgangen på sårt tiltrengt arbeidskraft i en sektor som skal sikre liv og helse, er med respekt å melde uansvarlig gitt den situasjonen vi står i. For Høyre er det helt åpenbart at vi må bruke andre metoder for å øke bemanningen, framfor ideologiske grep.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:27:55] (komiteens leder): Noe av det aller viktigste vi kan gjøre for å bidra til en enda bedre og tryggere helse- og omsorgstjeneste, er å satse på dem som jobber der – hele, faste stillinger, direkte ansettelsesforhold og bedre grunnbemanning. Det er det vi trenger for å klare å både rekruttere og beholde helsepersonell, noe vi har et masstivt behov for framover.

Da er det alvorlig at vi de siste årene har hatt en innleieboom i helsesektoren. I 2022 leide helseforetakene inn helse- og omsorgspersonell for drøyt 1,4 mrd. kr. Det er nesten en tredobling fra 2012, ifølge en rapport fra Fafo. Vi ser det samme i kommunene. En undersøkelse fra Sykepleierforbundet anslår at norske kommuner brukte i overkant av 2,6 mrd. kr på helsevikarer i 2022. Det er verken bra for tryggheten i helsetjenestene, for fellesskapets budsjetter eller for tryggheten i arbeidsmiljøet til de ansatte.

Derfor har SV hele veien støttet Fagforbundets og Sykepleierforbundets tydelige syn om at de innleiereglene vi nå har fått for andre sektorer, også må gjelde her. Mette Nord fra Fagforbundet hadde helt rett da hun sa at det ikke blir flere helsearbeidere i Norge bare fordi noen av dem ansettes i et bemanningsbyrå. Det særegne unntaket i loven som åpner for mer innleie i helsesektoren, er altså en unødvendig blankofullmakt til mer innleie i en viktig tjeneste. Helse og omsorg kan som alle andre virksomheter bruke vikarbyrå for å leie inn arbeidsfolk til konkrete vikariater, og de kan utover det, som alle andre sektorer, inngå avtale med tillitsvalgt i fagforening med innstillingsrett om tidsbegrenset innleie. Derfor ser ikke vi noen grunn til å ha egne unntak for denne tjenesten. Det kan fint løses i lovverket ellers, og derfor har SV foreslått å fjerne denne særregelen.

Vi ser at regjeringspartiene ønsker å utrede det samme, med sikte på å redusere bruken av innleie. Det er vi glad for. Selv mener vi at saken allerede er godt utredet. Da lovendringene ble gjort sist, var bl.a. fagorganisasjonene tydelig på at dette var unødvendig, og at Stortinget dermed burde gjort vedtak om å fjerne unntaket nå. Det er imidlertid svært positivt at regjeringspartiene delvis følger oss her. Derfor støtter SV deres forslag sekundært. Jeg tar opp SV og Rødts forslag og kommer til å følge regjeringens utredning tett.

Presidenten [13:30:44]: Da har representanten Freddy André Øvstegård tatt opp det forslaget han refererte til.

Mímir Kristjánsson (R) [13:30:55]: Når man hører høyresiden snakke om bemanningsbyråer, er det nesten som å se på en tryllekunstner som tryller ting fram fra en flosshatt, bortsett fra at det ikke er duer og kanner som kommer ut, det er helsefagarbeidere og sykepleiere som dukker opp på magisk vis. Realiteten er, akkurat som representanten Øvstegård var inne på, at det blir ikke en eneste ekstra helsefagarbeider eller sykepleier i Norge bare fordi de blir ansatt i et bemanningsbyrå i stedet. Vi har de folkene vi har, og vi har en stor jobb å gjøre med å beholde dem i helsevesenet og rekruttere flere i framtiden, men det blir altså ikke på magisk vis flere fagfolk bare fordi man organiserer innleie

gjennom bemanningsbyråer. Det er akkurat de samme fagfolkene som kunne ha vært ansatt gjennom oppbemanninger i det offentlige helsevesenet, som i stedet må finne seg i å bli leid inn.

Ikke bare det: Hvis innleien brer om seg innenfor denne sektoren og denne sektoren alene, vil det skade mulighetene til rekruttering framover, for da vil det bli færre hele og faste stillinger. Vi kjenner til dette fra alle bransjer der bemanningsbyråene har slått seg opp. Det undergraver behovet for hele og faste stillinger, og det brer om seg hele tiden fordi det blir en hvilepute for kommunene og sykehusene å hente inn folk.

Det snakkes også om at man ikke tar sjansen på å kvitte seg med bemanningsbyråene, og at det kan være et enormt problem for sykehusene og pasientene, og det høres veldig alvorlig ut. Hvis man da ser på hvem det er som anbefaler å stramme inn, er det Fagforbundet, LO, Norsk Sykepleierforbund, Unio og YS: Alle som jobber i denne sektoren, vil stramme inn på dette. Tror man virkelig at norske sykepleiere, norske helsefagarbeidere, ikke bryr seg om pasientene – at de bare rir ideologiske kjepphester? Nei, selvfølgelig ikke, det er jo de som har kjennskap til hvor behovene er.

Etter at vi fikk de veldig gode innstramminger for innleie som denne regjeringen har innført, og som de skal ha honnør for å ha innført etter press fra bl.a. Rødt og særlig fagbevegelsen, synes jeg det av og til har vært vanskelig å forklare byggefirmaer hvorfor staten og kommunene skal slippe unna, hvorfor innleie skal være bedre i det offentlige – hvorfor det er greit når det er det offentlige som bruker Adecco, Manpower eller andre bemanningsbyråer, mens en stakkars byggmester ikke får lov. Jeg tror at av hensyn til legitimiteten til de innleiereglene vi har vedtatt, bør innleieforbudet utvides, og vi bør tette de hullene som ennå er der, og det største av dem er altså på helsefeltet.

Jeg er glad for at regjeringen ønsker å utrede dette spørsmålet, og jeg skulle gjerne ha sett at vi bare kunne vedta dette her og nå. Vi i Rødt kommer iallfall til å stemme subsidiært for den utredningen, for å se på hvordan vi kan gjøre flere innstramminger her.

Statsråd Tonje Brenna [13:34:03]: Norge har fantastiske ansatte i våre helse- og omsorgstjenester: sykepleiere, leger, helsefagarbeidere, portører og andre yrkesgrupper som hver eneste dag går på jobb og bidrar til trygghet, lapper sammen, opererer og tar vare på alle oss som trenger det. For regjeringen er det et mål at alle de skal ha en fast og hel stilling, direkte i topartsforhold. Faste og direkte ansettelser skaper forutsigbarhet og trygghet for den enkelte arbeidstaker og kan bidra til at det investeres i de ansattes kompetanse. Dette var bakgrunnen for at regjeringen strammet inn innleieregle-

ne. Da ble det likevel gjort et avgrenset unntak for innleie av helsepersonell som var begrunnet i statens og kommunenes ansvar for å sikre lovpålagte plikter om forsvarlig drift av helse- og omsorgstjenesten.

Tall fra Statistisk sentralbyrå og bemanningsbransjen i NHO Service og handel viser at det har vært en økning i andelen utleie til helse og omsorg over flere år. Innen helseforetakene ser vi derimot en positiv utvikling. Helseforetakene har fått i oppdrag å foreta en kritisk gjennomgang av behovet for innleie med sikte på å redusere omfanget. Dette arbeidet begynner å gi resultater. Helse nord har f.eks. redusert innleieandelen med ca. 11 pst. i 2023 sammenlignet med 2022.

Etter min mening er det avgjørende at virksomheter innen helse- og omsorgstjenesten har tilgang til tilstrekkelig helsepersonell med de faglige kvalifikasjoner som er nødvendig for å utføre tjenesten, noe som bidro til at det ble gitt et unntak i sin tid. Samtidig er det et mål at helsepersonell skal ansettes i hele og faste stillinger, direkte i topartsforhold. Etter mitt syn er det uheldig at staten og kommunene bruker milliarder på innleie av helsepersonell som kunne vært ansatt direkte. Det er også oppsiktsvekkende at bemanningsforetak i enkelte tilfeller rekrutterer helsepersonell fra statlig og kommunal helsetjeneste for deretter å leie dem ut til de samme virksomhetene. En slik konkurranse om arbeidskraft det allerede er mangel på, er ikke ønskelig i det offentlige helsevesenet.

Departementet følger nøye med på utviklingen og har nå satt i gang et arbeid for å utrede eventuelle tiltak for å få ned innleieandelen. Departementet har bl.a. avholdt møter med de aktuelle partene i arbeidslivet for å få belyst utfordringene og partenes syn på eventuelle løsninger. Vi er også i dialog med Helse- og omsorgsdepartementet, som opplyser at helseforetakenes arbeid med å redusere omfanget av innleie begynner å gi resultater. Faste og hele stillinger skal være hovedregelen i det norske helsevesenet, og regjeringens mål er at forsvarlig drift skal kunne sikres med så lav innleieandel som mulig.

Presidenten [13:36:47]: Det blir replikkordskifte.

Anna Molberg (H) [13:36:59]: Det er bred enighet om at vi ønsker oss mer heltid i helsesektoren, men behovet for arbeidskraft i sektoren er akutt, og hensynet til forsvarlig drift var begrunnelsen til regjeringen for å avvise SVs forslag, som vi behandler her i dag. Hva er det regjeringen har innsett på kort tid som begrunner at man likevel skal bruke tid og ressurser på å utrede en fjerning av unntaket fra innleiebegrensningene for helsepersonell?

Statsråd Tonje Brenna [13:37:31]: Det at vi bruker penger på den måten vi gjør i dag, det at vi flytter ansatte

fra ett ansettelsesforhold til et annet, med de følgene det har både for den enkelte og for pengebruken, er et problem for alle oss som er opptatt av en god helsetjeneste.

Jeg mener at det er et mål at vi bruker pengene våre bedre enn i dag, at vi forvalter våre ansatte bedre enn i dag, og at vi klarer å behandle pasientene våre på en god måte også i fortsettelsen. Det er hele begrunnelsen for behovet for at dette utredes, for målet må jo være at helsetjenesten vår både er et godt og trygt sted å jobbe og ikke minst et godt og trygt sted å få behandling.

Jeg la merke til at representanten sa at det var uansvarlig å gå for vedtaket hvor vi sier at vi skal utrede hvordan disse tingene kan ses i sammenheng. Jeg mener tvert imot at det er uansvarlig å la være å utrede hvordan dette kan ses i sammenheng, for målet må være en trygg og god helse- og omsorgstjeneste, hvor det også er trygt og godt å være arbeidstaker.

Anna Molberg (H) [13:38:28]: Takk for svaret. Det er heller ingen tvil om at det også er en utfordring for helseforetakene å få kabalen med arbeidstidene til å gå opp. I 2015 fikk Høyre gjennomslag for endringer i arbeidsmiljøloven som tillater 12,5-timersvakter. Dette stemte Arbeiderpartiet riktignok imot, men resultatet av dette er at flere og flere helseforetak nå faktisk løser turnusfloken og får mer heltid. I stedet for å stramme inn på innleie bør vel målet vårt være å få til en arbeidstid som minimerer innleie.

Er statsråden åpen for å se nærmere på flere grep rundt arbeidstidsbestemmelsene i helsesektoren for kanskje å løse problemene vi alle er enige om at vi har?

Statsråd Tonje Brenna [13:39:11]: Jeg følger ikke Høyres resonnement knyttet til at det er automatikk i at helse- og omsorgstjenesten blir tryggere av at folk går lengre vakter. Tvert imot er dette ganske krevende yrker som krever mye av den som er til stede på jobb, både fysisk og psykisk, og vi er helt avhengige av helsepersonell som er tilstrekkelig uthvilt til å ta på seg de vaktene som allerede finnes.

Jeg mener også at vi ikke må lure oss selv til å tro at problematikken knyttet til heltids- og deltidsarbeid, særlig for dem som har det ufrivillig, handler om hvor lange vaktene er. Det er fullt mulig innenfor dagens regelverk å løse kabalen bedre ved å sørge for at flere får jobbe heltid. Ikke minst er det også fullt mulig å utlyse flere heltidsstillinger. Nå styrer Høyre veldig mange flere kommuner enn for bare et par år siden. Jeg håper Høyre også der er like opptatt av at flere får jobbe heltid, og gjennom den makten de har lokalt, bidrar til at flere heltidsstillinger utlyses i helse- og omsorgstjenesten.

Anna Molberg (H) [13:40:08]: Vaktene på 12,5 timer er høyst frivillige og fordrer også at de ansat-

te har mer fritid. Til og med statsministeren trakk i sin nyttårstale fram at dette var positivt for de helseforetakene det gjelder.

Helseministeren lovet i går også en markant reduksjon i ventetiden for helsehjelp i år og neste år. For å få ned ventetidene tror jeg vi alle er enige om at det er en forutsetning å ha folk på jobb. Nå som regjeringen vil utrede å fjerne unntaket for innleie av helsepersonell, kan man jo spørre seg om helseministeren og arbeids- og inkluderingsministeren egentlig har snakket sammen. For at helseministeren skal nå sitt mål om kortere ventetider i helsesektoren, bør regjeringen kanskje droppe å sende signaler om at det nå kanskje blir vanskeligere å få tak i folk til helsesektoren. Er statsråden enig i at det kan bli vanskelig å få ned helsekøene i år og neste år dersom det blir vesentlig vanskeligere å få tak i arbeidskraft gjennom innleie?

Statsråd Tonje Brenna [13:41:02]: Jeg må si jeg synes det er en litt underlig slutning at det finnes veldig mye mer helsepersonell å få tak i hvis de absolutt ikke er fast ansatt i et helseforetak eller i en institusjon som gir helse- og omsorgstjenester. Tvert imot er jeg helt overbevist om at stabil og god tilgang til arbeidskraft er noe av nøkkelen for å gi en god helse- og omsorgstjeneste, enten det er på kommunalt nivå eller det er i våre sykehus.

Så mener jeg at vedtaket om at vi skal utrede videre hvordan dette kan gjøres med hensyn til pasientens beste, fornuftig pengebruk og den enkelte arbeidstakers muligheter for en hel, fast stilling, i seg selv understreker hvor godt helse- og omsorgsministeren og undertegnede snakker sammen. Det er nettopp de behovene helsetjenestene og den enkelte arbeidstaker har, som her skal fusjoneres og fungere bedre sammen. Det er ikke fornuftig pengebruk å leie inn på den måten vi gjør i dag. Det tror jeg heller ikke Høyre mener. Da må vi rydde opp i det til beste for både pasientene våre og arbeidstakerne.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:42:16]: Takk til statsråden for at hun er tydelig på at målet er å ta ned bruken av innleie.

Jeg viser til svarbrevet til komiteen. I begrunnelsen for unntaket og ellers viser regjeringen til behovet for å kunne leie inn personell for å opprettholde ansvarlig drift. Det jeg lurer på da, er hvorfor ikke loven slik den gjelder for andre sektorer, også vil være god nok for helse. Man kan, helt uavhengig av dette unntaket, bruke vikarbyråer til konkrete vikariat. I tillegg kan man, hvis man får det samme regelverket som andre sektorer, inngå avtale med tillitsvalgt om tidsbegrenset innleie.

Jeg tenker at en akkurat i denne sektoren, i en så velorganisert sektor som helsevesenet er, med høy organisasjonsgrad og ikke minst ansatte som er vanvittig opptatt av forsvarlighet, kunne klare å løse det. Jeg lurer på

om statsråden er enig i de refleksjonene og i at det gjør det mulig å begrense innleien i denne sektoren.

Statsråd Tonje Brenna [13:43:17]: Det er fint at representanten tenker det, men regjeringens ansvar er å sørge for at vi har en god og trygg helsetjeneste for både pasientene og de som jobber der. Derfor mener jeg at det forslaget som i dag får flertall, er både pragmatisk og fornuftig, av hensyn til de som trenger å få hjelp i helse-tjenesten, og de som jobber der.

Jeg er ikke villig til å risikere at vi får mindre god behandling fordi vi spontant bestemmer oss for å endre loven. Jeg mener det er riktig å gå veien om en utredning. Det er mulig – det er jeg overbevist om – å forene disse to hensynene: behovet for helsetjenesten til å ha tilgang på nok personell til enhver tid og det at den enkelte kan være ansatt i en hel og fast stilling. Derfor mener jeg at det er riktig å utrede hvordan dette kan løses på en god måte, til beste for oss alle.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:44:06]: Det var for så vidt et litt motstridende svar fra statsråden, hvor hun peker på at det både er mulig å kombinere de to hensynene og å sikre en bemanningssituasjon som ikke er helt avhengig av innleie. Mitt spørsmål tilbake til statsråden da er vel egentlig ganske enkelt, og jeg tenker at det oppsummerer hele denne debatten. Er statsråden enig med Mette Nord i at det ikke blir mer helsepersonell av at de jobber i et bemanningsbyrå?

Statsråd Tonje Brenna [13:44:43]: Det er statsråden enig i.

Mímir Kristjánsson (R) [13:44:59]: Jeg er for så vidt enig med statsråden i at det hadde vært uklokt å vedta noe helt spontant, men dette ble jo diskutert da innleiereglene, innleiebestemmelsene kom som proposisjon fra regjeringen. Det var på høringsrunde da. Og det er ikke bare Rødt og SV som mener at dette er forsvarlig eller mulig å gjøre, det mener også alle de store arbeidstakerorganisasjonene innenfor helsefeltet. Sykepleierforbundet, Fagforbundet, LO, alle på arbeidstakersiden det er relevant å lytte til, er helt sikre på at dette lar seg gjøre.

Da er spørsmålet mitt: Hva er det som gjør at statsråden har behov for ytterligere utredninger, når man allerede har hatt dette på høring og fått så tydelige og gode anbefalinger fra dem som jobber innenfor sektoren?

Statsråd Tonje Brenna [13:45:48]: Jeg er veldig glad for at arbeidstakerorganisasjonene i helse- og omsorgssektoren er så tydelige, for vi er helt avhengig av at de opplever at de skal forholde seg til et regelverk som også tjener dem, rett og slett fordi vi er avhengig av å rekruttere mer helsepersonell framover. Men jeg er ikke

villig til å risikere at vi ikke er sikre på at dette går i hop, både at den enkelte pasient får den hjelpen hun eller han trenger, og at dette sikrer gode arbeidsforhold for den enkelte arbeidstaker, for de henger sammen, både på kort og på lang sikt, dersom vi skal få tak i det helsepersonellet vi trenger, også over tid.

Derfor mener jeg at det som ser ut til å få flertall i dag, er fornuftig: at vi utreder videre hvordan disse to tingene kan henge godt sammen, og sikrer at vi sørger for at det i framtiden også kan være mulig å jobbe i en hel, fast stilling i vår felles helsetjeneste.

Presidenten [13:46:38]: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Tove Elise Madland (A) [13:46:55]: For regjeringa er tilsette i heile og faste stillingar ein hovudregel, og det er avgjerande for å ha eit trygt og godt arbeidsliv – eit arbeidsliv der ein kjenner tryggleik og også kjenner at det er føreseieleg. Det gjev trygge tilsette, som igjen gjer ein betre jobb.

Me har i dag og i lang tid hatt utfordringar med å rekruttera nok personell. Det viser helsepersonellkommissjonen heilt tydeleg. Dette veit eg litt om sjølv. Eg har sjølv i mange år som helsepersonell sett kor utfordrande det kan vera å rekruttera nok folk, og ikkje minst òg no når eg reiser rundt som stortingsrepresentant og ser dei utfordringane mange av kommunane og sjukehusa våre står overfor.

Eg ser med bekymring på auka bruk av innleige frå bemanningsbyrå til helse- og omsorgstenesta. Det er uheldig at sjukehus og kommunar bruker milliardar på innleige av helsepersonell som kunne vore fast tilsett. Når me likevel har eit unntak, er det for å sikra dei felles sjukehusa og kommunane våre, som har eit lovpålagt ansvar for å tilby forsvarlege helse- og omsorgstenester. Det er heilt avgjerande at helsetenesta vår har tilgang til kvalifisert helsepersonell. Alt anna vil gå ut over pasientsikkerheita.

Eg er glad for at departement og regjering følgjer nøye med på utviklinga, og me ser faktisk ei positiv utvikling. Dessverre er det enno kommunar som opplever å lysa ut stillingar, og ein får ingen å tilsetja i dei. Så det å kunna rekruttera, behalda og utdanna meir helsepersonell er heilt avgjerande i dag og i morgon. Det vil alltid vera første prioritet.

Seher Aydar (R) [13:48:54]: Ansatte i sykehusene har lenge ropt varsku om høy arbeidsbelastning. I stedet for å ta tak i den verste krisen dekker sykehusene og kommunene opp hullene i vaktboka med folk fra kommersielle vikarbyråer. Det er kortsiktig, koster fellesskapet mye penger, og det hjelper egentlig ingen ting.

Utgifter til innleie øker hvert år, og det er ikke bare en økonomisk utfordring. Høy andel innleie innebærer også en byrde for arbeidsmiljøet i form av at de faste må ta mer ansvar i tillegg til at de må drive kontinuerlig opplæringsarbeid. Når helse- og omsorgssektoren bemanner med minimumsbemanning, fører det til over-tidsbruk, høy grad av innleie og stor belastning på de ansatte. Det er meningsløst å budsjettere og planlegge med minimumsbemanning for så å la millionene renne ut til bemanningsbyråene når de helt forventede hullene i bemanningen oppstår. Det er penger vi heller kunne brukt til å ruste opp bemanningen, slik at vi tåler litt fravær. Vi kan også bygge opp egne bemanningsenheter med vikarer som kjenner arbeidsplassen, som ikke har en timespris som inkluderer en solid avanse til eierne av bemanningsbyråene. Vi trenger å bruke alle pengene på hardt arbeidende helsearbeidere, ikke til eiere av kommersielle byråer.

Bemanningsbyråene må ut av byggeplassene, men de må også ut av helsevesenet vårt. Unntaket fra innleiebestemmelsene for helse- og omsorgstjenestene var et feilsteg. Det var også derfor fagbevegelsen advarte mot unntaket.

La det være klart, og jeg håper Høyre hører godt etter: Bemanningsbyråene lager ikke leger, de lager ikke sykepleiere. De rekrutterer de folkene vi trenger selv, og de selger dem dyrt tilbake til oss i fellesskapet. Vi må ta et oppgjør med en bemanningspolitikk som gjør at pengestrømmen til kommersielle vikarbyråer øker og øker. Det er penger som kunne vært brukt til, og som må bli brukt til, å styrke grunnbemanningen, få belastningen ned og sikre at helsevesenet vårt har ansvaret for å bemanne selv. Det er gjennom gode arbeidsvilkår og å gjøre jobbene i det offentlige helsevesenet til attraktive arbeidsplasser at vi kan gjøre noe med rekrutteringsproblemer. Det er ikke gjennom å fortsette å øse penger ut til bemanningsbyråene at det går.

Kampen for bedre arbeidsforhold i helsetjenestene er den viktigste jobben vi har foran oss, hvis vi skal ha et godt offentlig helsevesen også i framtiden. Det er egentlig det denne saken handler om. Hva slags arbeidsliv og hva slags helsevesen skal vi ha? Vi må ha et helsevesen der det er trygt å jobbe, der de som faktisk er utdannet som helsefagarbeidere, sykepleiere og leger, ønsker å jobbe også i framtiden.

Tor Inge Eidesen (Sp) [13:51:47]: Den norske arbeidslivsmodellen er noe vi alle er stolte av. Faste stillinger direkte i et topartsforhold, et velorganisert arbeidsliv både på arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden, er noe vi alle løfter fram som et viktig konkurransefor-trinn for den norske modellen. Likevel registrerer jeg med en viss undring at Høyre bevisst eller ubevisst prø-

ver å bryte ned denne modellen gjennom unntak og dårlig regulering, f.eks. av bemanningsbransjen.

Innleid arbeidskraft havner fort i en situasjon der tilknytningen til organisasjonslivet og arbeidslivet på den egentlige arbeidsplassen blir fjernet. En trygg og forutsigbar arbeidshverdag er nødvendig for å beholde og rekruttere ansatte i det offentlige helsevesenet. Bedre oppgavedeling mellom helsefagarbeidere og sykepleiere og en styrket rekruttering av sykepleiere er spesielt viktig og må ses på med særlig oppmerksomhet.

Personalpolitikken i det offentlige må styrkes. Stedlig ledelse som gir ansvar og myndighet til sine fagfolk, slik at det blir en inspirerende arbeidsdag hvor en over tid kan stå i en krevende jobb, er viktig. Arbeidsvilkår, ledelse, utviklingsmuligheter og grunnbemanning er eksempler på forhold som må bedres for å styrke rekrutteringen. Derfor er det avgjørende for å sikre et sterkt og godt offentlig helsevesen at vi fortsetter å forsterke utviklingen fra innleie til hele, faste ansettelsler.

Det hevdes ofte at bemanningsbransjen bidrar til å sikre rekrutteringen. Dette er faktisk ikke helt sant. Vi ser stadig mer aggressiv rekrutteringspolitikk der ansatte i det offentlige headhuntedes fra sine stillinger til istedenfor å jobbe i bemanningsforetak. Dette sikrer på ingen måte ny rekruttering. En ser også tilfeller der spesialister i tillegg til sin jobb i det offentlige tilbyr sine tjenester til samlebåndsbehandling hos private helsetilbydere. En stram politikk når det gjelder bemanningsbransjen, er derfor helt nødvendig. En innstramning i unntaket for innleie i helsesektoren kan først skje etter at positive tiltak for økt rekruttering til kommuner og helseforetak settes i verk. Men vi må fortsette med å forsterke utviklingen fra innleie til flere faste ansettelsler. Jeg mener regjeringen bør stramme ytterligere inn på innleie i helsetjenesten.

Jeg må nok en gang presisere at en opphevelse av unntaket ikke betyr at en ikke kan bruke innleie, hovedregelen i § 14-12 (2) gir altså den anledningen.

Jeg er glad for at SV og Rødt varsler subsidiær støtte til forslagene fra regjeringspartiene. Jeg vil minne om at fleksibilitet i arbeidslivet er en del av den norske modellen gjennom at det er god, åpen og ærlig dialog mellom arbeidsgivere, arbeidstakere og staten.

Bjørnar Skjæran (A) [13:55:08]: Det har vært ganske så interessant å følge Høyre i debatten om innleie. På den ene siden hevder man at det er bred tverrpolitisk enighet om at faste og hele stillinger skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv, mens man på den andre siden fortsetter det systematiske og åpenbart ideologisk funderte arbeidet med det stikk motsatte.

I sin regjeringstid åpnet man for en generell adgang til midlertidig ansettelse. Det er ikke å arbeide systematisk for å få faste, hele stillinger som hovedregel. Nå vel-

ger man ikke bare å stemme imot et forslag om å se på hvordan man kan sette den retningen enda tydeligere innenfor helsesektoren. Man velger faktisk også å kalle forslaget uansvarlig. Det som er uansvarlig, som jeg ser det, er å presse fram en utvikling der nødvendig kompetanse og helsepersonell får en kostnad som er det doble, for ikke å si det tredobbelte av det det behøver å være i trygge og gode rammer.

Vi så også da pandemien traff Norge, hva som skjedde da utenlandsk arbeidskraft, som representerer en ganske høy andel av den innleien vi har i helsevesenet, ikke lenger var tilgjengelig. Det verste eksemplet var en kommune som sto uten sykepleiere i møte med pandemien. Jeg tror at i et sånt perspektiv er det ganske så ansvarlig, det forslaget som ligger an til å bli vedtatt her i dag.

Vi i Arbeiderpartiet kommer til å fortsette vårt systematiske arbeid med å legge til rette for at faste og hele stillinger er hovedregelen i norsk arbeidsliv, og det kunne ha vært interessant om Høyre hadde tatt seg bryet i denne salen med å legge på bordet i alle fall et par konkrete initiativ og grep som de har tatt for å bidra til det de omtaler som en bred tverrpolitisk enighet om at det skal være hovedregelen.

Presidenten [13:57:21]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [13:57:25]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om oppfølgingen av 25. juni-rapporten og Særskilt melding til Stortinget om Etterretningstjenestens rolle i 25. juni-saken (Innst. 280 S (2023–2024), jf. Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om oppfølgingen av 25. juni-rapporten og Dokument 7:1 (2023–2024))

Presidenten [13:57:53]: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Peter Frølich (H) [13:58:31] (komiteens leder og ordfører for saken): Den 25. juni 2022 ble Oslo rammet av terror igjen. Gjerningsmannen valgte det ondeste og feigeste man kan gjøre: å angripe uskyldige mennesker. Han trodde gjerne at de også var forsvarsløse mennes-

ker, men han ble stanset av noen av de modigste og mest handlekraftige menneskene vi har sett.

Vi kan være evig takknemlige for at noen valgte å ta steget framover, konfrontere livsfaren og risikere eget liv for å redde andre. Fra en samlet kontroll- og konstitusjonskomité: Tusen takk!

Myndighetenes håndtering av 25. juni er en sammensatt historie. Når vi gjør den helt nødvendige parlamentariske kontrollen i etterkant av et terrorangrep, må vi som komité selvfølgelig være grundige, og vi må være kritiske. Vi må dessuten passe på ikke bare å kritisere for kritikkens skyld, og vi må være rettferdige i de konklusjonene vi kommer til. Vi må også forstå at vurderinger som skal tas der og da, i en veldig uoversiktlig og ekstremt presset situasjon, ikke alltid kan bli riktige, sett i etterpåklokskapens lys.

Samtidig skal vi påpeke grove feil og finne systemsvikt der det foreligger. Det er den eneste måten vi kan styrke oss mot framtidige terrorforsøk på.

Komiteen har jobbet på en god måte. Vi har gjennomført åpne og lukkede høringer, og vi har hatt betydelig korrespondanse med departementene om alt fra regjeringens egen håndtering til politiets håndtering, PSTs rolle og E-tjenestens valg og vurderinger.

25. juni-utvalgets grundige rapport har vært av stor betydning under arbeidet vårt, og det er grunn til å takke dem for godt arbeid. Særlig verdifulle har også innspillene fra pårørendeorganisasjoner og Oslo Pride vært underveis. Jeg vil takke dem spesielt for det arbeidet de har lagt ned og for den veldig konstruktive dialogen vi har hatt med dem.

Våre konklusjoner er i korte trekk:

- Vi er enig med 25. juni-utvalget i at terrorangrepet kanskje kunne ha vært unngått.
- Vi har ikke brukt mye tid på å fordele skyld og gå veldig ned i detaljene, men det er klart at PST kunne – ved en ideell håndtering – hatt mulighet til å kunne oppdage og stanse gjerningsmannen.
- Vi vet at terror i sin natur er umulig å garantere mot, og i et liberalt demokrati kan terror skje selv med den beste håndteringen. Plassering av ansvar er likevel avgjørende.
- E-tjenesten gjorde alt de kunne innenfor sine rammer for å formidle den informasjonen de hadde framskaffet.
- Politiets håndtering av selve angrepet var alt i alt god, men håndteringen i dagene etter terroren var naturlig nok preget av mye usikkerhet. Særlig anbefalingen om å avlyse arrangementet til støtte for ofrene ble rotete, og det satte særlig Oslo Pride i en tilnærmet umulig situasjon. Dette må det mildt sagt tas lærdom av, og det oppfatter vi også at har skjedd.

- Komiteen er innom diskusjonen om menneskerettighetsbrudd og gir ikke noen tilslutning til 25. juni-utvalgets formuleringer om at avlysningene kunne utgjøre mulige menneskerettighetsbrudd. Der går den nærmere forklaringen fram av innstillingen, men et av de sentrale punktene i vår vurdering er at EMKs konvensjonsstater må balansere flere motstridende hensyn mot hverandre, og i en kritisk situasjon har man også tungtveiende hensyn om å redde liv. Vi understreker selvfølgelig at dette til syvende og sist er opp til domstolene å avgjøre.
- Regjeringens håndtering av tiden før, under og rett etter angrepet har ikke vært gjenstand for kritikk. Deler av komiteen har påpekt at oppfølgingen av det skeive miljøet i året etterpå kunne og burde ha vært bedre, men det viktigste der er å understreke at dette nå er forbedret.

Justisministeren har i sin redegjørelse og i svarbrev til komiteen redegjort for alle tiltak som er satt i gang. Det er omfattende, det er riktige og nødvendige tiltak, og komiteen har forventninger om handlekraftig oppfølging og gjennomføring av disse.

Morten Wold hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Frode Jacobsen (A) [14:03:56]: Dagens viktigste spørsmål er følgende: Hva gjør vi for å unngå at dette skjer igjen? Det er det samme spørsmålet vi stilte etter terroren på Utøya og i regjeringskvartalet 22. juli 2011, og som vi gjorde etter angrepet på Al-Noor-moskeen 10. august 2019.

Natt til 25. juni 2022 var tusenvis av feststemte mennesker samlet i Oslo sentrum – for å feire kjærligheten og for å lade opp til den store prideparaden, årets høydepunkt for mange skeive fra hele landet. To mennesker ble skutt og drept den natten. Over 20 personer ble skadet som følge av skytingen. Flere ble vitner og har fått varige men, og trenger fortsatt bistand, legehjelp og samtalehjelp.

I dag går våre tanker først og fremst til de pårørende til ofrene, til dem som ble skadd, og til alle som på en eller annen måte er berørt, og som preges av terroren i Rosenkrantz' gate natt til 25. juni 2022. Det er på sin plass når komiteen i innstillingen skriver følgende:

«Komiteen vil uttrykke dyp takknemlighet til enkeltindivider som utviste usedvanlig mot og handlekraft da de overmannet gjerningsmannen før politiet pågrep ham. Uten dem kunne det gått så uendelig mye verre. Det sier noe om det norske samfunn at vanlige mennesker agerer med livet som innsats for sine medmennesker.»

La meg få understreke betydningen av at Stortinget i dag står samlet i innstillingen vi nå har til behandling. Et samlet storting står skulder ved skulder med den skei-

ve befolkningen – de som ble angrepet den natta, de som lever i utrygghet. Det er en styrke ved Norge at vi i all hovedsak også står samlet i vurderingen av hva som skjedde, hva som burde vært gjort annerledes, og hva som kan være en fornuftig vei framover.

Det har gått snart to år siden terroren rett nede i gata her. Det er snart ett år siden 25. juni-utvalget la fram sin rapport. Rapporten er omfattende og kritiserer myndighetenes håndtering på en rekke punkter. La meg nevne noen av dem:

1. Utvalget skriver at det er mulig at angrepet natt til 25. juni 2022 kunne vært forhindredd dersom PST hadde opprettet en forebyggende sak mot Zaniar Matapour i månedene før angrepet.
2. Selv om PST satt på relevant egenprodusert etterretning om Matapour, delte ikke PST denne etterretningen med radikaliseringskontaktene i politiet, som hadde ansvaret for å følge ham opp.
3. Det er mulig at angrepet kunne vært avverget som følge av et varsel PST mottok fra E-tjenesten fem dager før angrepet inntraff.
4. Det var aldri noen i PST som sjekket Arfan Bhattis kontoer i sosiale medier som følge av varselet fra E-tjenesten.
5. Manglende beredskap/tilgjengelighet for viktige funksjoner i Oslo politidistrikt utgjør fortsatt en begrensning for politiets evner og muligheter til å håndtere alvorlige kriser og hendelser.
6. Politietatene overlot et for stort kommunikasjonsansvar til Oslo Pride.
7. Det var for lite samhandling mellom Oslo politidistrikt, PST og Politidirektoratet om hvordan de skulle kommunisere etter angrepet.

I tillegg har EOS-utvalget gått gjennom saken og kommet med sine konklusjoner. I hovedsak er det følgende:

- Undersøkelsen har ikke avdekket at det foreligger brudd på forbudet i E-tjenestens virksomhetsutøvelse mot å framprovosere handlinger som ellers ikke ville blitt begått.
- Det er ikke holdepunkter for at E-tjenestens kildeføring medførte at angrepet ble mer alvorlig eller omfangsrikt enn det ellers ville ha blitt.

Arbeiderpartiet slutter seg i all hovedsak til utvalgenes funn og konklusjoner.

Arbeidet med oppfølging av de funn som 25. juni-rapporten kommer med, er i gang. Vi har fått forsikringer fra justisministeren, PST og POD. Likevel vil jeg si at vi må være sikre på at dette ikke bare er ord, men at det også blir handling. Det reviderte budsjettet med 150 mill. kr ekstra til PST i dag er et viktig bidrag.

Vi må slå fast noen ting:

- PST må gjøre et arbeid for å være bedre rustet til å avverge terror.

- PST må sørge for å være tett på det skeive miljøet, men også andre minoriteter.
- Det er avgjørende at alle som er berørt av terrorangrepet 25. juni for to år siden, får den hjelpen de trenger. Det er i kommunene hjelpen gis, men det er forskjell på kommuner, og regjeringen må ta et overordnet ansvar for å sørge for at hjelpen kommer.

Vi har ikke helt oversikt over hvem som var til stede da terroren rammet. Det finnes ikke oversikt over hvordan de som var der, har det i dag, og hvordan de som ikke var der, men som likevel er forbundet med hendelsen, har det nå.

For oss som har et sterkt forhold til terrorangrepet 22. juli, og som vet hvor viktig forskningen på overlevende har vært for at vi som samfunn skal forstå hvor vanskelig det er for overlevende flere år etter angrepet, er det selvsagt at også forskning i tilknytning til 25. juni må iverksettes. Jeg er glad for at hele komiteen har samlet seg om det.

Nils T. Bjørke (Sp) [14:09:12]: Når terror rammar, sit han i kropp og sjel. Terror rammar heile samfunnet, men den som såg terroren i auga, ber den tyngste børa. Terror er eit angrep mot tryggleiken i kvardagen og mot verdiane som den norske fellesskapen er bygd på. Den 25. juni for snart to år sidan ramma terroren tryggleiken til det skeive miljøet i Noreg. I etterkant har den norske fellesskapen slått ring kring dei som vart ramma. Angrepet på dei skeive er eit angrep på oss alle.

Når kontrollkomiteen har handsama saka, har me vore opptekne av å sjå etter styresmaktene si handsaming av angrepet både før, under og etter terrorhandlinga. Det er ein styrke at ein samla komité står bak store delar av innstillinga. Slik syner me verdiane i fellesskapen i det politiske miljøet i møte med ei uakseptabel terrorhandling.

Eg vil takka alle som har gjeve bidrag til komiteen si handsaming av saka. Både organisasjonane til dei det gjeld, EOS-utvalet, Noregs institusjon for menneskerettar og 25. juni-utvalet har gjort eit omfattande arbeid for å få fram naudsynt informasjon. Komitéhøyringa skulle både setja søkelys på styresmaktene si handsaming av hendinga og skapa rom for å beskriva opplevinga av terroren for dei som var på staden. Eg opplevde at høyringa vart halden med respekt for dei det gjeld, og at opplevinga av handlinga av terroren på staden fekk plassen ho fortente. Eg vil særskilt takka dei som la fram dei krevjande historiene sine og for at dei delte opplevingane sine med oss. Eg meiner det viktigaste med handsaminga til komiteen er å få fram korleis styresmaktene si handsaming har påverka opplevinga av terrorhendinga før, under og etter angrepet blant dei som var på staden. Slik prøver me å syna at fellesskapen slår ring kring dei.

Komiteen oppsummerer i innstillinga at det ikkje er avdekt større feilvurderingar, kritikkverdige avgjerder eller anna svak handtering frå regjeringsapparatet som kan verta kopla til 25. juni-hendinga. Det er samstundes ei klar forventning frå komiteen om at regjeringsapparatet lærer av det som vert peikt på i innstillinga. Tryggingstenestene våre er til for å verna samfunnet mot slike hendingar. Når hendingar skjer, må tenestene gå i seg sjølve, vurderer rutinane sine og sjå kva som kan gjerast betre. PST kan ikkje la ressursar styra om det vert oppretta førebyggjande sak når trusselen er reell. PST må læra å ta inn trusselvurderingar frå andre tenester, og PST og E-tenesta må snakka saman på eit språk som gjer at dei forstår kvarandre.

Det er viktig å få fram at politiet sine rutinar i handlinga av sjølve hendinga fungerte som dei skulle. I etterkant av angrepet var det ein uoversiktleg situasjon, med stadig ny informasjon som kom inn til politiet. Samstundes var dei skeive i sjokk og hadde trong for å samlast. Styresmaktene måtte ta vanskelege val mellom å tryggja befolkninga eller leggja til rette for prideparaden og ei planlagd støttemarkering to dagar seinare.

Eg meiner det var rett å velja tryggleiken i ein så uoversiktleg situasjon, men eg meiner det var feil at styresmaktene i denne situasjonen overlét kommunikasjonsansvaret for avgjerda til dei skeive sine organisasjonar. Det var ikkje offera for terroren si oppgåve å ta ansvar for styresmaktene sine avgjerder.

I høyringa i komiteen spurde eg dei som stod midt oppi det, korleis dei oppfatta samordninga frå styresmaktene når det vart så mange ulike pressekonferansar. Oslo Pride svarte at ei av dei største utfordringane dei hadde dagen etter terrorangrepet, var at politiet gav dei valet mellom å avlysa både paraden og solidaritetsmarkeringa sjølve, eller at politiet først tilrådde ei avlysing før Oslo Pride gjekk ut. Oslo Pride valde sjølv å gå ut i media og avlysa arrangementet. Dei sa dette om konsekvensane:

«Oslo Pride mister hele omdømmet sitt internt i det skeive miljøet. Vi er en organisasjon som skal slåss for skeives rettigheter. Vi har akkurat vært utsatt for et terrorangrep. Hele det skeive miljøet er helt avhengig av at vi møtes til en solidaritetsmarkering. Politiet legger det ansvaret på oss. Det setter oss i en ekstremt vanskelig situasjon der vi må stå og forklare og forsvare hvorfor vi har avlyst en solidaritetsmarkering, uten at vi har beslutningsgrunnlaget.»

I handtering av terrorangrep må det vera klart kven som er offer, og kven som er ansvarlege styresmakter. Styresmaktene sitt ansvar skal ikkje leggjast på offeret. Offentlege leiarar har ansvar for sjølv å kommunisera eigne avgjerder. Rett kommunikasjon til rett tid er viktig

krisehandtering. Den som er offer, treng ei oppleving av å verta sett, ei oppleving av kommunikasjon og ei oppleving av at andre tek ansvar.

Audun Lysbakken (SV) [14:14:19]: Det er i dypt alvor vi med denne saken går inn i både hendelsesforløpet og konsekvensene av at Norge enda en gang ble rammet av terror. 25. juni-saken har mange sider, men det viktigste stedet å begynne er med vår respekt for og solidaritet med dem som på ulike vis ble rammet, dem som ble truffet av kulene, dem som har slitt med sår og minner i tiden etterpå, og vår respekt for dem som grep inn, og for dem som hele veien etterpå har jobbet for trygghet for den skeive befolkningen i Norge, for rettferdighet og for at det som skjedde, skulle bli ordentlig ettergått. Jeg har også lyst til å uttrykke min takknemlighet og respekt for Oslo Pride og støttegruppen og de andre som også har kommet med veldig viktige innspill til komiteen i arbeidet.

Utvalgets konklusjon, som komiteen også har kommentert i vår innstilling, var altså at det er mulig at angrepet kunne ha vært avverget som følge av et varsel PST mottok fra E-tjenesten fem dager før angrepet inntraff. En sånn konklusjon må selvfølgelig tas på det aller største alvor. Komiteen har også pekt på at manglende oppmerksomhet fra PSTs side om den pågående pride-markeringen var kritikkverdig. Det er avgjørende at PST tar tak i de svakhetene som er avdekket, og at de øker sin oppmerksomhet om utsatte minoriteter som er mulige terrormål.

Det er reist spørsmål om hvorvidt det i PST er tilstrekkelig kompetanse rundt dette. Det er aspekter ved saken som kan tyde på at det ikke er det. Skeive som fiendebilde er noe som mange ekstremister har til felles, enten det er de islamistiske ekstremistene eller mange høyreekstreme miljøer. Kunnskap om ulike trusselut-satte minoriteter og om det ekstreme fiendebildet er selvfølgelig fundamentalt for å kunne skape trygghet, men også for å kunne avverge terror.

SV er bekymret for at vi i løpet av gjennomgangen av denne saken har fått et inntrykk av at terskelen for å opprette forebyggende saker ser ut til å være for høy. Det er vanskelig å forstå at det ikke ble opprettet en sånn sak i forbindelse med Matapour. Vi mener at høringen og komiteens arbeid styrker utvalgets framstilling av hendelsesforløpet, og det er til ettertanke for PST.

Vi har også i innstillingen viet mye plass til spørsmålet om avlysningen av solidaritetsmarkeringen. Hvorfor er det et så viktig spørsmål? Jo, fordi det å kunne gjennomføre en solidaritetsmarkering var svært viktig for å kunne gi uttrykk for sorg, for sinne og for demokratisk deltakelse i en fryktelig alvorlig situasjon. I tillegg har vi vært opptatt av å ettergå om det faktisk var den klokeste

vurderingen, gitt det store potensialet for spontane markeringer i Oslo sentrum den dagen. SV er et av de partiene som peker på at vi mener det ikke ble gjennomført en forholdsmessighetsvurdering, eller en vurdering av fordeler og ulemper, sånn som det burde, og at det er svært uheldig. Komiteen har også enstemmig støttet utvalgets anbefaling på dette området.

Avslutningsvis: Et flertall har tatt opp justisministerens håndtering av kontakten med de skeive organisasjonene og miljøet i etterkant av terroren, og det står også i innstillingen at det ikke er tilfredsstillende at det tok statsråden så lang tid før det ble arrangert et møte, og at det ikke var tettere oppfølging av det skeive miljøet i etterkant av angrepet. «Ikke tilfredsstillende» er i parlamentarisk språkbruk en veldig tydelig melding til statsråden om at det ikke var godt nok, og at vi forventer at det erkjennes.

Carl I. Hagen (FrP) [14:19:52]: I likhet med Audun Lysbakken vil jeg si at dette var en fryktelig hendelse, og at våre tanker ofte har gått til dem som ble berørt, ofrene og de pårørende. Det er som Lysbakken nevnte, litt trist at også komiteen har kommet til å rette en viss kritikk mot justisministeren for den mangelfulle kontakten etterpå med det skeive miljøet og de organisasjonene. Jeg er glad for at det er opplyst at det er blitt bedre senere, og at det nå skal være en tilfredsstillende kommunikasjon mellom justisministeren og Oslo Pride og de som står bak den.

Det er stort sett en samlet komité som går igjennom hendelsene, og det har vært en veldig omfattende saksbehandling, inkludert høring. Derfor er jeg litt forbauset over at verken E-tjenesten eller ledelsen i PST, så vidt jeg kan se, er til stede for å følge debatten som nå foregår. Jeg tror jeg vil gi et tips til justisministeren om kanskje å hviske lederne noe i øret om at det hadde vært fornuftig om de hadde vært til stede og fulgt debatten, og at hun i hvert fall forsikrer seg om at de når de ikke er til stede og hører, skal lese debatten når den foreligger skriftlig.

Det er nettopp erfaringene fra det som ikke virket som det skulle, som er det eneste gode som kan komme ut av dette – at man lærer av de om ikke feil, så litt mer kverdige forhold som skjedde i kommunikasjonen, bl.a. mellom PST og E-tjenesten, særlig før dette fryktelige angrepet.

Det er vel flere av oss som har hørt om det siste møtet før angrepet, hvor PST møtte med tjenestemenn som egentlig ikke var inne i saken, mens E-tjenesten møtte massivt opp for å fortelle om de informasjonen og kunnskaper E-tjenesten hadde, bl.a. e-posten med det brente prideflagget fra en av dem som nå er foreløpig vitne i saken og siktet. At den kommunikasjonen ikke ble tatt alvorlig, og at man ikke koblet E-tjenestens informasjon

med at det er stor fare for at det er noe ved Oslo Pride som det er planlagt å gjennomføre et angrep mot, er for oss, eller i hvert fall for meg, litt uforståelig.

Det beste som kan komme ut av dette, er at særlig PST og også E-tjenesten går igjennom sin kommunikasjon seg imellom, slik at de får en mye bedre forståelse av de budskap som blir gitt. Vi får håpe at de signalene som er kommet fra ledelsen i PST, i ettertid også vil være synonyme med det som skal skje i tiden fremover.

Det samme gjelder omstendighetene omkring avlysningen av solidaritetsmarkeringen – om hvem som tok ansvar for å fatte beslutningen, om det var råd som ble gitt til Oslo Pride, eller om det var en beslutning. Jeg savner at også myndighetspersoner tar ansvar for å fatte vedtak på den korrekte måte og ikke formidler problemene og ansvaret over til private. Det offentlige må ta et mye større ansvar.

Jeg håper – for å ha det ene budskapet – at de involverte myndighetspersoner i PST, E-tjenesten og Oslo politiet nøye studerer det som står i vår samlede innstilling, som er en gjennomgang av hele saken, sånn at man trekker lærdom for fremtiden av denne fryktelige hendelsen, som noen av oss dessverre vurderer at kanskje kunne vært unngått hvis myndighetene og myndighetspersonene hadde håndtert den på en bedre og mer samvittighetsfull måte.

Seher Aydar (R) [14:24:51]: Jeg vil starte med å si til alle som både var direkte mål for terroreren, og som på ulike måter har blitt berørt, og som har delt erfaringene sine: Tusen takk!

Dette har vært en krevende sak å behandle, noe jeg tror flere av oss har kjent på. Natt til 25. juni ble to mennesker drept, mange ble fysisk skadet, og enda flere mennesker har blitt merket for livet med skader som ikke synes fysisk på kroppen, men som i aller høyeste grad preger livet vårt og livet deres.

Utallige mennesker fikk sitt liv snudd på hodet i en terroraksjon mot det skeive miljøet – midt under pride, midt under det som skulle være en fest, en feiring av kjærlighet og frihet, men også en dag som er til for å hedre alle de som før oss har stått på barrikadene, de som fortsatt står på barrikadene for frigjøring og retten til å være den de er og kunne elske den de vil, og for å kunne leve med den de elsker. Pride oppsto som en minnemarkering etter Stonewall-opprøret i 1969, en serie med spontane protester fra homomiljøet i USA etter at politiet angrep The Stonewall Inn, en bar som bl.a. homofile, lesbiske og transpersoner i New York pleide å bruke. Pride er med andre ord ikke bare en fest for og en feiring av kjærlighet og mangfold, det er også en kampdag. Jeg ville starte med det for å minne oss på hva det er som ble angrepet.

25. juni-rapporten, fra utvalget som skulle granske angrepet, var nedslående. Utvalgets konklusjon var at angrepet sannsynligvis kunne blitt avverget dersom PST hadde opprettet en forebyggende sak mot Zaniar Matapour. Utvalget konkluderte videre med at angrepet kunne vært avverget dersom PST hadde fulgt opp varslene de mottok fra E-tjenesten kun dager før angrepet. Det skeive miljøet og deres trygghetsfølelse ble sviktet av dem som er satt til å passe på vår felles trygghet, og vi må sørge for at det aldri skjer igjen. Derfor er det enormt viktig at rapportens mange anbefalinger følges opp, og at regjeringen og justisministeren følger arbeidet tett. Jeg forventer også at justisministeren holder Stortinget orientert, og at hun sørger for at det skeive miljøet involveres og blir hørt. Justisministeren skal ta ordet senere, og jeg håper vi får en god redegjørelse om hvordan arbeidet hittil har blitt fulgt opp.

Samtidig som de overlevende sitter med dype arr, har de i stor grad blitt overlatt til seg selv. Oppfølging og ivaretagelse fra det offentlige har vært fraværende. De frivillige har gjort en uvurderlig innsats for de etterlatte og overlevende etter angrepet 25. juni, og jeg vil takke det fellesskapet for deres arbeid. Men det tunge ansvaret skal aldri legges på frivillighetens skuldre. Det er det offentliges ansvar å sørge for ivaretagelsen av dem som er utsatt for kriser og terror.

Jeg, sammen med mange andre, reagerte på at den planlagte solidaritetsmarkeringen få dager etter terrorangrepet ble avlyst. Til tross for den avlyste solidaritetsmarkeringen samlet tusenvis av mennesker seg utenfor Oslo rådhus. Vi samlet oss, vi gråt, vi var sinte, og vi var redde. Men vi sto sammen, for det var akkurat det vi trengte. Den usikkerheten avlysningen skapte, burde ha vært unngått. I ukene som fulgte, ble flere skeive arrangementer avlyst.

De skeive miljøene er en utsatt minoritet og har et særlig behov for vern av sine menneskerettigheter, inkludert forsamlingsfriheten. 25. juni-utvalget trekker fram at myndighetenes manglende vilje eller evne til å beskytte det skeive miljøet under solidaritetsmarkeringen for mange også var en belastning, i tillegg til selve angrepet.

At justisminister Mehl brukte nærmere ett år på å arrangere et møte med de skeive organisasjonene, og at det skeive miljøet ikke ble fulgt tettere opp i etterkant av angrepet, er mildt sagt ganske problematisk.

Vi berører mange punkter i denne innstillingen, og det er egentlig veldig mye å si. Det viktigste er at vi aldri må la det skje igjen, for den utryggheten som mennesker ble utsatt for, kan vi og bør vi gjøre alt vi kan for å avverge, og når det først har skjedd, må ingen mennesker føle seg alene.

Grunde Almeland (V) [14:30:01]: Det er snart to år siden enkeltpersoner, et helt miljø og Oslo ble rammet av et terrorangrep ved London pub.

Det er snart ett år siden vi fikk justisministerens redegjørelse om oppfølging av 25. juni-rapporten, og da vi debatterte denne redegjørelsen i fjor, sa jeg at det er noe av det mest alvorlige jeg har lest i min tid som stortingsrepresentant. Gjennom det siste året har det skjedd ganske mye i norsk politikk, men jeg mener fortsatt det samme: at dette er det mest alvorlige jeg har lest i min tid som stortingsrepresentant. Det er fordi de feilene som utvalget peker på, som vi i komiteen stiller oss bak vurderingen om, har fått så store konsekvenser.

Og til alle dere som er berørt: Vit at det ikke tas lett på dette. Det fryktelig vonde som dere måtte oppleve, og som dere fortsatt står i, er en urett som ingen fortjener. Noe så vondt er det ikke meningen at enkeltmennesker skal takle, og i alle fall ikke alene. Derfor er det vår plikt å sørge for at dere ikke står alene.

Innledningsvis vil jeg også takke de modige enkeltpersonene som sto opp og viste handlekraft den natten. Uten dem ville dette fort gått så uendelig mye verre.

Det er også klart, også for Venstre, at det er PST som sitter med hovedansvaret for de feilene som er begått. Og la meg si innledningsvis, for det er også viktig å si, at det er min klare oppfattelse at dagens ledelse i PST ser dette, at de tar ansvaret på alvor, og at de er klare for å rydde opp og forbedre seg. Det er jeg glad for, men samtidig skulle man bare ikke forvente noe mindre.

«Kunne vært forhindre», «kunne vært avverget» – det er tunge ord å lese. Selv om vi selvsagt vet at det ikke er sikkert at det ville blitt forhindre, er det likevel alvorlig å lese at muligheten for det var der dersom man faktisk tok i bruk de verktøyene som PST allerede hadde. Blant annet ble det ikke opprettet en forebyggende sak mot Matapour i månedene fram til angrepet. Det er fortsatt uforståelig for meg å se at det ikke ble opprettet en forebyggende sak om en person som PST selv beskrev hadde ISIL-sympatier og voldspotensial, en person som ble stoppet av politiet et par måneder før angrepet i en bil hvor politiet fant kniver, ingen mobiltelefon, i en bil sammen med Bhatti, som mildt sagt var velkjent for PST. At det heller ikke etter den hendelsen nådde opp i PSTs prioriteringer å opprette en forebyggende sak, er vanskelig å skjønne.

Hvordan går det? Det er et ganske enkelt spørsmål å stille, men jeg vet at for mange har det vært veldig vanskelige svar å gi på det spørsmålet. Det som kanskje opprører meg mest, er at det er så få som har stilt det spørsmålet på de to årene som har gått. Det er uforståelig for meg at justisministeren i løpet av de to årene ikke har vist ønske nok om å vite hvordan det går med dem som er berørt etter terroren, og at det først er når komiteen i

sin innstilling ber om at det settes i gang oppfølgingsforskning, at statsråden reagerer. Jeg er glad for det utspillet som kom i går, der statsråden sa at de vil sette i gang nødvendig oppfølgingsforskning – men det kommer to år for sent. Det var ingen grunn til å vente fram til nå med å starte og stille de spørsmålene. Det kunne man begynt med tidligere.

Det er mye å lære av det som har skjedd, og dette er også en tid for å se framover på hva vi skal gjøre i fellesskap. En av de tingene jeg vil avslutte med å anerkjenne, er det utrolig viktige arbeidet sivilsamfunnet og frivilligheten uansett vil måtte gjøre i denne typen situasjoner. Og jeg tror vi må ta inn over oss at det er et arbeid vi må ha i beredskapsarbeidet vårt, at vi legger til rette for at kan gjøres, at ikke støttegrupper og organisasjoner må slite parallelt med å finne finansiering for å gjøre en helt nødvendig oppgave. Det er grunnen til at vi i et eget forslag også ber statsråden om å se på hvilke modeller man kan ha for nettopp den typen beredskapspott. Med det tar jeg også opp det forslaget som Venstre er med på.

Presidenten [14:35:09]: Da har representanten Grunde Almeland tatt opp det forslaget han refererte til.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [14:35:32]: Det var viktig at oppfølgingen av 25. juni-rapporten kom på kontroll- og konstitusjonskomiteens bord i fjor. Dette var en helt nødvendig respons på en rapport som viste at norske myndigheter i stor grad hadde sviktet da det gjaldt som mest. Jeg vil også takke komiteen for et godt samarbeid i behandlingen av saken. Jeg har opplevd en komité som har tatt saken på svært stort alvor, og som har jobbet nøye med å redegjøre for hva som faktisk skjedde, og hvordan det kunne vært unngått. Det reflekteres også i innleggene i dag.

Det er særlig tre saker som har vært viktig for meg og Miljøpartiet De Grønne å ta opp i denne behandlingen. For det første er det fortsatt et traume for mange at angrepet trolig kunne vært unngått. Her vil jeg særlig peke på varselet som E-tjenesten overleverte til PST. Jeg mener at det er en svakhet i EOS-utvalgets melding at kvaliteten i overleveringen fra E-tjenesten til PST ikke ble vurdert, særlig ettersom PST pekte på dette som en av årsakene til sin nedvurdering av varselet som de mottok. Så lenge årsaken til at PST valgte å ikke ta E-tjenestens vurderinger til følge er ukjent, er det vanskelig å rette opp i det som gikk galt. Og la meg ettertrykkelig si at dersom det er samarbeidsproblemer mellom E-tjenesten og PST, er dette svært bekymringsverdig.

For det andre har de som ble utsatt for angrepet, opplevd at de i stor grad har blitt overlatt til seg selv. Det skeive miljøet melder at justis- og beredskapsministeren var fraværende i tiden etter terrorangrepet. Det første møtet mellom de skeive organisasjonene og justisministeren

var 31. mai 2023, nesten et år etter angrepet. Organisasjonene meldte at de da opplevde et møte uten agenda. På den måten har kampen for ikke å glemme i stor grad blitt overlatt til de overlevende selv, slik også overlevende og etterlatte etter terrorangrepene 22. juli 2011 og 10. august 2019 har opplevd. Heldigvis finnes det frivillige initiativ, slik som Støttegruppa 25. juni, som ble stiftet 6. mars 2023. De har gjort en fantastisk jobb med å samle og formidle erfaringer, tanker og behov fra de berørte etter terrorangrepet og viser hvorfor frivillige initiativ er så viktige. Likevel er det viktig at ansvaret for oppfølgingen ikke legges på frivillige alene. Arbeidet med å stifte en ny organisasjon, finne finansiering og i tillegg følge opp terrorutsatte, rettssaker og politiske behandlinger krever veldig mye av enkeltpersoner. Frivillige initiativer etter slike ekstreme hendelser må støttes med tilstrekkelig finansiering. Derfor fremmer vi et forslag sammen med Rødt, SV og Venstre for å få på plass en beredskapspott til støtte for sivilsamfunnet.

For det tredje mener jeg at det fortsatt er grunn til å sette spørsmålsteget ved hvorvidt skeive og andre utsatte grupperes forsamlingsfrihet blir tilstrekkelig ivaretatt. Ofte vil det være disse gruppene som må vike for den menneskerettslige sikringsplikten. I etterkant av terrorangrepet 25. juni har det vært flere tilfeller hvor arrangementer for skeive har blitt avlyst av sikkerhetsmessige årsaker, f.eks. Skeiv Ungdoms sommerleir i 2022 og Redd Barnas pridefestival for barn i Bergen i mai 2023. Sannsynligvis er det ytterligere flere arrangementer som ikke har blitt arrangert, fordi de ikke har opplevd det som trygt. Jeg mener at myndighetene har et klart ansvar for å stille opp med tilstrekkelige sikrings- og sikkerhetstiltak, slik at utsatte grupper kan samles også når sikkerhetssituasjonen er uklar. Alternativet er at de som ønsker å true disse gruppene til taushet, vinner.

Jeg vil avslutte med å si at selv om denne saken nå er ferdigbehandlet i Stortinget for denne gang, skal ikke de overlevende og etterlatte stå alene i kampen om å ikke glemme. La oss alle fortsette å snakke om hva som faktisk skjedde på London Pub og Per på Hjørnet 25. juni 2022, og la oss sørge for at det aldri skjer igjen.

Statsråd Emilie Mehl [14:40:23]: Terroren for snart to år siden, som vi diskuterer i dag, har påvirket mange i Norge. Det er mange som fortsatt kjenner på uro, fortvilelse og utrygghet.

Det var et angrep som skjedde under årets største feiring av mangfold, kjærlighet og et samfunn for alle. Angrepet er fortsatt under etterforskning og blir behandlet i rettsapparatet, men det er ingen tvil om at det rokket ved viktige verdier i det norske samfunnet.

Regjeringen og jeg tar oppfølgingen av det brutale angrepet 25. juni på det aller største alvor, og det har vi

gjort siden den natten da vi først ble varslet om det som hadde skjedd. Det har vært viktig for oss å møte angrepet med tiltak, at vi lærer, og at tiltakene gjør at vi kan forbedre oss.

Det ble raskt satt i gang en evaluering av politiet og PSTs håndtering av saken. Da evalueringsrapporten kom, ba jeg om at Politidirektoratet og PST umiddelbart utarbeidet oppfølgingsplaner, med frister for gjennomføring og rapportering.

Innenfor justissektoren har vi tatt flere grep for å styrke våre virksomheter. Regjeringens dialog med berørte er også en del av arbeidet.

Å forebygge og avverge terror er krevende oppgaver. Jeg merker meg at komiteen oppfatter styrkingen av PST som positiv. Som samfunn har vi høye forventninger til PST og hvordan de løser oppgavene sine. Samtidig må vi anerkjenne hvor krevende deres mandat er.

I et åpent demokrati vil det alltid finnes risiko, men PSTs virksomhet og arbeid handler om å redusere denne risikoen mest mulig.

I mitt brev til kontroll- og konstitusjonskomiteen 19. april redegjorde jeg for hvordan vi følger opp evalueringsutvalgets anbefalinger. Jeg vil særlig trekke fram at det er igangsatt flere tiltak for å bidra til at samhandlingen mellom PST og E-tjenesten skal være tett og preget av tillit. Her har tjenestene satt i gang viktige tiltak. Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet har også god dialog i den oppfølgingen.

PSTs arbeid med åpenhet og kommunikasjon med befolkningen om trusselbildet er også svært viktig, og noe vi lærte av knyttet til denne hendelsen. PST har f.eks. utarbeidet trusselvurderinger om folkesamlinger og større arrangementer i 2024, samt om pridearrangementer. Disse er tilgjengelige for alle på tjenestens nettsider. Hensikten er å gi informasjon til publikum og ikke minst beslutningsstøtte til politiet og arrangører som vurderer sikkerhetstiltak.

Nylig hadde vi også en egen trygghetskonferanse for pridearrangører fra hele landet basert på et veldig godt innspill fra Oslo Pride og de skeive organisasjonene. Jeg er glad for den dagen. Det var en fin dag, og jeg opplever at konferansen ble godt mottatt. Det var også en del av arbeidet med å forsterke dialogen mellom politiet og PST og trusselutsatte grupper.

For å møte den sikkerhetspolitiske situasjonen og utviklingen i trusselbildet, er det nødvendig å gi politiet og PST hensiktsmessige rammebetingelser for å løse sitt samfunnsoppdrag. I og med at vi har lagt fram revidert nasjonalbudsjett i dag, vil jeg også nevne at vi foreslår å øke bevilgningen til politiet og PST for 2024 med til sammen 1,9 mrd. kr i revidert nasjonalbudsjett.

Oppfølging av berørte etter alvorlige hendelser, som den vi snakker om i dag, er svært viktig. Regjeringen

har også i forbindelse med RNB imøtekommet komiteens forslag om oppfølgingsforskning. Vi foreslår å støtte et prosjektforslag fra Støttegruppa 25. juni og Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress om en studie om sammenhenger mellom samfunnsrespons, konsekvenser og samfunnssikkerhet over tid etter terror. Jeg vil også rette en takk til Støttegruppa 25. juni for å ha løftet fram dette i sin dialog med meg.

Det har det siste året blitt vedtatt viktige lovendringer som skal sette PST og politiet bedre i stand til å håndtere et endret trusselbilde. Det vil sette PST bedre i stand til å forebygge terror. I tillegg kommer styrkingen av PST som organ.

Avslutningsvis vil jeg takke komiteen for deres grundige behandling av denne saken, som har gjort dypt inntrykk på alle i dette rommet, og mange flere. Behandlingen har vært viktig for å belyse forskjellige sider av saken. Jeg satte også pris på høringsrundene. I tillegg er den konkrete etterforskningen politi og påtalemyndighet utfører, selvfølgelig også svært viktig for å få enda flere svar i en sak hvor det dessverre fremdeles er ubesvarte spørsmål.

Statsråd Bjørn Arild Gram [14:45:43]: Jeg vil begynne med å rette en takk til alle som har bidratt til å belyse myndighetenes håndtering av masseskytingen 25. juni 2022.

Rapporten fra 25. juni-utvalget, kontrollhøringene i Stortinget høsten 2023 og EOS-utvalgets undersøkelser av E-tjenestens rolle i saken gir folket og samfunnet forståelse for hva som har skjedd. Det gir også myndighetene viktig lærdom og et grunnlag for å styrke beredskapen ytterligere. Dette er viktig for tilliten til demokratiet.

E-tjenesten har de siste ti årene gjennomgått en betydelig modernisering og styrking, og det er lagt stor vekt på styring og kontroll med tjenesten. Det har vært viktig for at samfunnet skal ha tillit til at E-tjenestens virksomhet er styrt og fungerer i tråd med samfunnets interesser og de beskyttelsesbehovene som vi har.

Som konstitusjonelt ansvarlig for E-tjenesten er jeg selvsagt betrygget over at EOS-utvalgets funn knyttet til E-tjenestens rolle i 25. juni-saken samsvarer med de vurderingene mitt eget departement har gjort gjennom forvaltningskontrollen. Utvalget avdekket at det ikke foreligger brudd på forbudet i E-tjenestens virksomhetsutøvelse mot å framprovosere handlinger som ellers ikke ville ha blitt begått. Det er heller ikke funnet holdepunkter for at E-tjenestens kildeføring medførte at angrepet ble mer alvorlig enn det ellers ville ha blitt. Utvalget konkluderer også med at E-tjenesten overholdt, på rettidig vis, sin varslings- og rapporteringsplikt.

Samtidig er det all grunn til å understreke at samarbeid og tillit er et forhold mellom to parter som ikke kan

vedtas. Det må arbeides med hver dag, på alle organisatoriske nivåer, og det er et felles ansvar. Det tar regjeringen, jeg og mitt departement på alvor. Det gjør også E-tjenesten. Styrkingen av samarbeidet mellom E-tjenesten og PST tillegges stor vekt av hele organisasjonen, og Forsvarsdepartementet følger dette nøye gjennom styring og kontroll og vil rutinemessig fortsette å følge dette. Det handler om kontinuerlig forbedring og om samfunnets trygghet.

Presidenten [14:47:55]: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Henriksen (A) [14:48:12]: Et grundig arbeid i komiteen er nå kommet til veis ende for oss rent arbeidsmessig. Jeg vil takke komiteen for et grundig arbeid med saken. Ja, det har tatt lang tid å komme fram til disse ordene på papir. Selv om akkurat det kan være den minste jobben i denne saken, er det likevel viktig at det er et samlet storting som står bak innstillingen og kritikken mot PST.

For de mange direkte og indirekte berørte vil terrorhandlingen leve videre. Det viktigste oppfølgingspunktet framover vil være å sikre at pårørende til dem som ble drept, de som greip aktivt inn og forhindret at flere liv gikk tapt, og de mange skeive som har fått livet sitt endret etter dette, blir godt ivaretatt. De vet, og har fått en smertelig påminnelse om det i denne saken, at det er miljøer i samfunnet som opplever at deres verdier er truet når skeive får retten til å være skeive. Det handler ikke bare om å elske den man vil, selv om det ligger i kjernen av friheten. Det handler om å få være den man er, og ha statens beskyttelse til å være nettopp det. Dette er kjernen i et velfungerende demokrati: at det skal beskytte innbyggerne uavhengig av deres tro, etnisitet, seksuelle preferanser, om det er urfolk, minoritet, majoritet eller skeive. I et demokrati skal alle ha lov til å ytre sine meninger, men ikke bruke trusler, vold eller makt mot dem man er uenig med. Det er den demokratiske forpliktelsen.

De demokratiske verdiene utfordres stadig over hele verden, også i Norge. Drapene på Benjamin Hermansen og Arve Beheim Karlsen er drap på enkeltpersoner. Terroren på Utøya 22. juli og i Al-Noor-moskeen 10. august var terrorhandlinger mot grupper slik terrorhandlingen den 25. juni 2022 var. Det samme tankegodset ligger bak: Noen har ikke livets rett fordi de er den de er. Det er en skremmende ideologi, en ideologi vi må bekjempe med alle demokratiske virkemidler. Det er grupper i samfunnet vårt som ikke vil ha demokrati. Heldigvis er de små, og heldigvis har myndighetene oftest kontroll over disse aktørene og miljøene. Som i andre hendelser var det også denne gang enkeltpersoner som satte livet sitt i fare for å redde andre. De fortjener den dypeste

respekt fra oss. Espen Evjenth, leder for støttegruppen, sa i høringen:

«Det som står klarest igjen for oss i støttegruppa etter 25. juni-utvalgets rapport, er vissheten om at dette angrepet muligens kunne ha vært avverget.»

Nok en gang var det svikt i arbeidet med å sette sammen flere puslespillbrikker til en helhetlig fortelling. Samtidig erkjenner vi at det aldri vil være mulig å avverge alt. Fortsettelsen og oppfølgingen av dem som var berørt, er nå av det viktigste for oss som samfunn, for dette var ikke bare et angrep på de skeive, det var et angrep på et demokratisk samfunn.

Helt til slutt kan jeg få legge til at så vidt vi er gjort kjent med, og som det også ble sagt i komiteen, var det et møte mellom justisministeren og de berørte den 4. oktober.

Presidenten [14:51:32]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Det ringes til votering.

Votering

Statsråd Emilie Mehl overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten [15:04:47]: Stortinget går da til votering og voterer først over resterende saker fra tirsdag 7. mai, dagsorden nr. 77.

Votering i sak nr. 9, debattert 7. mai 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om å sikre at norsk kommersielt skogbruk bidrar til å nå målene i naturavtalen (Innst. 288 S (2023–2024), jf. Dokument 8:97 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem ti forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 4–9, fra Rasmus Hansson på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 10, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Venstre

Det voteres over forslag nr. 10, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste et forbud mot hogst og andre skogbrukstiltak i hekketiden i skog med høy tetthet av hekkende fugl.»
Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 91 mot 9 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.32)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4–9, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen revidere forskrift om berekraftig skogbruk med mål om at forskriften på selvstendig grunnlag stiller alle nødvendige hovedkrav til miljøhensyn som forventes av skogbruket, og at forskriften eksplisitt legger til rette for straffeforfølgelse av grove brudd.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste et forbud mot hogst i hekketiden.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å ta inn en generell meldeplikt for hogst i skogbrukslova § 11.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en endring i skogbrukslova § 11 som gjør det uttrykkelig at alle kommuner står fritt til å innføre meldeplikt på hogst og andre skogbrukstiltak på de arealer og for de formål kommunen selv ønsker.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at skogarealer eid av Statskog SF som er aktuelle for vern, skal vernes vederlagsfritt.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere utbyttet fra Statskog SF i år der selskapet verner nytt skogareal.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.52)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:97 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om å sikre at norsk kommersielt skogbruk bidrar til å nå målene i naturavtalen – vedtas ikke.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1–3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om å gjøre kommersiell skogsdrift i Norge til en aktiv bidragsyter for å oppfylle forpliktelsene i naturavtalen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i samråd med skognæringen, gjennomgå Norsk PEFC Skogstandard for å sikre at standardene samlet sikrer bevaring og oppbygging av naturmangfold i skog som drives kommersielt.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå tilskuddsordningene under verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket og Landbrukets utviklingsfond (LUF), med mål om å fase ut subsidier til skogbruk som bidrar til svekket naturtilstand i produksjonsskog, herunder tilskudd til drift i vanskelig terreng, tilskudd til skogsbilveier, tilskudd til tettere planting og tilskudd til gjødsling.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen vedtatt med 83 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.28)

Votering i sak nr. 10, debattert 7. mai 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i lov om elektroniske tillitstjenester (adgang til innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret) (Innst. 282 L (2023–2024), jf. Prop. 52 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i lov om elektroniske tillitstjenester (adgang til innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret)

I

I lov 15. juni 2018 nr. 44 om gjennomføring av EUs forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked skal ny § 1 a lyde:

§ 1 a. *Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret*

Utstedere av elektroniske identitetsbevis kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Fol-

keregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven.

Departementet gir forskrift om hvilke opplysninger som kan innhentes.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11, debattert 7. mai 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i utdanningsstøtteleven (beregning av rente på utdanningslån under utdanningen for særlige ordninger mv.) (Innst. 283 L (2023–2024), jf. Prop. 58 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i utdanningsstøtteleven (beregning av rente på utdanningslån under utdanningen for særlige ordninger mv.)

I

I lov 3. juni 2005 nr. 37 om utdanningsstøtte gjøres følgende endringer:

§ 9 skal lyde:

Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen) regner renter av lånet når utdanningen er avsluttet eller avbrutt eller når låntakeren ikke lenger mottar støtte fra Lånekassen. For særlige ordninger kan Lånekassen regne renter av utdanningslånet fra utbetalingstidspunktet, dersom det er fastsatt av Stortinget.

Lånekassen regner renter etter regler fastsatt av Stortinget. Departementet gir utfyllende forskrifter om fastsettelse og belastning av renter, og om rentebelastning for særlige ordninger etter første ledd andre punktum.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 82 mot 18 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.32)

Videre var innstilt:

§ 10 tredje ledd skal lyde:

Gjelden kan ettergis, helt eller delvis, etter rammer fastsatt av Stortinget, *blant annet* når låntaker er bosatt i og utøver et yrke i *tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms* eller andre bestemte deler av landet.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 91 mot 3 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.29)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 87 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.48)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 12, debattert 7. mai 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i fagskoleloven (institusjonsakkreditering for fagskoler mv.) (Innst. 290 L (2023–2024), jf. Prop. 64 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kari-Anne Jønnes på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre
- forslag nr. 2, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Det voterer over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å knytte studiepoeng i høyere yrkesfaglig utdanning opp mot European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS).»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.29)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa fremje forslag om finansiering av eit nasjonalt studentombod så raskt som mogleg, seinast i forslag til statsbudsjett for 2025.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre ble med 54 mot 45 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.05)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i fagskoleloven (institusjonsakkreditering for fagskoler mv.)

I

I lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning gjøres følgende endringer:

§ 2 nytt andre ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om unntak fra og nødvendige tilpasninger til lovens regler for enkelte institusjoner som tilbyr fagskoleutdanning.

§ 4 a første ledd tredje punktum skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om *vilkår for å opprette utdanning som i innhold og omfang tilsvarer mellom to og tre års utdanning på fulltid.*

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Akkreditering og kvalitetssikring*

Akkreditering er *et vedtak basert på en faglig vurdering av om en fagskole eller en fagskoleutdanning opp-*

fyller vilkår gitt i eller med hjemmel i denne loven. Akkreditering er et vilkår for å kunne tilby fagskoleutdanning. Akkreditert fagskoleutdanning skal være i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. *NOKUT kan akkreditere utdanninger, fagområder og institusjoner.*

Fagskoler som får akkreditering for fagområde, har fullmakt til selv å opprette og *endre* fagskoleutdanningen innenfor disse fagområdene.

Fagskoler som får institusjonsakkreditering, har fullmakt til selv å opprette og endre fagskoleutdanninger på alle fagområder.

Dersom NOKUT avviser eller avslår en søknad om akkreditering, kan NOKUT i særskilte tilfeller bestemme at fagskolen mister retten til å få behandlet søknader om akkreditering i inntil to år.

Fagskoler skal ha tilfredsstillende interne systemer for kvalitetssikring. Studentevalueringer skal inngå i disse systemene.

Departementet gir forskrift om

- a. vilkår for akkreditering av fagskoleutdanning
- b. vilkår for akkreditering av fagområde
- c. vilkår for institusjonsakkreditering
- d. krav til kvalitetssikringssystemer og kvalitetsarbeid.

Ny § 5 a skal lyde:

§ 5 a *Tilsynsmyndighet og fagskolenes ansvar ved tilsyn*

NOKUT skal føre tilsyn med fagskolers kvalitetsarbeid og med at fagskoler oppfyller vilkårene for akkreditering.

Fagskoler skal legge til rette for at NOKUT skal kunne utføre tilsyn. NOKUT kan kreve nødvendige og relevante opplysninger og redegjørelser for å kunne utføre tilsyn.

Fagskolens styre skal iverksette tiltak for å sikre at de berørte studentene ved en fagskoleutdanning som blir nedlagt etter tilsyn, får gjennomført påbegynt utdanning på en tilfredsstillende måte. Tiltakene skal være godkjent av NOKUT.

Departementet kan gi forskrift om NOKUTs tilsyn.

Ny § 5 b skal lyde:

§ 5 b *Tilsyn med kvalitetsarbeid*

Ved tilsyn med fagskolens kvalitetsarbeid kan NOKUT pålegge fagskolen å rette opp forhold innen en gitt frist dersom kvalitetsarbeidet ikke er tilfredsstillende.

Dersom forholdene fortsatt ikke er tilfredsstillende etter fristens utløp, kan NOKUT etter nytt tilsyn vedta at fagskolen ikke får behandlet nye søknader om akkreditering. NOKUT kan også trekke tilbake institusjonsakkrediteringen eller akkreditering av berørte fagområder og fagskoleutdanninger.

Fagskolen kan kreve et nytt tilsyn med kvalitetsarbeidet ett år etter at vedtaket etter andre ledd ble fattet.

Dersom NOKUT i tilsynet kommer til at forholdene er tilfredsstillende, får fagskolen tilbake akkrediteringene og kan igjen få behandlet søknad om akkreditering.

Ny § 5 c skal lyde:

§ 5 c *Tilsyn med akkreditering*

Ved tilsyn med om vilkårene for akkreditering er oppfylt, kan NOKUT pålegge fagskolen å rette mangelfulle forhold innen en gitt frist. For fagskoler med fagområde- eller institusjonsakkreditering kan NOKUT samtidig vedta at akkrediteringen midlertidig trekkes tilbake.

Dersom fristen for å rette forholdene er utløpt og vilkårene fortsatt ikke er oppfylt, kan NOKUT etter nytt tilsyn trekke tilbake akkrediteringen. Dersom NOKUT vurderer at det er uforholdsmessig å trekke tilbake akkrediteringen, kan NOKUT i stedet vedta at fagskolen ikke får behandlet søknader om akkreditering i inntil ett år.

Dersom en fagskole fratras en akkreditering etter denne paragrafen, kan NOKUT i særskilte tilfeller vedta at fagskolen ikke får behandlet nye søknader om akkreditering i inntil to år.

§ 7 nytt tredje ledd skal lyde:

Den som har søkt om godkjenning ved å bruke falske vitnemål, andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt av falske institusjoner, skal få dokumentene inndratt og skal ikke få godkjent utdanningen. Det kan gis en karantenetid i inntil ett år. En godkjenning som er gitt på grunnlag av dokumenter som nevnt i første punktum, skal annulleres. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av departementet, jf. § 20 femte ledd, er klageinstans.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd.

§ 14 a første ledd skal lyde:

Fagskolestudenter skal ha tilgang til et nasjonalt studentombud.

§ 15 nytt sjettede ledd skal lyde:

En student har rett til å varsle om kritikkverdige forhold ved fagskolen. Gjengjeldelse mot studenten som varsler, er forbudt.

Nåværende sjettede ledd blir nytt sjuende ledd.

§ 16 overskriften skal lyde:

§ 16 *Opptaksgrunnlag*

§ 16 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om at fagskolene i særskilte tilfeller kan gi dispensasjon fra kravet om full-

ført og bestått videregående opplæring ved opptak til en utdanning dersom søkerne har de nødvendige faglige forutsetningene for den aktuelle utdanningen.

§ 16 a tredje ledd skal lyde:

Den som har søkt opptak til utdanning etter § 16 ved bruk av falske vitnemål eller andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt av falske institusjoner, skal få dokumentene inndratt og skal ikke gis opptak til utdanning ved fagskolen i inntil ett år. Et opptak som er gitt på grunnlag av dokumenter som nevnt i første punktum, skal annulleres. Vedtak om inndragning og vedtak om karantenetid ved en fagskole skal treffes av styret selv eller institusjonens klagenemnd med to tredjedels flertall. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av departementet, jf. § 20 femte ledd, er klageinstans.

Ny § 16 b skal lyde:

§ 16 b *Gjennomføring av opptak*

Departementet kan gi forskrift om en nasjonal samordning av opptaket til utdanninger ved fagskoler, og om nasjonale opptaksregler, blant annet om opptaksgrunnlag, rangering av søkerne og klagebehandling.

Den nasjonale opptakstjenesten kan behandle personopplysninger om en søker når det er nødvendig for å behandle en søknad om opptak. Personopplysninger som er nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, kan behandles dersom den registrerte har gitt opplysningene eller tillatelse til å innhente dem.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger ved gjennomføring av opptak, blant annet om formålet med behandlingen, om behandlingsansvar, om hvilke personopplysninger som kan behandles, om bruk av automatiserte avgjørelser, og om adgangen til innhenting, viderebehandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

§ 17 andre ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir andre ledd.

Ny § 17 a skal lyde:

§ 17 a *Studiepoeng*

Studiepoeng er en betegnelse på læringsutbytte og normert studietid. Det gis 60 studiepoeng for læringsutbytte oppnådd på bakgrunn av tilsvarende ett års bestått fagskoleutdanning på heltid. Ett års fagskoleutdanning på heltid tilsvarer normalt ti måneder.

Dersom fagskoleutdanningen er inndelt i emner, skal hvert emne tildeles studiepoeng etter den relative vekten det har i arbeidsbelastning for studentene og læringsutbytte innenfor utdanningen. Studiepoeng skal brukes ved vurdering av godskrivning av utdanning mellom fagskoler og i karakterutskrifter for gjennomførte emner fra fagskoleutdanning.

Antallet oppnådde studiepoeng skal fremgå av vitnemål og annen dokumentasjon for fullført fagskoleutdanning.

§ 26 første ledd skal lyde:

Fagskolen skal gjennom hele utdanningen gjøre en løpende skikkethetsvurdering av alle studenter som er omfattet av kravet om slik vurdering. Fagskolen fastsetter i forskrift hvilke utdanninger som er omfattet av skikkethetsvurdering. En skikkethetsvurdering skal vise om en student har de nødvendige forutsetningene for å kunne utøve et yrke.

§ 26 femte ledd skal lyde:

Departementet gir forskrift om skikkethetsvurdering, blant annet om kriterier for vurderingen, saksbehandlingen og skikkethetsnemnd.

§ 28 første og andre ledd skal lyde:

En gravid student har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er i perioden mellom tre uker før fastsatt termin dato og seks uker etter fødsel. Barnets andre forelder har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er innenfor to uker etter fødselen. Departementet kan gi forskrift om rett til utsatt eksamen på grunn av fødsel.

En student som får barn under utdanningen, har rett til permisjon fra utdanningen under svangerskapet og til omsorg for barn. I permisjonsperioden har studenten fortsatt status som student ved fagskolen og har rett til å gjenoppta utdanningen på samme nivå som før permisjonen. Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-5 og § 12-7 gjelder så langt de passer.

Nåværende andre og tredje ledd blir tredje og nytt fjerde ledd.

Ny § 28 a skal lyde:

§ 28 a *Permisjon fra utdanning*

Studenter har rett til permisjon fra utdanningen når de er i tjeneste etter forsvarsloven § 17, når de har verv i studentpolitiske eller folkevalgte organer, og når det foreligger andre særlige grunner. Studentene skal få permisjon så lenge behovet tilsier det, og behovet må kunne dokumenteres.

I permisjonsperioden har studenten fortsatt studierett og rett til å gå opp til eksamen ved fagskolen.

Fagskolene kan gi forskrift om permisjon.

§ 37 første ledd skal lyde:

Departementet kan ilegge private fagskoler overtredelsesgebyr dersom fagskolen eller noen som opptre på vegne av fagskolen, forsettlig eller uaktsomt overtrer regler som er fastsatt i eller med hjemmel i denne loven.

Ny § 39 a skal lyde:

§ 39 a Fagskolenes behandling av personopplysninger

Fagskolene kan behandle personopplysninger om søkere og studenter når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Fagskolene kan behandle personopplysninger som er nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, dersom det er nødvendig for å behandle saker etter §§ 25 og 26 eller den registrerte har gitt opplysningene eller tillatelse til å innhente dem.

Departementet kan gi forskrift om fagskolenes behandling av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, hvilke personopplysninger som kan behandles, bruk av automatiserte avgjørelser og om innhenting, viderebehandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

II

I lov 8. mars 2024 nr. 9 om universiteter og høyskoler § 17-4 nr. 3 skal fagskoleloven § 4 b tredje og nytt fjerde ledd lyde:

NOKUT er faglig uavhengig i følgende oppgaver:

- a. akkreditering av *institusjoner*, fagområder og fagskoleutdanninger
- b. tilsyn med akkrediterte *institusjoner*, fagområder og fagskoleutdanninger
- c. evalueringer for å vurdere kvaliteten i høyere yrkesfaglig utdanning.

Departementet kan fastsette forskrift om saksbehandlingsregler for NOKUTs virksomhet.

III

Lovens del I gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de ulike bestemmelsene skal begynne å gjelde til ulik tid.

Lovens del II begynner å gjelde straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Stortinget voterer så over sakene på gårdsdagens kart, dagsorden nr. 79.

Votering i sak nr. 1, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Morten Wold og Bård Hoksrud om å stanse videre innføring av Helseplattformen og vurdere andre alternativer der den er tatt i bruk (Innst. 274 S (2023–2024), jf. Dokument 8:52 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem ti forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
- forslag nr. 2, fra Tone Wilhelmsen Trøen på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
- forslagene nr. 3–6, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus
- forslagene nr. 7 og 8, fra Olaug Vervik Bollestad på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 9 og 10, fra Grunde Almeland på vegne av Venstre

Det voterer over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte prosessen med å vurdere å heve kontrakten med Epic.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus ble med 71 mot 27 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.30)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 3, 4 og 6, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse videre utroling av Helseplattformen.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Helse Midt-Norge RHF om å raskt vurdere midlertidige alternativer til Helseplattformen.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en alternativ løsning til Helseplattformen.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus ble med 68 mot 31 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre tilstrekkelig med midler og ressurser til opplæring og involvering når nye sykehus eller kommuner i Helse Midt-Norge RHF tar i bruk Helseplattformen.»

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 93 mot 7 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.09)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Helseplattformen ikke innføres på flere sykehus i Helse Midt-Norge RHF før feil og mangler avdekket ved innføringen på St. Olavs hospital HF er rettet.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 89 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.29)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen revidert nasjonalbudsjett for 2024 på egnet måte informere Stortinget om status og veien videre for Helseplattformen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 75 mot 25 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.48)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte og med hjemmel i Grunnloven § 75 f oversende kon-

trakten, med fullt innsyn, mellom Helse Midt-Norge RHF og leverandør av Helseplattformen, Epic, til Stortinget.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 72 mot 28 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.06)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte oversende kontrakten, med fullt innsyn, mellom Helse Midt-Norge RHF og leverandør av Helseplattformen, Epic, til Stortinget.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 87 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.41)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 10, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av vårsesjonen til Stortinget, og egnet måte, informere Stortinget om status og veien videre for Helseplattformen.»

Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 58 mot 41 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.00)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:52 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Morten Wold og Bård Hoksrud om å stanse videre innføring av Helseplattformen og vurdere andre alternativer der den er tatt i bruk – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 67 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.31)

Votering i sak nr. 2, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo, Olaug Vervik Bollestad, Sandra Bruflot, Kjell Ingolf Ropstad, Erna Solberg og Ingvild Wettrhus Thorsvik om å sikre valgfrihet og kvalitet i rusbehandling (Innst. 269 S (2023–2024), jf. Dokument 8:82 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Bård Hoksrud på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
- forslag nr. 2, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
- forslag nr. 3, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet.

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i lovverket angående samtykkekompetanse innenfor rusbehandling.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.05)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest utvide antall døgnplasser innenfor tverrfaglig spesialisert rusbehandling.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 75 mot 25 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.23)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke ettervernet i rusomsorgen gjennom samarbeid med private og ideelle aktører, sosiale entreprenører og kommuner slik at flere får mulighet til arbeidstrening og annen aktivitet etter rusbehandling og rehabilitering.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 58 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.42)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at det snarest utvikles en tjeneste med integrert ettervern som inkluderer brukerstyrte plasser, i samarbeid med kommunene.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 61 mot 24 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.59)

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at det snarest bygges opp kapasitet i behandlingstilbudet til voldsutsette kvinner med ruslidelse i spesialisthelsetjenesten.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 61 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.17)

Videre var innstilt:

III

Stortinget ber regjeringen sørge for at det igangsettes følgeforskning i forbindelse med videreutviklingen av tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) og integrert ettervern.

Presidenten: Pasientfokus har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at 87 representanter hadde stemt for innstillingen og 1 representant hadde stemt mot.

(Voteringsutskrift 15.17.53)

Presidenten: Da noen ikke har fått avgitt stemme, tar vi voteringen på nytt.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 96 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.04)

Videre var innstilt:

IV

Stortinget ber regjeringen stanse nedbyggingen av døgnplasser innenfor tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB).

V

Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig faglig gjennomgang av det samlede behandlingstilbudet i tverrfaglig spesialisert rusbehandling og legge frem en framskrivning av behovet for dag- og døgnbehandling frem mot 2040.

VI

Stortinget ber regjeringen sikre at personer med rusmiddelavhengighet får tilbud om behandlingstilbud av lang nok varighet.

VII

Stortinget ber regjeringen sikre at pasienter med rusmiddelavhengighet har mulighet til å velge medikamentfrie og/eller recoverybaserte behandlingstilbud.

VIII

Stortinget ber regjeringen sikre at det finnes egne behandlingstilbud for kvinnelige pasienter med rusmiddelavhengighet.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at 50 representanter hadde stemt for innstillingen og 50 representanter hadde stemt imot.

Presidenten: Da har vi stemmelikhet. Er det noen som har trykket feil? Vi tar voteringen på nytt.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 54 mot 46 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.04)

Votering i sak nr. 3, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ane Breivik, Abid Raja, Grunde Almeland, Ingvild Wetrhus Thorsvik, Guri Melby, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo om å gi flere mulighet til å få barn (Innst. 284 S (2023–2024), jf. Dokument 8:87 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Olaug Vervik Bollestad på vegne av Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
- forslagene nr. 2–5, fra Ingvild Wetrhus Thorsvik på vegne av Venstre

Det votes over forslag nr. 4, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede regulering av ikke-kommersiell surrogati i Norge.»
Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 82 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.42)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2, 3 og 5, fra Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å tillate samtidig egg- og sæddonasjon for enslige og par.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå tilbudet av infertilitetsbehandling for å sikre at det er reelt, likeverdig og tilgjengelig.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå det juridiske vernet av barn født av surrogatmor i utlandet, med formål om å styrke barns rettigheter.»

Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 75 mot 24 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.01)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som kan bidra til å innskrenke muligheten nordmenn har for å benytte seg av surrogat tjenester i utlandet, og videreføre det nasjonale forbudet mot surrogati.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 85 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.19)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:87 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ane Breivik, Abid Raja, Grunde Almeland, Ingvild Wetrhus Thorsvik, Guri Melby, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo om å gi flere mulighet til å få barn – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 84 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.52)

Votering i sak nr. 4, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo, André N. Skjelstad, Bård Hoksrud, Bengt Rune Strifeldt og Irene Ojala om å følge opp Stortingets og regjeringens føringer om spesialisthelsetjenestene i Alta og stoppe nedbyggingen av dagkirurgi-tilbudet ved

Klinikk Alta (Innst. 287 S (2023–2024), jf. Dokument 8:94 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Bengt Rune Strifeldt på vegne av Fremskrittspartiet, Rødt og Pasientfokus
- forslag nr. 2, fra Olaug Vervik Bollestad på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
- forslag nr. 3, fra Marian Hussein på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at anbefalingene i rapporten «Utredning og etablering av økt operasjonskapasitet ved Klinikk Alta» følges opp.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 78 mot 22 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.36)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Rødt og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at dagkirurgiaktiviteten ved Klinikk Alta videreføres uten nedbygging eller overflytting av kirurgi til Hammerfest og Kirkenes sykehus.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Rødt og Pasientfokus ble med 77 mot 23 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.56)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en planmessig oppbygging av tjenestetilbudet ved klinikk Alta, samt sikre videreføring av øre-nese-hals dagkirurgi og tannbehandling i narkose.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 84 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.17)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:94 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo, André N. Skjelstad, Bård Hoksrud, Bengt Rune Strifeldt og Irene Ojala om å følge opp Stortingets og regjeringens føringer om spesialisthelsetjenestene i Alta og stoppe nedbyggingen av dagkirurgi-tilbudet ved Klinikk Alta – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 66 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.53)

Votering i sak nr. 5, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Noregs fiskeriavtalar for 2024 og fisket etter avtalane i 2022 og 2023 (Innst. 285 S (2023–2024), jf. Meld. St. 10 (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 10 (2023–2024) – Noregs fiskeriavtalar for 2024 og fisket etter avtalane i 2022 og 2023 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteen innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Sak nr. 6 var interpellasjon.

Votering i sak nr. 7, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeloven mv. (påvirkning fra fremmed etterretning) (Innst. 273 L (2023–2024), jf. Prop. 42 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Alfred Jens Bjørlo satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Prop. 42 L (2023–2024) Endringer i straffeloven mv. (påvirkning fra fremmed etterretning) sendes tilbake til regjeringen.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 67 mot 33 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.41)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i straffeloven mv. (påvirkning fra fremmed etterretning)

I

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

I kapittel 17 skal ny § 130 lyde:

§ 130. Påvirkning fra fremmed etterretning

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som på vegne av eller etter avtale med en fremmed etterretningsaktør bidrar i virksomhet som har til formål å påvirke beslutninger eller den allmenne meningsdannelsen, når virksomheten kan skade betydelige samfunnsinteresser.

Ny § 130 a skal lyde:

§ 130 a. Grov påvirkning fra fremmed etterretning

Grov overtredelse av § 130 straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på

- a. overtredelsens karakter og omfang,
- b. om gjerningspersonen i kraft av sin stilling nyter en særlig tillit,
- c. om overtredelsen av andre grunner er særlig samfunnsskadelig, og
- d. om gjerningspersonen har skaffet seg selv eller andre en betydelig vinning.

II

Lov 22. mai 1981 nr. 23 om embedsed etter Grunnloven § 21 oppheves.

III

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 200 a første ledd skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på en handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 10 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, § 128 første punktum, §§ 129, 130, 136, 136 a, 136 b, 145, 146, 231, 254, 257, 311, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231, eller 340 jf. 231 eller av lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her § 108 femte ledd, kan retten ved kjennelse beslutte at ransaking kan settes i verk uten underretning til den mistenkte eller andre.

§ 202 a andre ledd første punktum bokstav b skal lyde:

- b. som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, § 128 første punktum, §§ 129, 130, 136, 136 a, 231, 254, 257, 311, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231 eller 340 jf. 231 eller av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5 eller av lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her § 108 femte ledd.

§ 202 b første ledd første punktum skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 5 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, § 128 første punktum, §§ 130, 146, 198 eller 254, kan påtalemyndigheten beslutte at teknisk peileutstyr plasseres på kjøretøy, gods eller andre gjenstander for å klarlegge hvor den mistenkte eller gjenstandene befinner seg (teknisk sporing).

§ 202 c første ledd innledningen skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 10 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, § 128 første punktum, §§ 129, 130, 136, 136 a, 136 b, 145, 146 eller 254, eller som rammes av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5, kan retten ved kjennelse gi politiet tillatelse til å

§ 210 b første ledd første punktum skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på en handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 5 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, eller 130, kan retten ved kjennelse pålegge den som i fremtiden vil få besittelse av en ting som antas å ha betydning som bevis, å utlevere tingen til politiet straks den mottas.

§ 216 a første ledd bokstav b skal lyde:

- b. som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, § 128 første punktum, §§ 129, 130, 136, 136 a, 136 b, 145, 146, 231, 254, 257, 311, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231, eller 340 jf. 231, eller av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5 eller av lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her § 108 femte ledd.

§ 216 b første ledd første punktum bokstav b skal lyde:

- b. som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, § 128 første punktum, §§ 130, 146, 198, 231, 254, 266, 306, 311, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231, eller 340 jf. 231.

§ 216 o første ledd bokstav b skal lyde:

- b. som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, § 128 første punktum, §§ 129, 130, 136, 136 a, 136 b, 232, 254, 257, 311, 333, 337 jf. 231, eller 340 jf. 231, eller av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5 eller av lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her § 108 femte ledd.

§ 222 d andre ledd bokstav a skal lyde:

- a. straffeloven §§ 111, 113, 115, 117, 119, 120 a, 121, 123, 125, 126, 127, § 128 første punktum, §§ 129, 130 a, 133, 135, 136, 136 a, 142 eller 145,

§ 222 d tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Politiets sikkerhetstjeneste kan bare gis tillatelse til å romavlytte, jf. § 216 m, når det er grunn til å tro at noen kommer til å begå en handling som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 130 a, 131, 133, 134 eller 142, eller av §§ 251, 254, 256, 263, 273 eller 275 og som retter seg mot medlemmer av Kongehuset, Stortinget, regjeringen, Høyesterett eller representanter for tilsvarende organer i andre stater.

IV

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 17 d første ledd bokstav b lyde:

- b. straffeloven §§ 121 til 126 eller § 130 a,

V

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning skal § 3-10 første punktum lyde:

Taushetsplikten etter § 3-1 er ikke til hinder for at opplysninger gis til avdødes ektefelle, samboer og arving, jf. arveloven § 2 første og tredje ledd, når vedkommende kan vise til et saklig behov for innsyn, eller til den som har fullmakt som nevnt i arveloven § 92 første til tredje ledd.

VI

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til forskjellig tid.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 66 mot 32 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.05)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 66 mot 33 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.25)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i politiloven og vaktvirksomhetsloven (virkeområde mv.) (Innst. 275 L (2023–2024), jf. Prop. 45 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

L o v

om endringer i politiloven

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 6 nytt femte ledd lyde:

Når tjenestehandlingen berører eller skjer overfor eller i nærvær av barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med nytt forslag til endringer i vaktvirksomhetsloven § 2. I arbeidet med et nytt forslag må berørte parter involveres, med hensikt å unngå negative følger for yrkesgrupper som jobber på lufthavner.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 9, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Tor André Johnsen, Morten Wold, Bård Hoksrud, Silje Hjemdal og Himanshu Gulati om umiddelbar økning i finansieringen av politiet (Innst. 270 S (2023–2024), jf. Dokument 8:80 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Helge André Njøstad satt frem to forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at politistudenter som fullfører utdannelsen på Politihøgskolen, er garantert jobb som politibetjent etter endt utdanning.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2024 fremme forslag om å øke politiets budsjetttramme med inntil 1,15 mrd. kroner, hvorav 150 mill. kroner øremerkes til bekjempelse av ungdoms- og gjengkriminalitet.»

Det voterer alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:80 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Tor André Johnsen, Morten Wold, Bård Hoksrud, Silje Hjemdal og Himanshu Gulati om umiddelbar økning i finansieringen av politiet – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen vedtatt med 83 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.42)

Votering i sak nr. 10, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Bruflot, Tina Bru, Mahmoud Farahmand, Tage Pettersen, Erna Solberg og Mari Holm Lønseth om å nedsette en æreskriminalitetskomisjon (Innst. 271 S (2023–2024), jf. Dokument 8:81 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ingunn Foss på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
  - forslagene nr. 2–5, fra Andreas Sjalg Unneland på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- Det votes over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne kontantstøtten og erstatte den med en ventestøtte som skal gi erstatning til de som mangler barnehageplass etter at barnet har fylt ett år.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 82 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.31)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2, 3 og 5, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp evalueringen av bruken av risikoverktøy i politiet med tiltak som sikrer at samtlige politidistrikter tar i bruk PA-TRIARK.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bekjempe sosial kontroll og æreskultur ved å utvide ordningen med minoritetsrådgivere, styrke den flerkulturelle kompetansen i det offentlige, styrke innsatsen mot omskjæring og tvangsekteskap samt styrke kvinneorganisasjoner som arbeider for inkludering av kvinner i jobb og samfunn.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen satse på levekårsut-satte områder som trenger bedre bomiljø og levekår. Groruddalssatsingen og øvrige områdesatsinger er gode eksempler som må videreføres og utvides til andre byer, bydeler og tettsteder hvor det er behov.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 83 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.48)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:81 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Bruflot, Tina Bru, Mahmoud Farahmand, Tage Pettersen, Erna Solberg og Mari Holm Lønseth om å nedsette en æreskriminalitetskomisjon – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette en æreskriminalitetskomisjon.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble innstillingen vedtatt med 63 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.21)

Votering i sak nr. 11, debattert 13. mai 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Wetrhus Thorsvik, Guri Melby, Ane Breivik og Abid Raja om opprettelse av psykiatrigrupper i flere politidistrikter (Innst. 268 S (2023–2024), jf. Dokument 8:86 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Andreas Sjalg Unneland satt frem et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette psykiatrigrupper i flere politidistrikt, etter modell fra Oslo politidistrikt.»

Det voterer alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:86 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Wetrhus Thorsvik, Guri Melby, Ane Breivik og Abid Raja om opprettelse av psykiatrigrupper i flere politidistrikter – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble innstillingen vedtatt med 81 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.03)

Presidenten: Stortinget voterer så over sakene nr. 1–9 samt sak nr. 11 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 14. mai 2024

Presidenten: Sak nr. 1 er andre gangs behandling av lov og gjelder lovvedtak 58.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed godkjent ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 2, debattert 14. mai 2024

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 157/2022 av 29. april 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1239 om opprettelse av et europeisk miljø for rapportering fra skip (Innst. 299 S (2023–2024), jf. Prop. 49 S (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 157/2022 av 29. april 2022 om inn-

lemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1239 om opprettelse av et europeisk miljø for rapportering fra skip.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 3, debattert 14. mai 2024

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Ane Breivik, Guri Melby, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo om en langtidsplan for Norges digitale infrastruktur (Innst. 297 S (2023–2024), jf. Dokument 8:93 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Mona Fagerås satt frem et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest starte arbeidet med en langtidsplan for den digitale infrastrukturen, etter modell fra tilsvarende planer fra f.eks. samferdsel, forsvar eller forskning. Planen bør inneholde langsiktige mål for utbygging og utvikling av den digitale infrastrukturen, tydelige politiske prioriteringer og målrettede offentlige virkemidler for å sikre at langsiktige mål og delmål/milepæler nås.»

Det voterer alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:93 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Ane Breivik, Guri Melby, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo om en langtidsplan for Norges digitale infrastruktur – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble innstillingen vedtatt med 81 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.31)

Votering i sak nr. 4, debattert 14. mai 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentanten Grete Wold om trygge barnehager og skoler (Innst. 310 S (2023–2024), jf. Dokument 8:133 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Abid Raja på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
- forslag nr. 4, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt

Det votes over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen vårsesjonen 2025 opprette en nasjonal organisasjon for de fylkesvise mobbeombudene, i samråd med ombudene og berørte direktorater.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utforme en opptrappingsplan om å styrke laget rundt eleven og komme tilbake til Stortinget innen utgangen av vårsesjonen 2025.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 81 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.19)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:133 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentanten Grete Wold om trygge barnehager og skoler – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1 og 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om et trygt skolemiljø og legge den frem for Stortinget innen utgangen av vårsesjonen 2025.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke lovverket for barnehagebarn, som sikrer at barnehagebarn får en lovfestet rett til et trygt og godt barnehagemiljø, og som lovfester en håndhevsordning som gjør at foreldre kan bringe saken inn for Statsforvalteren.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble innstillingen vedtatt med 82 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.48)

Votering i sak nr. 5, debattert 14. mai 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt og Tobias Drevland Lund om å føre økonomisk tilsyn med kommersielle barnehagekjeder på konsernnivå (Innst. 311 S (2023–2024), jf. Dokument 8:138 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Grete Wold satt frem to forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig sikre at Udir kan føre økonomisk tilsyn med private barnehagers morselskaper.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig sørge for at det sikres og prioriteres ressurser til å føre økonomisk tilsyn med barnehagekonserner som har skilt ut og solgt eiendommer til utenlandske eiere.»

Det votes alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:138 (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt og Tobias Drevland Lund om å føre økonomisk tilsyn med kommersielle barnehagekjeder på konsernnivå – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 86 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.31.30)

Votering i sak nr. 6, debattert 14. mai 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold og Mona Fagerås om å styrke yrkesfagopplæringen (Innst. 312 S (2023–2024), jf. Dokument 8:132 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem 15 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Himanshu Gulati på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 2, fra Himanshu Gulati på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslagene nr. 3–8, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 9, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslagene nr. 10–12, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 13–15, fra Abid Raja på vegne av Venstre

Det voteres over forslagene nr. 10–12, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en etter- og videreutdanningsstrategi for yrkesfaglærere på fagskolene, slik at alle faglærere får en rett til etter- og videreutdanning uten egenandel.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forskriften til faget yrkesfaglig fordypning (YFF) slik at årstimetallet i faget tildeles faglærer, for å sikre at faglærer kan ta ansvar for det faglige innholdet og koordinering av opplæringen samt for oppfølging av elevene og underveis- og sluttvurdering i faget.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere et forskriftsfestet krav til relevant kompetanse for faglærere i faget yrkesfaglig fordypning (YFF), på linje med øvrige fag i videregående opplæring, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.32.16)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste at skolen og faglæreren er ansvarlig for opplæringen til elevene i faget yrkesfaglig fordypning (YFF).»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 81 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.32.35)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 13–15, fra Venstre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det i den varslede gjennomgangen av YFF-faget gjøres en konkret vurdering av behovet for en ressursnorm, og vurdere i hvilken grad årstimetallet som tildeles faglærer er tilstrekkelig for å kunne gi god kvalitet i oppfølgingen av elevene.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den varslede gjennomgangen av YFF-faget vurdere tiltak for å sørge for at veileder i virksomheter der elevene gjennomfører sin utplassering, har tilstrekkelig tid og ressurser til å følge opp elevene, for eksempel gjennom tilskuddsordninger eller ordninger for frikjøp av veileder fra ordinære arbeidsoppgaver.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den varslede gjennomgangen av YFF-faget vurdere tiltak som legger til rette for kompetanseheving for veiledere i virksomheter som har elever i praksis som en del av faget yrkesfaglig fordypning (YFF).»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 82 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.32.54)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3 og 7, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag om endring av opplæringslova hvor yrkesfagelever sikres en reell rett til læreplass, og hvor fylkeskommunen er pliktig til å starte opp et løp for å få elevene ut i lære fra starten av tredje skoleår dersom de ikke allerede har fått en læreplass.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en nasjonal ressursnorm for yrkesfaglig opplæring gjeldende fra skoleåret 2025–2026, hvor det maksimalt er tolv elever per lærer på yrkesfag.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.12)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4–6 og 8, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå reglene for merkeordningen «godkjent lærebedrift» og utrede hvordan seriositetskravene til ordningen kan heves.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå kompetansekrav til veileder i lærebedriften for å sikre at lærlinger får et godt faglig opplæringstilbud i lære, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et krav om bruk av lærlinger i offentlig sektor etter modell av forskriften om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forskriften til faget yrkesfaglig fordypning (YFF) slik at forskriften tydeligere definerer skolens og arbeidslivets plikter og ansvar i opplæringen, styrker ivaretagelsen av elevenes rettigheter og bygger opp om fagets intensjon i samråd med partene.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 85 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.31)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke de fylkesvise yrkesopplæringsnemndenes rolle, slik at fordelingen av elev- og lærlingplasser i større grad fastsettes ut fra framtidens og samfunnets behov.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 71 mot 28 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.49)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre systematiske piloter på andre modeller enn to år i skole etterfulgt av to års læretid i bedrift (2+2-modellen) i yrkesfag, slik at flere elever som ønsker det, kan få mer tid i bedrift tidligere i utdanningsløpet.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 68 mot 31 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.06)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:132 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold og Mona Fagerås om å styrke yrkesfagopplæringen – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 85 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.31)

Presidenten: Sak nr. 7 var interpellasjon.

Votering i sak nr. 8, debattert 14. mai 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i arbeidsmiljøloven mv. (rammer for overtredelsesgebyr) (Innst. 295 L (2023–2024), jf. Prop. 76 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 4, fra Dagfinn Henrik Olsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 5, fra Mímir Kristjánsson på vegne av Rødt

Det votes over forslag nr. 5, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at Arbeidstilsynet kan gi overtredelsesgebyr til ledende personer i en virksomhet som har begått grove brudd på arbeidsmiljøloven.»

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 95 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.04)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–3, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at Arbeidstilsynet skal gi pålegg om å utbetale korrekt lønn til virksomheter som blir ilagt overtredelsesgebyr, og som har underbetalt sine ansatte.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at Arbeidstilsynet rutinemessig skal anmelde arbeidslivskriminalitet av grov karakter og utarbeide tydelige retningslinjer for hvilke typer saker som skal anmeldes.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å legge konsernomsetning som et alternativt grunnlag for beregning av gebyrrammen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.25)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i arbeidsmiljøloven mv. (rammer for overtredelsesgebyr)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 18-10 første ledd tredje og nytt fjerde punktum lyde:

Overtredelsesgebyret tilfaller statskassen og *kan utgjøre inntil 50 ganger grunnbeløpet i folketrygden eller fire prosent av virksomhetens årsomsetning. Det høyeste beløpet utgjør den øvre rammen.*

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 18-10 første ledd tredje og nytt fjerde punktum lyde:

Overtredelsesgebyret tilfaller statskassen og *kan utgjøre inntil 30 ganger grunnbeløpet i folketrygden.*»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen vedtatt med 84 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.55)

Videre var innstilt:

II

I lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkeds-tjenester skal § 25 andre ledd andre punktum lyde:

Ved vurderingen av om det foreligger utleie, gjelder arbeidsmiljøloven § 14-12 *fjerde* ledd tilsvarende.

III

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 85 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.36.11)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 87 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.36.28)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 14. mai 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Freddy André Øvstegård og Kirsti Bergstø om å begrense innleie i helse- og omsorgssektoren (Innst. 296 S (2023–2024), jf. Dokument 8:108 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Tor Inge Eidesen på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt

Det voterer over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne unntaket i arbeidsmiljøloven som åpner for tidsbegrenset innleie av helsepersonell, slik at man reduserer bruken av innleie og kommersielle vikarbyråer i helsesektoren.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble vedtatt med 86 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.37.02)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede fjerning av unntaket for helsesektoren i regelverket for innleie, med sikte på å redusere bruken av innleie i helsesektoren, uten å svekke kommunenes og helsefore-

takenes evne og mulighet til å redusere ventetider og opprettholde en forsvarlig helsetjeneste.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble vedtatt med 61 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.37.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:108 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Freddy André Øvstegård og Kirsti Bergstø om å begrense innleie i helse- og omsorgssektoren – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 84 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.37.52)

Sak nr. 11 [15:37:59]*Referat*

1. (360) Statsministerens kontor melder at
  1. lov om endringer i kontantstøtteleven og folketrygdloven (justering av kontantstøtteperioden og forlengelse av foreldrepengeperioden ved 80 prosent dekning) (Lovvedtak 49 (2023–2024))
  2. lov om endringer i pengespilloven mv. (DNS-blokkering av nettsteder som tilbyr pengespill som ikke har tillatelse i Norge) (Lovvedtak 48 (2023–2024))
    - er sanksjonert under 14. mai 2024
    - Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (361) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby, Abid Raja og Ingvild Wethrus Thorsvik om å løfte flere barn ut av fattigdom (Dokument 8:157 S (2023–2024))
  - Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen, unntatt forslagene nr. 1 og 2, som behandles etter forretningsordenens § 39 annet ledd bokstav e (avvises).
3. (362) Revidert nasjonalbudsjett 2024 (Meld. St. 2 (2023–2024))

4. (363) Endringer i skatte- og avgiftslovgivinga (Prop. 103 LS (2023–2024))
  5. (364) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2024 (Prop. 104 S (2023–2024))
  6. (365) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Lars Haltbrekken om å gjøre fast fashion dyrere og brukthandel billigere (Dokument 8:159 S (2023–2024))
Enst.: Nr. 3–6 sendes finanskomiteen.
  7. (366) Endringer i integreringsloven, folketrygdloven og tannhelsetjenesteloven (innstramminger) (Prop. 101 L (2023–2024))
  8. (367) Kommuneproposisjonen 2025 (Prop. 102 S (2023–2024))
Enst.: Nr. 7 og 8 sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
  9. (368) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Svein Harberg, Ingjerd Schie Schou, Mahmoud Farahmand og Erlend Larsen om ivaretagelse av minnesmerker over personer og begivenheter knyttet til krigshendelser, forsvarsrelatert aktivitet og nordmenn i utenlandstjeneste (Dokument 8:158 S (2023–2024))
Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.
- Presidenten [15:38:32]:** Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.
Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.39.
